

LAS LASTOVICA
partnerstvo za izvedbo lokalne razvojne strategije za programsko obdobje 2014-2020

STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO LASTOVICA

Hoče, januar 2016 (razjasnitve september 2016)

2. Kazalo

3.	Osebna izkaznica LAS.....	4
4.	Povzetek SLR.....	5
5.	Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR.....	6
5.1.1.	Utemeljitev geografske zaokroženosti LAS.....	6
5.1.2.	Velikost območja (km ²).....	7
5.1.3.	Strukturne danosti območja.....	8
5.1.4.	Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami.....	9
	Prometna infrastruktura.....	9
	Komunalna infrastruktura.....	10
	Telefonsko, internetno omrežje in kabelski sistem.....	11
5.1.5.	Okolje.....	11
5.1.5.1.	Voda.....	11
5.1.5.2.	Zrak.....	12
5.1.5.3.	Tla in površje.....	12
5.1.5.4.	Narava.....	13
5.1.5.5.	Odpadki.....	14
5.2.	Gospodarski položaj območja LAS.....	15
5.3.	Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS.....	22
5.3.2.	Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih.....	23
5.3.5.	Opis ranljivih skupin.....	26
5.4.	Izkušnje z izvajanjem programa LEADER v programskem obdobju 2007-2013.....	28
5.4.1.	Izkušnje s pripravo SLR v obdobju 2007-2013.....	28
5.4.2.	Opis in možnosti izrabe obstoječih razvojnih struktur na opredeljenem območju.....	28
5.4.3.	Opis uspešno zaključenih projektov.....	29
6.	Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.....	31
6.1.	Izhodišča analize.....	31
6.2.	Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti - SWOT analiza.....	31
7.	Podroben opis tematskih področij ukrepanja.....	38
7.1.	Ustvarjanje delovnih mest.....	38
7.2.	Razvoj osnovnih storitev.....	39
7.3.	Varstvo okolja in ohranjanje narave.....	40
7.4.	Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.....	40

8.	Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije	41
9.	Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov 43	
9.1.	Razvojna vizija in cilji	43
	Vizija, prioritete in specifični cilji območja LAS	44
10.	Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR	56
10.1.	Opis aktivnosti	56
10.2.	Opis poziva za oblikovanje LAS	57
10.3.	Vključitev lokalnih akterjev v pripravo SLR	58
10.4.	Postopek priprave SLR	58
11.	Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti	59
11.1.	Opis prenosa specifičnih ciljev v ukrepe	59
11.2.	Opis ukrepov, odgovornih deležnikov in časovnih okvirjev	61
11.3.	Izvajanje aktivnosti sodelovanja med LASi	66
11.4.	Skladnost strategije z Regionalnim razvojnim programom Podravja	66
12.	Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR	71
13.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje	76
14.	Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS	80
	Organi LAS Lastovica in opis nalog organov	80
15.	Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij	83
15.1.	Postopek izvedbe javnega poziva	83
15.2.	Postopek izbora in potrjevanje operacij	83
15.3.	Delo ocenjevalne komisije	84
15.4.	Merila za ocenjevanje	85
15.5.	Postopek obravnave vlog	87
15.6.	Projekti LAS Lastovice	87
15.7.	Navzkrižje interesov	87
16.	Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem	89
17.	Priloge	94

3.Osebna izkaznica LAS

Naziv LAS	LAS LASTOVICA		
Naslov LAS	POHORSKA CESTA 15, 2311 HOČE		
Naslov varnega elektronskega predala	laslastovica@vep.si		
Spletna stran LAS	www.lastovica.si		
Predsednik LAS	Marjan Malek		
Vodilni partner LAS	MARIBORSKA RAZVOJNA AGENCIJA		
Naslov vodilnega partnerja LAS	Pobreška cesta 20, 2000 Maribor		
Številka transakcijskega računa LAS	0127 0600 0001 781 (podračun, odprt pri vodilnem partnerju)		
Velikost območja LAS	100,20 km ²		
Število prebivalcev LAS	21.786 (1.7.2014)		
Število občin	3		
Vključene občine (naštejte)	HOČE-SLIVNICA; MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU; STARŠE		
Problemsko območje ali območje ZTNP-1 (označi)	☒ DA ☐ NE		
Kohezijska regija	VZHODNA KOHEZIJSKA REGIJA		
SLR bo financirana (označi)	☒ EKSRP	☒ ESRR	☐ ESPR
Glavni sklad (označi)	EKSRP	☒ ESRR	ESPR
Datum ustanovitve lokalnega partnerstva	29.10.2015		
Število članov LAS	54		

4. Povzetek SLR

Skupina 52 javnih in zasebnih subjektov na območju treh občin: Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše je preko analize stanja območja ugotovila, da obstaja na območju skupen izziv, velika površina zavarovanih območij, ki vpliva na življenje in delo slehernega posameznika, poslovnega subjekta in lokalnih skupnosti. Zato so po pristopu »od spodaj navzgor«, na številnih srečanjih, skupno ugotovili, da bodo omejitve, ki izhajajo iz varovanja zaščitenih območij, ob upoštevanju priložnosti, ki jih nudijo zavarovana območja za kakovostno bivanje in razvoj inovativnih dejavnosti, spremenili s pomočjo razvojnih projektov (operacij) v prednosti in na njih gradili razvoj celotnega območja LAS. Pri tem bodo v okviru pristopa CLLD uporabili sredstva dveh skladov, sredstva EKSRP in ESRR.

Območje LAS Lastovice je sub urbano območje, nastalo z odcepitvijo okoliških občin od MO Maribor. Območje je tako podeželsko kot urbano. Podeželsko je zato, ker je to območje bolj ali manj neokrnjene narave, v kateri ima življenjski prostor glavnina živih bitij in urbano je zato, ker kljub odcepitvi ostaja med MO Maribor in okoliškimi občinami ter njihovim prebivalstvom močna medsebojna povezanost in odvisnost (delovna mesta, šole, zdravstvo, upravna enota ipd). Nekatera naselja v občinah LAS so predvsem naseljitveni prostor, ki nudi bolj kakovostno bivanje kot mestno okolje. Zato ima 8 naselij status urbanega naselja v okviru pristopa CLLD, kar je razlog, da se ob koriščenju sredstev EKSRP za razvoj podeželja, za razvoj osmih urbanih naselij koristijo tudi sredstva sklada ESRR.

V skladu z Uredbo bodo sredstva porabljena za pripravljalo podpora (20.000 EUR), 12,5 % skupnih javnih izdatkov, nastalih pri izvajanju Strategije lokalnega razvoja (SLR), za tekoče stroške in stroške animacije, preostanek sredstev bo porabljen za izvedbo operacij. LAS Lastovica si bo prizadeval tudi s projekti sodelovanja v okviru EKSRP z drugimi LASi nasloviti nekatere razvojne izzive tega območja, ki pa presegajo njegove meje in jih je smiselno celovito obravnavati na širšem območju.

Strategija LAS Lastovica zajema vsa 4 tematska področja pristopa CLLD. Vizija LAS Lastovica je, da bi njeno območje postalo območje kakovostnega bivanja. Glavni cilji strategije so ustvariti nova delovna mesta (preko podjetniških iniciativ ali preko novih modelov povezovanja med zainteresiranimi deležniki), z razvojem lokalne infrastrukture ter ohranjanjem naravne ter kulturne dediščine prispevati h kakovosti življenja, izboljšati stanje okolja ter ohraniti naravo v vsej njeni raznolikosti ter spodbuditi socialno vključenost prebivalstva, tako ranljivih ciljnih skupin kot drugih skupin prebivalcev pa tudi gostov na tem območju. Območje ima veliko endogenih potencialov (čudovita narava, živahno društveno življenje, gospodarski potencial, obstoječa infrastruktura vseh vrst, predvsem pa ljudje, ki so pripravljene sodelovati). Hkrati se območje srečuje s številnimi skupnimi izzivi, ki jih je treba v prihodnje ustrezno nasloviti, povezati zainteresirane deležnike na območju ter tako doseči najboljše (trajnostne) rezultate pri uresničevanju te strategije.

Strategijo LAS Lastovica je potrdila Skupščina v četrtek, 28.1.2016. V mesecu juliju in avgustu je bila strategija dopolnjena in potrjena na Skupščini LAS Lastovica v torek, 2.8.2016.

5. Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR

5.1. Splošne geografske značilnosti LAS

5.1.1. Utemeljitev geografske zaokroženosti LAS

Območje občin je zaokrožena geografska celota. Osrednji del te celote predstavlja območje Občine Miklavž na Dravskem polju, severno proti Pohorju leži območje Občine Hoče – Slivnica, jugovzhodno pa območje Občine Starše (slika št.2).

Območje leži v neposredni bližini mesta Maribor, ki je univerzitetno mesto in gospodarsko-poslovno središče Podravske regije; v bližini mesta Ptuj, najstarejšega slovenskega mesta in pomembnega turističnega središča regije; leži v bližini državne meje z Avstrijo in je del turistične destinacije Maribor-Pohorje.

Občine Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše so bile do leta 1994 oz. 1998 del Mestne občine Maribor. V tej skupni organiziranosti je bil največji poudarek na razvoju mestnih jeder, medtem ko je ostajala okolica, podeželje, zapostavljena. Že v pretekli finančni perspektivi so občine prešle iz pasivnega odnosa do primestnega podeželja k aktivnemu, razvojno naravnemu odnosu. Osnovni razlog za takšen zasuk je v razvojnem zaostanku okolice za razvojem mesta, pa tudi v povečanem zanimanju mestnega prebivalstva za prednosti, ki jih nudi primestno podeželje, posebno na področju bivanja in rekreacije, pa tudi družbenih odnosov.

Prva značilnost, ki je skupna vsem trem občinam in po kateri so se začele ločevati od drugih občin, je ta, da je v zadnjem desetletju območje občin Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše prevzelo izrazito vlogo bivalnega okolja. Oblikovalo se je novo *sub urbano(primestno) območje*. Tako je podeželje v bližnji okolici Maribora postalo izrazit polifunkcijski prostor, ki na eni strani zadovoljuje vsaj osnovne življenjske potrebe tam živečega prebivalstva, na drugi strani pa postaja vse pomembnejši sestavni del življenjskega okolja mestnega prebivalstva (rekreacija in razvedrilo, občasni bivalni prostor, območje vlaganja v nepremičnine in razne oblike podjetništva). Počitniška bivališča so se v veliki meri spremenila v stalna bivališča.

Druga skupna značilnost je, da na območju LAS Lastovice obstaja potreba po izraziti diferenciaciji kmetijskih dejavnosti. Na tem območju ležijo kmetijske površine, ki spadajo pod vodovarstveno območje (VVO) in deloma tudi v območje NATURA 2000. Zaradi zaščitnega režima na teh območjih obstaja verjetnost opuščanja kmetovanja zasebnih kmetijskih gospodarstev. Omejitve kmetovanja na VVO in na območju NATURE so najbolj prizadele prav zasebna kmetijska gospodarstva, saj jih napotujejo k večanju pestrosti tržne proizvodnje, uvajanju dopolnilne dejavnosti kot sestavni del pridobivanja zaslužka kmetij oz. k iskanju alternativnih virov zaslužka (npr. OVE).

Tretja skupna značilnost je spoznanje tukaj živečih prebivalcev in lokalnih skupnosti, da se morajo prebivalci primestnega podeželskega območja privaditi na zakonodaji ustrezno obliko življenja in gospodarjenja na varstvenih območjih (VVO, NATURA 2000, krajinski parki) in se s ciljem prilagoditve razmeram, povečanju kakovosti bivanja, ustvarjanju novih delovnih mest in povečanju blaginje, čim prej in čim tesneje povezati s sosednjimi območji, predvsem z mestoma Maribor in Ptuj ter z naselji v sosednji Avstriji (Graz).

Četrta značilnost: V LAS Lastovica je gostota poseljenosti na dan 1.7.2014 v Občini Miklavž 515,6 preb/km², v Občini Hoče-Slivnica 209,7 preb/km² in v Občini Starše 120 preb/km² (slovensko povprečje 101,7 preb/km²). Razen nadpovprečne gostote prebivalstva je skupna značilnost vseh treh občin tudi pozitivna demografska rast, rast števila poslovnih subjektov in delovnih mest, intenzivna stanovanjska gradnja v preteklosti (v tistem obdobju tudi višja cena zemljišč), razvoj neagrarnih dejavnosti (npr. rekreacija), ugodne prometne povezave ipd.. Navedeno pomeni, da ostaja območje LAS Lastovica aktiven sestavni del zaledja mesta Maribor, zato mora, v izogib preteklim slabim razvojnim izkušnjam, aktivno poskrbeti za lasten razvoj, temelječ na povezanosti z drugimi naselji na območju mesta Maribor kakor tudi izven.

Prav prepoznanje skupnih značilnosti in soočanje s skupnimi problemi je povzročilo, da so se območja občin Miklavž na Dravskem polju, Hoče-Slivnica in Starše povezala, saj želijo s skupno strategijo lokalnega razvoja omogočiti sinergijo med globalnim interesom ohranjanja voda, narave, okolja in s

sočasno ohranitev kmetijstva na tem območju ohraniti videz območja, ohraniti status pomembnega prehranskega zaledja mestnih občin Maribora in Ptuja ter istočasno postati prepoznavno območje kakovostnega življenja in bivanja. Ali zapisano drugače: s to strategijo in sredstvi CLLD želi LAS omogočiti strukturne spremembe v kmetijstvu ob upoštevanju varstva okolja in ohranjanja narave, vplivati na razvoj novih dodatnih dejavnosti kmetijstva in razvoj drugih osnovnih storitev, vplivati na odpiranje novih delovnih mest, predvsem za ženske, mlade in ranljive skupine, sočasno pa ohraniti primestni videz območja z vsemi kvalitetai, ki jih tako območje lahko nudi mladim.

V predhodnih aktivnostih za oblikovanje območja LAS Lastovica je bilo ugotovljeno, da so omejitve kmetovanja na zaščitene in ekološko pomembnih območjih, odsotnost osnovnih storitev, pomanjkanje delovnih mest in lokalna izoliranost tisto, kar najbolj pesti tako lokalne skupnosti kot civilno družbo in poslovni sektor. Zato so se vsi trije sektorji odločili, da oblikujejo geografsko zaokroženo območje ter s pomočjo Lokalne akcijske skupine Lastovica in na podlagi te razvojne strategije v naslednjem programskem obdobju 2014-2020 spremenijo ovire in pomanjkljivosti v prednosti tega območja. (Vir poglavja: LRS LAS Lastovica 2007-2014, drugi lastni viri)

5.1.2. Velikost območja (km²)

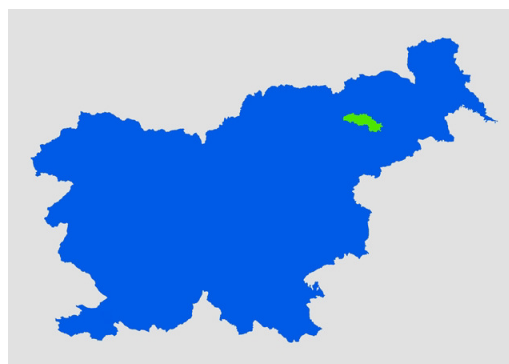
Lokalno razvojna strategija je pripravljena za območje treh občin: Miklavž na Dravskem polju, Starše, in Hoče - Slivnica. Območje leži v SV Sloveniji in je del statistične regije Podravje ter Vzhodne kohezijske regije. Vse občine spadajo pod Upravno enoto Maribor.

Na spodnjih slikah je razvidna lega statistične regije Podravje in lega občin v statistični regiji Podravje

Slika 1 - lega statistične regije Podravje

Slika 2 - lega območja LAS Lastovica v Sloveniji

Celotno območje LAS obsega 100,20 km². Površina posamezne občine je razvidna iz spodnje tabele.

Tabela 1 - Površina območja po občinah

občina	površina km ²
Starše	34,00
Miklavž	12,50
Hoče-Slivnica	53,7
skupaj	100,20

Vir: SURS, 2015; <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

Urbana območja LAS

V okviru LAS Lastovica so tudi urbana območja, pri čemer v okviru LAS ni mestnih občin, somestij, medobčinskih središč ali regionalnih središč, kot jih opredeljuje Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Ker pa je na območju kar 8 naselij, ki spadajo v kategorijo »drugih urbanih območij«, je Mestna občina Maribor (ki sicer spada v TOTI LAS) za namen izračuna fiksnega dela LAS-u Lastovica dovolila upoštevanje mestne občine pri izračunu fiksnega dela sredstev iz sklada ESRR. Ker noben od

obeh LASov nima drugih naselij v fiksnem delu, je bil med oba LAS-a razdeljen znesek 242.000 EUR v okviru fiksnega dela izračuna sredstev ESRR in sicer po ključu števila prebivalcev v LAS. O razdelitvi sredstev sta LASa sklenila Sporazum o delitvi sredstev, pri čemer je LAS Lastovica pripadlo 122.373,37 EUR. V kolikor med obema LASoma ne bi prišlo do sporazuma, bi lahko območje LAS Lastovica utrpelo znatno gospodarsko in socialno škodo.

Druga urbana območja so tako:

- naselji Miklavž in Spodnje Hoče (na podlagi opredelitve Statističnega urada, tabela 32.1) ter
- naselja Marjeta na Dravskem polju, Orehova vas, Rogoza, Slivnica, Starše in Zgodnje Hoče (na podlagi Pravilnika o določitvi seznama dodatnih drugih urbanih območij za potrebe opredelitve območij lokalnih akcijskih skupin in njegove spremembe.

Ta območja predstavljajo poseben izziv, saj gre za bolj strnjena naselja, v nekaterih primerih povsem nove soseske, kjer se je prebivalstvo v veliki meri priselilo in se ponekod še ni vključilo v svoje okolje. Ne glede na to pa ta naselja niso izrazito različna od ostalih podeželskih območij LAS, saj je (sploh ravninske del LAS) na splošno gosteje naseljen od povprečja v Sloveniji.

Iz sklada ESRR bodo lahko sofinancirane samo operacije v navedenih 8 naseljih, ki so opredeljena kot urbana območja LAS Lastovica, to so Miklavž na Dravskem polju, Spodnje Hoče, Marjeta na Dravskem polju, Orehova vas, Rogoza, Slivnica, Starše in Zgornje Hoče. Na območju LAS ni mestnih občin z mestnimi naselji, kjer sofinanciranje iz ESRR ni dovoljeno.

Problemsko območje (vir: gradiva Vlade RS št. 007-135/2013/7, Sklep o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo Maribor s širšo okolico – predlog za obravnavo).

V območje LAS je zajeta tudi Občina Hoče - Slivnica, ki je del problemskega območja Maribor s širšo okolico. Občina Hoče-Slivnica je bila vključena v problemsko območje z visoko brezposelnostjo kot edino večje podjetniško jedro v neposredni bližini Maribora. Občina ima bolj razvito gospodarstvo, predvsem v obrtni oz. gospodarski coni pa tudi v naselju Spodnje Hoče. Območje je bilo priključeno problemskemu območju zaradi močnega gospodarskega potenciala, medtem ko je bila stopnja brezposelnosti v Občini Hoče-Slivnica nižja kot povprečno v problemskem območju. V obdobju januar – marec 2013 (obdobje visoke brezposelnosti, ki je tako na ravni UE kot občin preseгла 17 %) je bila povprečna stopnja brezposelnosti v problemskem območju 17,7 %, v Občini Hoče-Slivnica pa 13,9 %. V tem istem opazovanem obdobju je bila povprečna stopnja registrirane brezposelnosti v Občini Miklavž 14,4 %. Že takrat so v strukturi brezposelnih prevladovali tisti s srednješolsko izobrazbo. Občina Starše z območja LAS v gradivo za sklep Vlade ni bila vključena.

19.5.2016 je bil sprejet (Št. 00726-14/2016; EVA 2015-2130-0043) nov Sklep o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemska območja z visoko brezposelnostjo. Ta sklep je potrdil trajanje ukrepov za problemsko območje Maribor s širšo okolico do konca leta 2018 in posegel tudi v višino povratnih oz. nepovratnih sredstev za to območje. Nov sklep ni posegel na ukrep št. 5, ki se nanaša na CLLD.

Območje LAS Lastovice je zgodovinsko najbolj povezano s sosednjim mestnim območjem Maribora. Tudi po odcepitvi so ostale med MO Maribor in novimi občinami tesne povezave: dnevne delovne migracije, upravna oblast, šolstvo, kultura in zdravstvo. Prav zaradi povezave med območji in v izogib razvojnemu nazadovanju, so se tri male občine, ki imajo iste pretekle izkušnje in, kot je zapisano v nadaljevanju, iste probleme in potrebe, odločile, da se povežejo. Njihovo območje je dovolj »malo«, da se bo na tem območju lahko kontrolirano izvajal razvoj, ki ga vodi skupnost, brez bojazni, da bi skupnost izgubila nadzor nad izvajanjem. Na območju je tudi dovolj velika »kritična masa« prebivalcev, gospodarskih subjektov in civilne družbe, da bo na območju s pomočjo te strategije zagotovljen skladen razvoj iz socialnega, ekonomskega in fizičnega vidika.

(Vir poglavja: Statistični urad, sklepi Vlade RS, sklenjen sporazum med obema LAS, Uredba CLLD in Pravilnik o določitvi seznama dodatnih drugih urbanih območij...)

5.1.3. Strukturne danosti območja

Območje LAS Lastovica leži v Podravski statistični regiji. Občini Miklavž na Dravskem polju in Starše ležita v celoti v osrednjem delu Dravskega polja, medtem ko je 53 % površin Občine Hoče - Slivnica v osrednjem delu Dravskega polja, preostale površine so na pobočju Pohorja. Stičišče vseh treh občin so obdelovalne površine na Dravskem polju.

Območje *LAS Lastovica* zajema: predalpski svet Pohorja (del območja Občine Hoče-Slivnica); ravninski svet Dravskega polja (območje občin: Miklavž na Dravskem polju, Starše ter del Občine Hoče – Slivnica)) in plitvine dolin reke Drave (območje občin: Miklavž na Dravskem polju, Starše).

Območje severovzhodne Slovenije v tektonskem smislu pripada dvema velikima tektonskima enotama: Vzhodnim Alpam in Panonskemu bazenu. K Vzhodnim Alpam spada Pohorje, k Panonskemu bazenu pa Dravsko polje.

Pohorje je največje hribovje v slovenskem delu Vzhodnih oziroma Centralnih Alp. Hkrati pa tudi zadnje višje pogorje v Sloveniji, preden se pretežno hribovita pokrajina zahodnega dela države prevesi v panonski svet na vzhodu.

Dravsko polje je tektonska depresija, ki je nastala zaradi ugrezanja v poliocenu.

Vodovje: osrednjo vodovje na območju je reka Drava z njenimi pritoki.

Rastje: prvotno je Dravsko polje preraščal mešan gozd hrasta, belega gabra in smreke. Čeprav je bil gozd v veliki meri izkrčen, pa so ga za potrebe kmetijstva na robovih, na opustelih njivah in travnikih ponovno zasadili. Danes prevladuje gozd rdečega bora, v manjšem delu najdemo smreko, dob, graden, brezo in trepetliko.

Naselja: na območju je 25 strjenih naselij, v katerih je na dan 01.07.2014 živelo 21.786 prebivalcev.

(Vir: LRS LAS Lastovica 2007-2014, spletna stran Natura 2000)

5.1.4. Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

Prometna infrastruktura

Prometno omrežje

Območje LAS Lastovice je bilo naseljeno že v rimskih časih. Tod je bilo stičišče dveh pomembnih krakov Rimske ceste. En krak je povezoval naselja sedanje Hrvaške z naselji sedanje Avstrije, drugi pa je vodil proti jugozahodu v smeri sedanje Italije. To je bilo pomembno transportno gospodarsko in poštno stičišče, zato so tu nastala večja naselja, katerih ostanke so izkopavali v času izgradnje avtocestne mreže. Prav na tem območju je danes pomembno stičišče, križišče avtocest iz smeri Avstrije in Madžarske proti jugu ter iz smeri Italije in Hrvaške proti severu. Na območju LAS Lastovice je kar šest avtocestnih izvozov, ki povezujejo naselja znotraj LAS Lastovice z avtocesto (Letališče E. Rusjana, Slivnica, Hoče, Miklavž, Marjeta, Zlatoličje). Ta povezava predstavlja priložnost, da se na območju razvijejo logistične dejavnosti in turizem za tranzitne goste.

Na območju je skupaj malo manj kot 300 km lokalnih cest in javnih poti. Večina cest in poti je dobro vzdrževanih, določeni odseki pa so potrebni že rekonstrukcije. Približno ena tretjina cest oz. poti je še vedno makadamskih in so zaradi tega tudi slabše vzdrževane. Slednje predstavljajo potencial za projekte sodelovanja (transverzale iz različnih tematskih poti: sprehajalnih, trimskih, poti za rolkanje, poljskih tematskih poti, poti po NATURI ipd.).

Tabela 2 - lokalne ceste in javne poti

LAS Lastovica	Dolžina km	Asfalt km	Makadam km (okvirne ocene)
SKUPAJ	287	189,7	97,3

Vir: občinski podatki

Posamezne občine na območju LAS Lastovice so v zadnjih letih vlagale v različne tematske poti, predvsem v kolesarske, sprehajalne in VTC. Slabost teh poti je, da predvsem na mejah med posameznimi občinami niso povezane, slabo so označene in rekreativcem nepoznane. Zato niso izkoriščene, kot bi sicer lahko bile in posledično ni dosežen njihov namen. To je tudi razlog, da rekreativni turizem, kljub obstoječemu potencialu, ni razvit, kot bi lahko bil.

Tabela 3 - kolesarske poti in druge tematske poti na območju LAS Lastovice

Naziv poti	Naselja, ki jih zajema	Dolžina km
Kolesarske poti	Vsa naselja na območju	75,2
Druge poti (VTC, učne, pohodne , rekreativne poti ipd.)	Vsa naselja na območju	74
Skupaj LAS Lastovica		149,2

Vir: občinski podatki

Letališki promet

V Občini Hoče – Slivnica, v naselju Orehova vas je javno mednarodno letališče Edvarda Rusjana. Letališče ima priključek/izvoz na avtocesto Maribor - Ljubljana in Maribor - Zagreb. Trenutno se letališče uporablja predvsem za tovorni promet in za usposabljanje pilotov potniških letal. Ima še veliko prostih zmogljivosti, predvsem zmogljivosti za sodelovanje z nizko cenovnimi letalskimi prevozniki. Konec leta 2012 je bil na letališču odprt prenovljen potniški terminal. V letu 2013 so bili vzpostavljeni čarterski poleti v Grčijo in Turčijo, za kasneje pa so bili načrtovani tudi v Rusijo in Nemčijo. Potniški promet na tem letališču je sezonske narave, letališče ni dovolj izkoriščeno. V pripravi je DPN za območje letališča, ki predvideva razvoj primarnih, sekundarnih in drugih dejavnosti letališča (podaljšanje vzletne steze – primarna dejavnost; pristajališče za hidroplane in helikopterje, manjša športna letala – sekundarna dejavnost ter ostale spremljajoče dejavnosti – logistična podpora in ostalo).

Železniški promet

Skozi območje pelje tudi glavna železniška proga Koper - Šentilj. Speljana je skozi območje občine Hoče- Slivnica, na območju LAS je dolga približno 10 km. Ob železniški progi sta dve železniški postaji. Ena je v Hočah in druga v Orehovi vasi. Železniška postaja Hoče ima tri tire in dva perona in je namenjena tako potniškemu prometu kot oskrbi bližnjih naselij. Železniška postaja v Hotinji vasi je samo lokalnega pomena.

(Vir poglavja: lastni viri, ostali navedeni viri)

Komunalna infrastruktura

Vodooskrba in kanalizacija

Do še pred dvema desetletjema je bilo na Dravskem polju veliko gospodinjstev, ki so imela lastne vodnjake. To je omogočala visoka podtalnica na Dravskem polju. Po zgraditvi kanala Srednja Drava 1 je nivo podtalnice padel, tako, da je marsikateri vodnjak presahnil. V istem obdobju so kmetje začeli množično uporabljati pesticide, zaradi česar je velikokrat prišlo do onesnaženja podtalnice. Drugi vir onesnaženja podtalnice so bile prosto spuščene fekalije, kajti večina gospodinjstev je imela lastne greznice - ponikovalnice. Zaradi padca podtalnice in vedno pogostejšega onesnaženja pitne vode, so občine začele sistematično izvajati ukrepe za zaščito podtalnice in pitne vode. Začele so graditi javno vodovodno omrežje in javno kanalizacijo. Iz spodnjih tabel je razvidno stanje zgrajenega javnega vodovodnega in kanalizacijskega omrežja ter število gospodinjstev, priključenih na to omrežje. Razvidno je, da je na območju LAS Lastovice kar 78,6 % vseh gospodinjstev priključenih na javno vodovodno omrežje, kar nadalje pomeni, da tri četrtine prebivalcev pije z rednimi monitoringi kontrolirano pitno vodo. Iz tabele o kanalizaciji pa je razvidno, da na območju LAS Lastovice 67,2 % gospodinjstev povezanih z javnim kanalizacijskim omrežjem, nekatera gospodinjstva pa imajo tudi lastne čistilne naprave.

Tabela 4 - Vodovodno omrežje

Vodovodno omrežje	Skupna dolžina javnega vodovodnega omrežja - KM	Število gospodinjstev, priključenih na javno vodovodno omrežje	% priključenih na javno vodovodno omrežje
LAS LASTOVICA	246,51	6.848	78,6 %

Vir: občinski podatki; * podatki SURS, 2015

Tabela 5 – kanalizacijsko omrežje

Kanalizacijsko omrežje	Skupna dolžina kanalizacijskega omrežja – (dokončanega oz. v izgradnji)	Število gospodinjstev, priključenih na javno kanalizacijsko omrežje	% priključenih na javno kanalizacijsko omrežje
LAS LASTOVICA	123,88	5.853	67,2%

Vir: občinski podatki; * podatki SURS, 2015

Telefonsko, internetno omrežje in kabelski sistem

V vseh treh občinah se je začela izgradnja telefonskega omrežja že sredi 70. let prejšnjega stoletja. Na javno telefonsko omrežje so trenutno priključena skoraj vsa gospodinjstva, čeprav v zadnjih letih mobilna telefonija vedno bolj zamenjuje uporabo fiksne telefonije. Internetne storitve so vezane na obstoječe omrežje fiksne telefonije ali pa omrežje kableske telefonije, ki je tudi bilo vzpostavljeno v zadnjih desetletjih. V vseh treh občinah je bil zgrajen kabelski sistem, kot eden izmed prvih v Sloveniji je bil leta 1987 zgrajen sistem v Miklavžu. Lokalne kableske sisteme so sčasoma v večji meri prevzeli večji operaterji. Na območju je danes za dostop do interneta, televizije in telefonije več različnih ponudnikov: Telemach, Amis, Telekom in T2.
(vir: lastni viri)

Zaključek o infrastrukturi

Območje LASa je dobro pokrito z mrežami vseh vrst infrastrukture.

Avtocesta in številne druge lokalne javne ceste omogočajo dobro prometno povezavo tako s Slovenijo kot z EU. Prednosti obstoječe prometne povezave je v njenem pomenu glede na prometne povezave med Jadranom in EU ali med EU in državami izven območja EU (Hrvaška, Balkan itd). Ta povezava je pomembna tako za tovorni kot potniški promet. Obstoječa prometna infrastruktura je priložnost za nastanek novih storitvenih dejavnosti za udeležence v tranzitnem prometu: sobodajalstvo, počivališča, avto in moto kampe za prehodne goste, turistične vodnike, izdelovanje spominkov, ponudba zdrave hrane, ipd.. Dodatno pomembno povezavo z zunanjim svetom predstavljata letališče in železnica.

Vse naštetu je v tesni povezavi s komunikacijskimi zmožnostmi. Telefonsko, internetno, kabelski in v zadnjem času tudi optično omrežje omogočajo dobro komunikacijo območja z zunanjim okoljem. Tudi to je prednost, ki jo bo LAS skupina uporabila pri izvajanju te strategije.

5.1.5. Okolje

5.1.5.1. Voda

Ravninski del območja LAS Lastovica leži nad velikim bazenom podzemne pitne vode, zato prebivalci niso nikoli imeli težav z oskrbo pitne vode. Izjeme so bili le prebivalci, ki bivajo na obronkih Pohorja. Ti so se oskrbovali s pitno vodo iz zajetij, ki so jih zgradili na pohorskih potokih. Marsikje na pohorskih domačijah imajo še danes lastni vodovodni sistem.

Dokler so ljudje živeli in delali v skladu z naravo, je bila pitna voda neoporečna. Z naraščanjem števila prebivalcev in z uvajanjem intenzivnega kmetovanja, podprtega z nitrati, pa se je začela pitna voda onesnaževati. Konec preteklega tisočletja je bilo stanje onesnaženosti vode v Podravju tako kritično, da je postalo že nevarno za zdravje. Zato so občine v LAS Lastovica začele načrtno izvajati ukrepe za zaščito podtalnice. Po eni strani so gradile javno vodovodno omrežje, kjer je kontrola kvalitete pitne vode lažja kot pri številnih lastnih vodnih zajetjih ali vodnjakih. Na javno vodovodno omrežje so danes priključena vsa gospodinjstva v ravninskem delu LASa.

Drugi ukrep je bil izgradnja javnega kanalizacijskega omrežja, povezanega s Centralno čistilno napravo v Dogošah oz. Centralno čistilno napravo Ptuj. Z izgradnjo tega omrežja se je oz. se še bo močno zmanjšalo število zasebnih greznic in ponikovalnic, ki so onesnaževale podzemno pitno vodo s fekalijami.

Onesnaženje, ki zaide v podzemne vodonosnike, se zaradi počasnejšega toka ter kemijskih in fizikalnih procesov tam zadržuje daljši čas. Naravno čiščenje podzemne vode v vodonosnikih je dolgotrajen proces, tudi do 400 dni. Tehnološko čiščenje podzemne vode pa je zelo zahtevno, drago in manj učinkovito. Zato je najpomembnejša naloga posameznikov in vseh institucij preprečevanje vsakršnega onesnaženja podzemnih vodnih virov. To je eden od večjih izzivov akterjev, združenih v LAS Lastovica.

Osrednja površinska voda na območju LAS Lastovice je reka Drava. Včasih je bila to pomembna plovna in po drugi strani zelo poplavna reka, ki si je po vsaki poplavi uredila strugo nekoliko drugače in s tem povzročala nenehne mejne spore. Po izgradnji kanala Srednja Drava I so se poplave regulirale, vendar v zadnjih letih stara struga Drave ponovno poplavlja. Tako je kot poplavno območje v LAS Lastovica opredeljeno celotno območje vzdolž stare struge Drave, skozi stari del naselja Miklavž, skozi naselja Loka, Rošnja, Starše, Zlatoličje. Z izgradnjo hidroelektrarne Zlatoličje in s tem povezanega kanala Srednja Drava I je Drava izgubila nekdanji pomen. Ni več plovna, razen s kajaki v turistične namene. Znižala se je globina podtalnice, kar je zmanjšalo vlažnost na aluvialnih ravninah, zaradi česar se je nato povečal delež njivskih površin ob Dravi. Danes Drava sodi v 2.- 3. kakovostni razred. Glavni vir onesnaženja so organski odpadki in težke kovine, predvsem svinec in cink. (vir: občinski podatki, ARSO)

5.1.5.2. Zrak

Onesnaževalci zraka na območju LAS Lastovica so avtomobilski izpušni plini iz avtoceste, ki jih veter in gibanje zraka praviloma odpihmeta na druga območja in dim iz dimnikov zasebnih kurišč. Na območju ni industrijskih objektov in dejavnosti, ki bi onesnaževale zrak. Tovrstno onesnaženje zraka se ugotavlja z meritvami delcev PM_{10} in ozona (3). Redne meritve koncentracije delcev PM_{10} se izvajajo v naselju Miklavž, medtem ko se redne meritve ozona (3) izvajajo na merilni postaji na Hočkem Pohorju. Razen tega je območje LAS Lastovica majhno, meri komaj 100,20 km², zato ni potrebe, da bi se meritve onesnaženosti zraka izvajale na več mestih. (vir: spletna stran MO Maribor)

5.1.5.3. Tla in površje

Območje LAS Lastovica ima dva tipa površja, nižinskega (Dravsko polje) in hribovitega (Pohorje).

Dravsko polje je Drava nasula s fluvioglacialnim materialom, s prodrom in peskom, ponekod z glino. Debelina fluvioglacialnega materiala znaša v severovzhodnem delu Dravskega polja do 30 metrov, proti jugovzhodu pa se debelina nanosa znižuje. Na območju LAS Lastovica je na površju od 0,3 m – 1 m rodovitne zemlje, pod njo povprečno 2 m peska in proda, pod njima pa bazeni podzemne pitne vode, ki predvsem na območju Miklavža in Občine Starše prihaja na dan v številnih naravnih izviri. Prav na tem območju je potrebno najbolj zaščititi pitno vodo, saj pitno vodo za velik del naselij Dravskega polja črpajo tudi na Dravskem polju. Na Dravskem polju se pojavlja tudi fenomen izgonskih strug pohorskih potokov, ki so si na Dravskem polju naredili strugo na lastnih sedimentih in so zaradi tega dvignjeni nad okolico

Hribovito Pohorje je grajeno iz neprepustnih metamorfnih in magmatskih kamnin. Zaradi neprepustnih kamnin odteče večina padavinske vode površinsko po številnih hudourniških grapah in potokih, kar povzroča poplavne nevšečnosti in plazenje tal ob velikih padavinah.

Prst: najbolj razširjena pedološka enota je distrični ranker. Debelina tal je od 10 do 30 centimetrov, ponekod tudi več. Na aluvialni ravnici med kanalom in staro strugo Drave so obrečna, srednjegloboka tla na peščenoprodnatih naplavinah. (vir: www.miklavz.si).

Na območju LAS Lastovica je tudi asfaltna baza, vpisana v Evidenco degradiranih območij v SLO.

Slika 3: degradirano območje asfaltna baza Hoče

Vir:

http://geopedia.si/lite.jsp?locale=sl&params=T2033_x500000_y100000_s9_b4#T2033_F9286:357_x551136_y150016_s14_b4

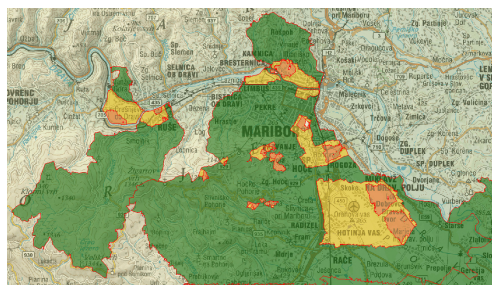
5.1.5.4. Narava

Vodovarstveno območje

Do nedavnega je bilo območje LAS Lastovica najpomembnejšo prehrabno zaledje mestnih občin in velikih naselij na Dravskem polju ter Slovenskih goric. Značilnost tega območja pa so tudi velike zaščitene površine. Razen da zaščitni režim na VVO močno vpliva na vsakodnevno življenje tukajšnjega prebivalstva in na gospodarske dejavnosti, najpomembneje vpliva na kmetovanje, saj na določenih predelih po različnih režimih omejuje kmetovanje. Navedeno je povzročilo, da območje izgublja status prehrabnega zaledja (vir: lastni vir).

Pretežni del območja leži na t.i. vodovarstvenem območju. Obrobje Dravskega polja, ki leži ob vznožju Pohorja, je namreč pomemben vir pitne vode za mesto Maribor, za vsa naselja na Dravskem polju in za naselja na obronkih Slovenskih goric. Tu so številni izviri in pomembna vodna zajetja. Kakovost pitne vode je odvisna od kakovosti in količine podtalnice, za zavarovanje katere je bil že leta 1998 sprejet prvi Odlok o varstvenih pasovih in ukrepih za zavarovanje zaloga pitne vode na Dravskem polju. Nato je Vlada RS v marcu 2007 ta Odlok nadomestila z Uredbo o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja na območju MO Maribor ter občin Hoče – Slivnica, Lovrenc na Pohorju, Miklavž na Dravskem polju, Rače – Fram, Ruše, Slovenska Bistrica in Starše (v nadaljevanju Uredba o VVO). V letih 2011, 2013 in 2015 so bile sprejete dopolnitve te Uredbe, ki so še bolj zaostriale pogoje kmetovanja. Uredba je določila, da so območja zajetij okoli črpalnih vrtin in zajetih izvirov, medtem ko so notranja območja razdeljena v: najožje območje »VVO I« na spodnji sliki označeno z rdečo, ožje območje »VVO II« označeno z rumeno in širše območje »VVO III« označeno z zeleno barvo. (vir: karta območij VVO, slika 4)

Slika 4 - Karta območij VVO na območju LAS Lastovica: Legenda vodovarstvenega območja iz Uredbe

Vir: Uredba o VVO, 2014; <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED4242>

Z Uredbo o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja (Uradni list RS, št. 24/07, 32/11, 22/13 in 79/15) se je natančno določil vodovarstveni režim in roki, v katerih morajo lastniki ali drugi posestniki nepremičnin na tem območju svoje delovanje prilagoditi določbam te Uredbe. Uredba je najbolj prizadela kmetijska gospodarstva. V Občini Miklavž je 1,4 ha veliko območje, ki spada pod VVO 0, kar pomeni, da na tem območju črpajo pitno vodo za prebivalce Dravskega polja – posledično je to območje pod najstrožjim režimom. Tudi na območju VVO I morajo po uveljavitvi Uredbe o VVO kmetijska gospodarstva upoštevati najstrožje ekološke režime kmetovanja. Te kmetije morajo biti prioriteto obravnavane pri dodeljevanju vseh vrst spodbud in pomoči. Prehod od intenzivnega kmetovanja v ekološko kmetovanje oz v iskanje drugih dohodkovnih virov je namreč dolgoročen proces. Traja 5-10 let, medtem pa se kmetje soočajo z zmanjšanimi prihodki in vsemi s tem povezanimi težavami.

NATURA 2000

Območje Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Na

varstvenih območjih želimo ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so redki ali pa so v Evropi že ogroženi (vir: <http://www.arso.gov.si/narava/natura%202000/>). Območje Natura 2000 se po Direktivi o pticah (SPA), kakor tudi po Direktivi o habitatih (pSCI) nahaja na območju Drave in Pohorja, torej v vseh treh občinah. V območje NATURA 2000 je vključenih 34,99 % skupnega območja LAS Lastovica. Od leta 2008 je ta del postal pomemben sestavni del evropske mreže NATURA 2000. Površina območja NATURA 2000 v LAS Lastovica je razvidna iz spodnje tabele:

Tabela 6 – Območje NATURA 2000 v LAS Lastovica v letu 2013 (po Uredbi o posebnih varstvenih območjih, Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12 in 33/13)

LS Lastovica	SKUPNA POVRŠINA ha	NATURA ha	DELEŽ
SKUPAJ	10.022	3.507	34,99

Vir: http://www.natura2000.si/fileadmin/user_upload/novice/Delez_obmocij_Natura_2000_po_obcinah_2013_abc.pdf; 2015; lasten izračun po občinah LAS

Območje Las Lastovica je zaradi raznolikosti življenjskih prostorov in velikega števila rastlinskih in živalskih vrst, tudi evropsko pomembnih, **eno izmed naravovarstveno najpomembnejših območij v Sloveniji**.

Stara struga Drave in umetna akumulacijska jezera, stranski rokavi in mrtvice, poplavni gozdovi in travniki nudijo življenjski prostor več kot 50 evropsko pomembnim vrstam ptic. Drava je v nacionalnem merilu daleč najpomembnejše območje za vodne ptice.

Poplavni gozdovi - obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja, gozdovi hrasta in belega gabra, travniki, na katerih rastejo kukavičnice – divje orhideje, ohranjena naravna struga s prodišči, rokavi in mrtvice, so v Evropi tako redki in ogroženi, da jih je treba posebej varovati. Na območju Drave so še ohranjeni in so osnova za opredelitev območja Natura 2000 po Direktivi o habitatih. (vir: ZRSVN, delno povzeto po LRS LAS Lastovica 2007-2014)

5.1.5.5. Odpadki

Na celotnem območju LAS Lastovica poteka ločeno zbiranje odpadkov po gospodinjstvih: papir, plastika, steklo, organski odpadki in ostalo. Vse tri občine imajo koncesionarja za odvoz odpadkov, istočasno pa ima vsaka občina tudi zbirne centre za odpadke, kamor lahko prebivalci odložijo odpadke tudi izven rednega odvažanja odpadkov. Prebivalci so v letu 2014 povzročili povprečno 421 kg odpadkov/preb, kar je, glede na to, da je na območju večja gostota naseljenosti kot v Sloveniji, blizu slovenskemu povprečju 433 kg odpadkov/preb).

Tabela 7: odpadki po občinah v LAS Lastovica, leto 2014

OBČINA	Nastali komunalni odpadki (tone)	Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone)	Odloženi komunalni odpadki (tone)
Slovenija	891.708	665.767	207.676
Hoče - Slivnica	5.008	3.777	881
Miklavž na Dravskem polju	2.678	1.974	52
Starše	1.484	1.035	25
SKUPAJ:	9.170	6.786	958

Vir:

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2706104S&ti=&path=../Database/Okolje/27_okolje/02_Odpadki/01_27061_odvoz_odpadkov/&lang=2

Zaključek o okolju

Okoljske danosti so tisto, kar je na območju LAS Lastovice prepoznano kot velika skupna težava. Ukrepe, ki jih lahko glede okolja prebivalci in lokalne skupnosti sami izvedejo, so v veliki meri že izvedli. Zmanjšali so izpuste, gradijo čistilne naprave, ločeno zbirajo odpadke, uživajo v rekreacijskih dejavnostih na območju NATURA, prilagajajo kmetovanje na VVO, se

usmerjajo v ekološko pridelavo hrane ipd. So pa omejeni pri razvoju dejavnosti, ki jih smejo izvajati na VVO, čeprav se zavedajo, da je možno ob podpori, ki jo nudi skupnost, te probleme odpraviti in omejitve spremeniti v razvojno priložnost (ponovna uporaba).

5.2. Gospodarski položaj območja LAS

5.2.1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Območje LAS je sub urbano zaledje Maribora. V sredini 70. let prejšnjega stoletja je industrija v Mariboru zaposlovala več deset tisoč delavcev. Takrat se je več tisoč ljudi iz okoliških naselij vozilo na delo v Maribor. To so bili t.i. polkmetje, ki so si socialno in ekonomsko eksistenco zagotavljali z rednim delom v industriji ter istočasno živeli in delali na samooskrbnih kmetijah. Padec industrije v 90. letih in gospodarska kriza po letu 2008, je povzročila, da so bili tako ljudje kot manjše podeželske občine primorani iskati druge rešitve za ekonomsko in socialno varnost. Zato so občine začele razvijati t.i. obrtne cone, prebivalci občin pa so začeli razvijati dodatne dejavnosti, ki so jim postale kasneje glavni vir za preživetje. Nenehna rast števila gospodarskih subjektov je razvidna iz spodnje tabele.

Tabela 8 - število gospodarskih subjektov na območju LAS Lastovice, po občinah, obdobje 2008 do 2014

OBČINA	Število podjetij						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hoče - Slivnica	686	740	778	790	816	861	895
Miklavž na Dravskem polju	457	488	509	524	536	557	535
Starše	226	244	259	258	258	271	277
SKUPAJ	1.369	1.472	1.546	1.572	1.610	1.689	1.707

Vir: www.stat.si;

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S&ti=Podjetja+po+ob%28inah%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2

Iz tabele je razvidno, da je na območju LAS leta 2014 bilo skupno 1707 gospodarskih subjektov, kar je za 24,7 % več kot leta 2008. Večina med njimi so podjetja z manjšim številom zaposlenih. Podjetništvo je med prebivalci vedno bolj razvito, vendar bi bilo treba spodbuditi hitrejšo rast teh mikro in majhnih podjetij oz. zgotoviti možnosti za nova delovna mesta.

Iz spodnje tabele pa je razvidno, s katerimi dejavnostmi se podjetja na območju LAS ukvarjajo. Podjetja so razvrščena po dejavnosti iz Standardne klasifikacije dejavnosti. Ena petina podjetij se ukvarjata z oskrbo prebivalcev in sicer s trgovino. Z gostinstvom se ukvarja samo nekoliko več kot 7% registriranih podjetij. Pod to postavko so zajeti tudi turizmi na kmetijah (vinotoči, turistične kmetije). Slednja dejavnost ima največ možnosti za širitev, saj je v zadnjih letih nazadovala na račun širjenja hotelskega turizma na Mariborskem Pohorju. LAS si bo zato prizadeval širiti zeleni turizem in gostinstvo ter sobodajalstvo in gostinsko-prehrabno oskrbo udeležencem tranzitnega prometa na celotnem območju LASa.

Več kot polovica vseh zaposlenih v gospodarskih družbah in samostojnih podjetnikih je v panogi predelovalne dejavnosti, od tega je velika večina zaposlena v conah v Občini Hoče-Slivnica. Po številu podjetij ta panoga ni med največjimi, kar je posledica dejstva, da gre za podjetja s povprečno več zaposlenimi. Naslednji dve panogi po številu zaposlenih sta gradbeništvo in trgovina, vendar skupaj zaposlujeta pol toliko ljudi kot jih dela v predelovalnih dejavnostih. Naslednja po številu zaposlenih je panoga promet in skladiščenje, panoga gostinstvo pa ima manj kot 5 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah in samostojnih podjetnikih na tem območju. (vir: AJPES, lastni izračuni)

Tabela 9 - pregled opravljanja dejavnosti zadrug, gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov po občinah, 2014

Dejavnost / Občine	Število gospodarskih subjektov				
	Hoče-Slivnica	Miklavž	Starše	Skupaj:	%
A Kmetijstvo	4	1	1	6	

C Predelovalne dejavnosti	99	51	26	176	14,1
D Oskrba za el. Energijo, plinom in paro	3	0	1	4	0,3
F Gradbeništvo	98	55	22	175	14,0
G Trgovina, vzdrž in pop motornih vozil	137	103	37	277	22,2
H Promet in skladiščenje	44	36	20	100	8,0
I Gostinstvo	51	25	14	90	7,2
J Informacijske in komunik. dejavnosti	24	12	5	41	3,3
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	8	6	4	18	1,4
L Poslovanje z nepremičninami	8	4	0	12	1,0
M Strokovne, znanstvene in tehnične dej.	94	61	27	182	14,6
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	33	16	4	53	1,3
P Izobraževanje	11	9	0	20	1,6
Q Zdravstvo in socialno varstvo	4	0	1	5	0,4
R Kulturne razvedrilne in rekreacijske akt.	10	10	3	23	1,8
S Druge dejavnosti	33	20	11	64	5,1
SKUPAJ:	661	409	176	1.246	100

Vir: AJPES – FI-PO, 2014; <http://www.ajpes.si/fipo/kriterij.asp>

5.2.2. Stanje na področju gospodarstva in kmetijstva

Občina Hoče-Slivnica dosega med sodelujočimi občinam največji gospodarski razvoj. V okolici železniške postaje v Hočah ter na poljih proti Hočam je že pred časom začela nastajati poslovna cona. V poslovni coni so številne gospodarske družbe, ki so po svojih proizvodih in storitvah znane širom po Sloveniji in tudi v tujini. Med pomembnejša podjetja spadajo Lestro-Ledinek (strojogradnja), Leykam tisk, IGM Stavbar (gradbeništvo), Impregnacija (impregnacija lesa), Konstruktor (gradbeništvo), Insem-Atmos (proizvodnja dvigalnih in transportnih naprav) itd.. Med pomembnejša trgovska središča spadajo: Lesnina PE Hoče (trgovina), Slovenijales PE Hoče (trgovina). Glavno podjetje, ki opravlja posredništvo pri prodaji kmetijskih surovin, živih živali, tekstilnih surovin in polizdelkov je Kmetijska zadruga Hoče. KZ Hoče ima sedež ter poslovalnico v naselju Hoče, pa tudi v naselju Starše. Kmetijski repro material ima tudi podjetje Roko d.o.o. v poslovni coni.

Razen gospodarskih družb v poslovni coni so na območju občine Hoče-Slivnica številne obrtne dejavnosti (gradbeništvo, osebne storitve) in poslovne dejavnosti (nepremičnine, svetovalne storitve). Te so praviloma organizirane kot mikro in mala podjetja.

V občini Miklavž na Dravskem polju prevladujejo storitvene dejavnosti. Najpomembnejše je storitveno-trgovsko središče BELL center (posredništvo – maloprodaja in veleprodaja, gostinstvo, skladišče), ob katerem stoji manjši nakupovalni kompleks, gostinski lokal, malo naprej pa nakupovalni center Spar, prav tako je tam več frizerskih salonov in salonov za osebno nego. V naselju je tudi Tiskarna Florjančič, Miklavške pekarnice in podjetje Contrast. V občini se je leta 2014 55 organizacij ukvarjalo z gradbeništvom, to so predvsem samostojni podjetniki. Med kovinsko predelovalno dejavnostjo izstopa Kovinarstvo Bučar. V občini opravljajo dejavnost tudi gradbeniki, vulkanizerji, avtoprevozniki in preostale dejavnosti. V naselju Skoke deluje podjetje Dobrodej.

Medtem ko so prebivalci naselja Miklavž dobro oskrbljeni z osnovno oskrbo, saj je v naselju več manjših in ena večja trgovina z živili (Spar), pa je v naseljih Dobrovce in Skoke po ena manjša trgovina. Večje nakupe, tudi tehnične predmete, so prebivalci teh naselij primorani opraviti drugje

V občini ni razvite industrijske dejavnosti.

Razvitost gospodarstva v Občini Starše je podobna, kot v občini Miklavž. Industrija ni razvita, prevladujejo storitvene obrtne dejavnosti v gradbeništvu, avtoprevozništvu. Vsako naselje ima vsaj po en gostinski obrat. Od večjih podjetij sta na območju dejavna Elektro Maribor - Hidroelektrarna Zlatoličje in trgovsko podjetje Jager s trgovskim centrom v naselju Starše. Kmetje se oskrbujejo predvsem v KZ Hoče PE Starše. V naselju Starše je tudi bencinska črpalka.

V občini Starše so gospodarske dejavnosti najbolj razvite v naselju Starše, ker leži ob glavni prometnici med Mariborom in Ptujem, kot naselje Miklavž. (vir poglavja: AJPES, lastni viri, občinski podatki)

Turizem in gostinstvo

Na območju LAS je veliko gostinskih obratov. V večini so to manjši lokali, namenjeni predvsem stalnim lokalnim gostom. Izjeme so samo lokali na Hočkem Pohorju, ki kombinirajo gostinsko dejavnost in nastanitve.

Iz spodnje tabele je razvidno stanje turistične dejavnosti na območju občin. Največ nočitvenih zmogljivosti je v Občini Hoče-Slivnica. So posledica vedno bolj turistično razvijajočega Pohorja, vinsko turistične ceste VTC 17 in naravne lege občine (obronki Pohorja). Občina Miklavž beleži nočitvene zmogljivosti šele od 2012, medtem ko v Občini Starše prenočitvene zmogljivosti v uradnih statistikah niso razvidne. Podobno velja za podatke o prihodih turistov in nočitvah, podatki so na SURS dosegljivi le za Občino Hoče-Slivnica. Prihodi so tako od leta 2008 iz 24.580 padli na 15.431 turistov v letu 2014, prenočitve pa iz 82.088 v letu 2008 na 48.410 v letu 2015. Občina Starše je v letu 2015 zabeležila 970 nočitev, za katere je bila plačana turistična taksa. (vir: SURS, občinski podatki)

(Vir: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2164507S&ti=Prihodi+in+preno%2C+uristov+po+skupinah+nastanitvenih+objektov%2C+ob%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/02_21645_nastanitev_letno/&lang=2).

Tabela 10 - prenočitvene zmogljivosti

Turistične zmogljivosti	2012		2013		2014	
	Število sob	Zmogljivosti - ležišča - SKUPAJ	Število sob	Zmogljivosti - ležišča - SKUPAJ	Število sob	Zmogljivosti - ležišča - SKUPAJ
Hoče - Slivnica	271	1167	263	1165	251	1165
Miklavž na Dravskem polju	14	37	12	29	16	38
Starše	12	24	12	24	12	24

Vir: SURS, 2015, podatki občine;

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2164504S&ti=Preno%2C+zmogljivosti%2C+prihodi+in+preno%2C+uristov+po+skupinah+nastanitvenih+objektov%2C+ob%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/02_21645_nastanitev_letno/&lang=2

Kmetijstvo (vir: SURS)

Kmetijstvo na območju LAS Lastovica se sooča s številnimi težavami, ki ga tako ogrožajo, da zahteva njegova ohranitev sprejem posebnih zaščitnih ukrepov.

Uradni statistični podatki za stanje kmetijstva so iz leta 2000 in 2010. Prikazani so v spodnjih tabelah. Že v teh letih je opaziti upad tako števila kmetijskih gospodarstev kot obsega kmetijskih zemljišč v uporabi. Leta 2013 je začela veljati nova Uredba o VVO, ki je močno vplivala na stanje kmetijstva, predvsem v Miklavžu in Staršah.

Po statističnih podatkih iz leta 2000 je bilo na območju LAS Lastovica skupno 570 kmetijskih gospodarstev, ki so skupno obdelovale 3.541 ha kmetijskih zemljišč. V letu 2010 je bilo samo še 465 kmetijskih gospodarstev, ki so obdelovala za 107 ha manj kmetijskih zemljišč. V povprečju je kmetija obdelovala 7 ha. V zadnjih letih se je spremenila struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev, saj kmetije prevzemajo mladi prevzemniki.

Upadanje števila kmetijskih gospodarstev in površin kmetijskih zemljišč v LAS Lastovica je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 11 - kmetijska gospodarstva in površine v LAS Lastovica, primerjava 2000 - 2010

	2000		2010	
	Število kmetijskih	Kmetijska zemljišča v	Število kmetijskih	Kmetijska zemljišča v

	gospodarstev	uporabi (ha)	gospodarstev	uporabi (ha)
SKUPAJ	570	3.541	465	3.434*

Vir: SURS, 2015 (*na SURS ni podatkov za KZU za Občino Miklavž za leto 2010);

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P0402S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/0_1_Splosni_pregled/05_15P04_obcine/&lang=2

Na območju LAS Lastovice prevladujejo kmetije s poljedelso usmeritvijo, in iz spodnje tabele je razvidno, da se je v desetih letih, 2000 – 2010, površina za poljedelstvo povečala na račun zmanjšanja travnatih površin. Zmanjšanje gozdnatih površin gre na račun stanovanjske gradnje in gradnje avtocest. Območje občin Hoče-Slivnica, Miklavž in Starše je bilo še pred nekaj desetletji znano predvsem po poljedelstvu (krompir, koroza). V letu 2010 so predstavljale njive 53% vse kmetijske zemlje oz. 2.822 ha. Zaradi živinoreje sledijo travniki in pašniki, teh je skupno 17% oz. skupno 916 ha. V zadnjih letih se povečujejo kmečki in intenzivni sadovnjaki. Teh je skupaj 99 ha.

Tabela 12 - raba kmetijskih površin

Območje LAS LASTOVICA		Površina (ha)		Delež 2010
		2000	2010	
NJIVE	skupaj	2302	2822	53,07
TRAVNIKI, PAŠNIKI	skupaj	1073	916	17,22
SADOVNJAKI	skupaj	93	99	1,86
VINOGRADI	skupaj	45	44	0,83
GOZD	skupaj	1761	1327	24,95
NERODOVITNO	skupaj	115	110	2,07

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P2201S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/0_3_zemljisca_raba/03_15P22_obcine/&lang=2

V letu 2010 so na 465 kmetijah redili živino. Najbolj so s številom velikih živali (GVŽ) obremenjene kmetijske površine v občini Hoče-Slivnica. Stanje GVŽ po občinah je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela 13 - kmetijska gospodarstva po GVŽ po občinah v LAS Lastovica, primerjava 2000 - 2010

	2000		2010	
	Število kmetijskih gospodarstev	GVŽ/hektar KZU	Število kmetijskih gospodarstev	GVŽ/hektar KZU
01.02.115 Starše	265	1,06	221	0,72
01.02.160 Hoče - Slivnica	235	1,45	185	1,19
01.02.169 Miklavž na Dravskem polju	70	1,24	59	-

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P1201S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/0_2_zivinoreja/05_15P12_obcine/&lang=2

Tabela 14 - kmetijska gospodarstva po vrsti živine za območje LAS Lastovica, obdobje 2000 - 2010

VRSTA ŽIVINE	Število kmetijskih gospodarstev		RAZLIKA
	2000	2010	

govedo	skupaj	289	154	-135
prašiči	skupaj	409	257	-152
perutnina	skupaj	392	250	-142
konji	skupaj	12	15	3
drobnica	skupaj	23	37	14
kunci	skupaj	39	31	-8
čebele	skupaj	5	7	2

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P1201S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/02_zivinoreja/05_15P12_obcine/&lang=2

Iz spodnjih tabel je razvidno, da je bilo leta 2010 na območju LAS Lastovice 1.462 članov na družinskih kmetijah. Razvidno je tudi, da je najmanj oseb v starostni skupini 25 do 35 let, iz česar lahko sklepamo, da je to skupina prebivalcev, ki ne vidi prihodnosti v kmetijstvu, pač pa v drugih dejavnostih. Generacijski prenos kmetij na mlajše se v zadnjih letih zaradi spodbud povečuje.

Tabela 15 - starost članov na družinskih kmetijah, 2010

starost	do 25	od 25 do 35	od 35 do 45	od 45 do 55	od 55 do 65	nad 65
Število oseb	221	163	227	279	204	368

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P4209S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/05_delovna_sila/03_15P42_obcine/&lang=2

Že prej je bilo omenjeno, da je povprečna velikost kmetije 7 ha. Vsako kmetijo, ne glede na velikost, je potrebno obdelovati, za kar so potrebna znanja in stroji. Znanje družinskih članov na kmetijah se povečuje, s pomočjo subvencij za vlaganje v kmetije pa se povečuje oz. izboljšuje tudi strojni park na kmetijah. Iz spodnje tabele je razvidna primerjava med številom traktorjev na kmetijah med leti 2000 in 2010. Število kmetij je manjše, prav tako se je zmanjšalo število traktorjev.

Tabela 16 - kmetije z dvoosnim traktorjem

	2000	2010
Število lastnih dvoosnih traktorjev	800	726
Število kmetij	496	411

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P3215S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/04_Mehanizacija_oprema/03_15P32_obcine/&lang=2

Podatki o ekonomski velikosti kmetijskih gospodarstev kažejo, da je povprečna kmetija v LAS Lastovica po tem parametru večja kot v Sloveniji. Hkrati pa je iz tabele 17 razvidno, da se je v strukturi kmetijskih gospodarstev več kmetij ukvarjalo tudi s pridelavo za trg – odstotki kmetij, ki prodajajo direktno ali pa preko posrednikov, so višji od povprečja v Sloveniji. Sicer je tudi odstotek kmetij, ki predelujejo pretežno za lastno uporabo višji, vendar je delež kmetij, ki delajo izključno za lastno uporabo, precej nižji kot povprečno v Sloveniji. Kmetijstvo v LAS Lastovica je bolj tržno naravnano kot povprečno v Sloveniji.

Tabela 17 – Kmetije po namenu kmetijske pridelave

		SLOVENI JA	STRUK TURA	SKUPAJ LAS	STRUK TURA
		2010		2010	
Skupaj	Število kmetijskih gospodarstev	74646		465	

	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	474432		3434	
	Število glav velike živine (GVŽ)	421553		3824	
Izključno za lastno porabo	Število kmetijskih gospodarstev	34628	46,39	137	29,46
	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	92563	19,51	272	7,92
	Število glav velike živine (GVŽ)	45746	10,85	151	3,95
Pretežno za lastno porabo	Število kmetijskih gospodarstev	9798	13,13	95	20,43
	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	35001	7,38	226	6,58
	Število glav velike živine (GVŽ)	22530	5,34	86	2,25
Prodaja neposredno potrošnikom	Število kmetijskih gospodarstev	7600	10,18	66	14,19
	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	78473	16,54	526	15,32
	Število glav velike živine (GVŽ)	57905	13,74	495	12,94
Prodaja preko posrednika	Število kmetijskih gospodarstev	22620	30,30	167	35,91
	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi KZU (ha)	268394	56,57	2800	81,54
	Število glav velike živine (GVŽ)	295372	70,07	3094	80,91

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P0415S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/01_Splosni_pregled/05_15P04_obcine/&lang=2

Zaključek o gospodarstvu in kmetijstvu

Ustrezne prometne povezave (tovarna železniška postaja, letališče in avtocesta) ter razpoložljiva zemljišča v poslovni coni so razlog, da so večji gospodarski subjekti iz drugih krajev Slovenije začeli odpirati svoje poslovne enote v občini Hoče-Slivnica. Ostali dve občini sta bile glede tega zapostavljeni, vendar so nove avtocestne povezave med Mariborom in hrvaško mejo to stanje spremenile. Občina Starše je tik pred sprejemom OPPN, s katerim bo pridobila 8 ha za poslovno cono, za katero je veliko zanimanja, saj je zraven izvoza z avtoceste v Zlatoličju.

V vseh treh občinah se razvijajo predvsem mikro in mala obrtna podjetja (s.p.).

Glede na to, da bodo morali gospodarski subjekti, ne glede na številčnost in lokacijo, v prihodnje prilagoditi svoje dejavnosti okoljevarstvenim zahtevam, bo imela ta skupina, poslovno-gospodarski subjekti, pri izvedbi strategije pomembno vlogo tako s svojimi poslovnimi idejami kot z vlaganji v razvoj novih, okoljsko sprejemljivih programov.

LAS bo v prihodnje spodbujala tudi razvoj turističnih dejavnosti.

Trenutno stanje na kmetijah dokazuje, da je bilo kmetijstvo v preteklosti zapostavljeno. V zadnjih letih se stanje na kmetijah spreminja v prid mlajšim nosilcem, opremljenosti, znanju, povečevanju ekonomske vrednosti kmetij. Vendar so zaščitni ukrepi na VVO to rast/izboljšanje stanja upočasnili. Obstaja nevarnost, da ga izničijo, saj je kar nekaj mladih prevzemnikov že začelo razmišljati o opustitvi kmetovanja.

Ta SLR ima v okviru strategije zapisane cilje, ki vzpodbujajo in podpirajo prilagajanje kmetovanja zahtevam na VVO, vzpodbujajo preusmeritev na ekološki način proizvodnje in uvajanje diverzifikacije kmetijskih v nekmetijske dejavnosti. Cilj kmetijske dejavnosti na tem območju je povečati ekološko sprejemljivo proizvodnjo do obsega, ki bo omogočal povečano

samooskrbo območja in bo povečal tudi možnosti za prehrabeno osnovo bližnjih urbanih mest.

5.2.3. Stopnja brezposelnosti na območju LAS

Območje LASa leži v statistični regiji Podravje, ki ima po podatkih SURS julij 2014 13,8 % stopnjo brezposelnosti, kar je med statističnimi regijami v Sloveniji četrta najvišja stopnja. Iz spodnje tabele je razvidno, da je bilo v decembru 2014 na območju LAS Lastovica skupno 1.305 registriranih brezposelnih oseb, od tega kar 702 oz. 53,79 % žensk. Razvidno je tudi, da v opazovanem obdobju zadnjih treh let skupno število registriranih brezposelnih oseb sicer upada, istočasno pa se povečuje delež brezposelnih žensk.

Tabela 18 - registrirani brezposelni po spolu, stanje december po letih 2013, 2014, 2015

	2013	2014	2015
skupaj št. BPO	1.343	1.305	1.185
ženske	708	702	656
% žensk	52,72	53,79	54,99

Vir: ZRSZ, 2016; http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah

V spodnji tabeli je prikazano stanje registriranih brezposelnih oseb v decembru 2014 in decembru 2015. Razvidno je, da je v decembru 2014 največ brezposelni oseb v starostni skupini nad 50 let (skupaj 35,36 %). To je tudi najtežje zaposljiva skupina. Sorazmerno veliko je tudi mladih, starih do 29 let (21,46 %).

Tabela 19 – število brezposelnih po starosti december 2014, december 2015

	15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 54	55 +	Skupaj
december 2014	120	212	263	266	186	258	1.305
Delež	8,75	14,14	20,68	21,06	14,37	20,99	100
December 2015	118	167	234	223	172	271	1.185
Delež	8,13	13,33	20,96	19,36	15,26	22,97	100,00

Vir: ZRSZ, 2016; http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah

Tabela 20 – število brezposelnih po trajanju brezposelnosti, december 2014, december 2015

	Do 2 meseca	3 do 5 mes.	6 do 8 mes.	9 do 11 mes.	12 do 23 mes.	24 do 35 mes.	36 mes. ali več	skupaj
december 2014	281	140	114	122	268	93	287	1.305
Delež	21,53	10,73	8,74	9,35	20,54	7,13	21,99	100
December 2015	265	133	83	111	233	99	261	1.185
Delež	22,36	11,22	7,00	9,37	19,66	8,35	22,03	100

Vir: ZRSZ, 2016; http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah

Tabela 21 – število brezposelnih po izobrazbi, december 2014, december 2015

	OŠ ali manj	srednje poklicno izobraževanje	strokovno, splošno izobraževanje	izobraževanje prve, druge, tretje stopnje	Skupaj
december 2014	236	430	423	216	1305
Delež	18,08	32,95	32,41	16,55	100,00
December 2015	234	365	378	208	1.185
Delež	19,75	30,80	31,90	17,55	100,00

Zaključek o stanju brezposelnosti

Območje LAS Lastovica, Občina Hoče- Slivnica ima zaradi velike stopnje brezposelnosti status problemskega območja. Statistični podatki dokazujejo, da podobno kot v EU tudi na območju treh občin: Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše prevladujejo:

- Med brezposelnimi je več kot polovica žensk (tabela 18). LAS bo s svojo strategijo spodbujal fleksibilne oblike dela in zaposlovanja, saj je po zadnjih raziskavah trga dela vedno bolj očitno, da bo potrebno sprejemati ukrepe, s katerimi bodo lahko ženske kombinirale poklicno in zasebno življenje.
- 42,4 % vseh brezposelnih je mlajših od 40 let (tabela 19).
- Skoraj 30 % je brezposelnih več kot 2 leti (tabela 20), kar predstavlja velik socialni in družbeni problem.
- Prevladujejo brezposelni s srednjo poklicno izobrazbo (tabela 21). Glede na potrebe trga dela, kjer je največ povpraševanja prav po poklicnih znanjih, se ob tem podatku pojavi vprašanje, ali je to posledica sive ekonomije ali neustreznosti poklicnih znanj. Najverjetneje gre za kombinacijo obojega. Zato bo LAS z ukrepi v strategiji vzpodbujal k zmanjševanju sive ekonomije in k vseživljenjskemu učenju za pridobivanje ustreznih poklicnih znanj in veščin, ki bodo omogočala večjo zaposljivost.

5.2.4 Problemsko območje Maribor s širšo okolico

Območje Občine Hoče-Slivnica spada v problemsko območje Maribor s širšo okolico. Vlada RS je tako 20.6.2013 skladno z 25., 27. in 28. členom Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja sprejela Sklep o dodatnih začasni ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo Maribor s širšo okolico. V problemsko območje spada 6 občin iz regije Podravje (Hoče-Slivnica, Mestna občina Maribor, Občina Kungota, Občina Pesnica, Občina Ruše in Občina Selnica ob Dravi) ter 3 občine iz Koroške regije (Občina Ribnica na Pohorju, Občina Radlje ob Dravi ter Občina Podvelka).

V okviru sprejetega sklepa je bilo za trajnostni razvoj podeželja predvideno 3 mio EUR, za katere se je spočetka zmotno pričakovalo, da bodo v celoti namenjeni Mariboru s širšo okolico. Kasneje je Uredba CLLD bolj jasno opredelila način izračuna dodatnih sredstev za problemsko območje, kar je upoštevano tudi v izračunu kvote za LAS Lastovica.

Dne 10.10.2013 je Vlada sprejela tudi Program spodbujanja konkurenčnosti Maribora s širšo okolico, ki je vseboval instrumente za dodatno razvojno podporo gospodarstvu omenjenega problemskega območja. Do konca leta 2015 so se izvajali le določeni instrumenti, ki so imeli na območje le omejen vpliv.

V problemsko območje tako spada:

- v okviru sklada ESRR 5 urbanih naselij od skupno 8 urbanih naselij v LAS in to so: Spodnje Hoče, Zgornje Hoče, Slivnica, Orehova vas in Rogoza.
- v okviru sklada EKSRP celotno območje Občine Hoče – Slivnica.

Dodatna sredstva iz sklada ESRR, ki jih bo LAS pridobila zaradi vključenosti v problemsko območje, bodo namenjena vsebinam v navedenih naseljih, porabljena pa bodo do konca leta 2018. Dodatna sredstva iz sklada EKSRP bodo namenjena vsebinam na celotnem območju Občine Hoče – Slivnica.

19.5.2016 je Vlada RS sprejela spremembo sklepa Vlade RS iz leta 2013, 23.6.2016 pa še spremembo programov spodbujanja konkurenčnosti za vsa problemska območja v Sloveniji. V okviru problemskega območja pristop CLLD ni bil predmet bistvenih sprememb.

5.3. Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

5.3.1. Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju

Iz podatkov v spodnji tabeli sledi, da je 1. julija 2014 živel na območju LAS Lastovice skupno 21.786 prebivalcev, gostota prebivalcev pa je bila 217,43 prebivalcev/ km².

Tabela 22 - število prebivalcev, površina občin, gostota naseljenosti

	Št. prebivalcev, 1.julij 2014	Površina km ²	Gostota preb/km ²
Hoče - Slivnica	11.262	53,7	209,7
Miklavž na Dravskem polju	6.445	12,50	515,6
Starše	4.079	34	120
SKUPAJ OBMOČJE LAS LASTOVICA	21.786	100,2	217,43

Vir: SURS, 2015; [Tabela: Gostota naseljenosti in indeks feminitete, občine, Slovenija, polletno](#)

Struktura prebivalcev na območju LAS Lastovice je razvidna iz spodnje tabele. Med prebivalci, starimi nad 15 let, prevladujejo zaposleni (45,68 %), sledijo jim upokojeanci 30,84 %.

Tabela 23 - struktura prebivalcev starih nad 15 let, 2014

LAS Lastovica	Zaposleni	Brezposelni	Učenci, dijaki in študenti	Upokojeanci	Drugi neaktivni	skupaj
število	8.527	1.381	1.660	5.757	1.343	18.668
Delež %	45,68	7,40	8,89	30,84	7,19	100,00

Vir: SURS, 2015; [Tabela: Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po statusu aktivnosti in spolu, občine, Slovenija, letno](#)

5.3.2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih

Iz spodnjih tabel je razvidno desetletno gibanje prebivalstva v občinah Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše. Iz prve tabele je razvidno, da se je število prebivalcev na območju LAS od leta 2002 do 2014 povečalo za 1955 prebivalcev oz slabih 10%.

Tabela 24 - število prebivalcev na območju LAS Lastovica (na datum 1.7. navedenega leta)

	2002	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hoče - Slivnica	9.829	10.734	10.794	10.881	10.900	11.048	11.225	11.262
Miklavž na Dravskem polju	6.004	6.193	6.264	6.250	6.279	6.425	6.421	6.445
Starše	3.998	4.050	4.108	4.135	4.178	4.099	4.085	4.079
SKUPAJ	19.831	20.977	21.166	21.266	21.357	21.572	21.731	21.786

Vir: SURS, 2015; [Tabela: Gostota naseljenosti in indeks feminitete, občine, Slovenija, polletno](#)

Spodnja tabela prikazuje naravni prirast. Razvidno je, da je umrljivost na območju LAS Lastovica od leta 2011 naprej manjša, kot je število rojstev.

Tabela 25 - naravni prirast v letih 2005 - 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hoče - Slivnica	-30	-4	-28	41	23	32	6	31	20	30
Miklavž na Dravskem polju	2	-5	-6	23	4	-11	10	10	12	27
Starše	-13	-3	-2	19	0	12	3	-6	-1	-6

Vir: SURS, 2015;

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0511002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/25_selitveno_gibanje/05_05110_naravno_gibanje/&lang=2

V naslednji tabeli je prikazan skupni prirast (selitveni in naravni prirast). Razen v občini Starše, ko je skoraj v vseh opazovanih letih opaziti negativen tako naravni kot skupni prirast, je v ostalih letih in v

drugih dveh občinah opaziti večanje števila prebivalcev, razen redkih izjem, v vseh opazovanih letih. S tem se potrjuje dejstvo, da podeželsko območje naseljujejo ljudje iz bližnjih mestnih občin.

Tabela 26 - skupni prirast prebivalcev v letih 2005 – 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hoče - Slivnica	162	223	313	255	-21	31	71	247	42	-34
Miklavž na Dravskem polju	55	46	38	70	39	-24	110	23	34	19
Starše	34	-16	-1	-6	42	51	-13	-47	-13	-17

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05I3002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/25_selitveno_gibanje/15_05I30_skupni_prirast/&lang=2

V nadaljevanju je prikazano število živorojenih otrok na območju LAS Lastovica po spolu. Razvidno je, da se skupno število rojstev na območju povečuje, saj se je leta 2014 rodilo 30 % več otrok kot leta 2004. Med spoloma živorojenih otrok skorajda ni razlike, v desetih letih skupaj samo 18 dečkov več kot deklic.

Tabela 27 - število rojstev po spolu, 2004 - 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	skupaj
dečki	81	88	76	85	115	101	109	92	99	102	104	1052
deklice	78	81	112	65	114	86	99	93	96	106	104	1034
SKUPAJ	159	169	188	150	229	187	208	185	195	208	208	2086

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05J2014S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/30_Rodnost/10_05J20_rojni_RE_OBC/&lang=2

5.3.3. Izobrazbena struktura prebivalstva

Po podatkih SURS za leto 2014 je med prebivalci starimi več kot 15 let, največ oseb imelo srednjo izobrazbo, skupaj 11.019 ali 59 %. Sledi število oseb z osnovnošolsko izobrazbo. 22,1 odstotkov prebivalcev je brez izobrazbe oz. z osnovnošolsko izobrazbo, povečuje pa se odstotek oseb z univerzitetno izobrazbo.

Tabela 28 - izobrazbena struktura delovno aktivnih prebivalcev, 2014

	Izobrazba - skupaj	OŠ ali manj	Srednja šola	Višja, visoka šola
Hoče - Slivnica	9.615	2.069	5.632	1.914
Miklavž na Dravskem polju	5.542	2.262	3.348	1.032
Starše	3.511	900	2.039	572
LAS Lastovica	18.668	4.131	11.019	3.518
%	100	22,1	59,0	18,8

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05G2014S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/20_soc_ekon_preb/01_05G20_izobrazba/&lang=2

Iz spodnje tabele je razvidno, da je bilo v šolskem letu 2014/2015 na območju občin LAS Lastovica skupaj 821 študentov. Študij bodo končali v naslednjih sedmih letih. Kar pomeni, da se bo v naslednjih letih letno povečeval odstotek prebivalcev z visoko, univerzitetno in specialistično izobrazbo. Pričakuje se lahko, da bo leta 2023 na območju živel in deloval okrog 1500 oseb z najmanj višjo izobrazbo in več. Odstotek oseb brez izobrazbe se bo manjšal.

Tabela 29 - število in spol študentov, 2014

	Spol - SKUPAJ	Moški	Ženske
LAS Lastovica	832	354	478

Vir: SURS, 2016 (opomba: SURS je podatke za leto 2014 od decembra 2015 do julija 2016 spremenil) http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0955004S&ti=&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/08_terciarno_izobraz/01_09550_vpisani_splosno/&lang=2

5.3.4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS

Izobraževanje

Predšolska vzgoja

Izobraževanje in šolska vzgoja se začne v ustanovah predšolske vzgoje- v vrtcih. Na območju občin Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše deluje 7 javnih vrtcev, vključenih v 4 javne zavode. V vrtec je bilo konec leta 2014 vključenih skupaj 691 predšolskih otrok. Zasebnih vrtcev ni. Šolskem letu 2014/2015 ni bilo nobene odklonitve za sprejem v vrtec. Ker je v javne vrtece vključenih samo ca 75 % vseh predšolskih otrok, je 235 otrok v drugačnem varstvu. Kar pa ne pomeni, da ti otroci vsaj občasno ne potrebujejo varstva, če ne zaradi drugega pa zato, ker jim je potrebno omogočiti socialno vključenost v družbo. To je lahko priložnost za nova delovna mesta na območju.

Tabela 30 - vrtci in število otrok v vrtcih po občinah, 2014

	Vrtci	Otroci	Delež vključenih otrok
LAS LASTOVICA	7	691	/
Hoče – Slivnica	3	367	74,3
Miklavž	2	199	75,1
Starše	2	125	74,7

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0952501S&ti=Otroci%2C+vkluju%2Eeni+v+vrtece%2C+po+izvajalcu+pred%2Eolske+vzgoje+ter+trajanju+in+dnevnem+%2Easu+izvedbe+programa%2C+ob%2Ebine%2C+Slovenija&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/03_predsol_vzgoja/01_09525_otroci_vrtci/&lang=2 ter

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0971402S&ti=&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/03_predsol_vzgoja/03_09714_vrtci_kazalniki/&lang=2

Osnovnošolsko izobraževanje

V občinah Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše je dobro poskrbljeno za osnovnošolsko izobraževanje, saj imajo občine skupaj 7 osnovnih šol oz. podružnic. V preteklem šolskem letu (2014/2015) je bilo v te osnovne šole vpisanih skupaj 1.734 učencev.

Tabela 31 - Osnovne šole po občinah in številu učencev, 2014

	Učenci - skupaj
LAS Lastovica	1.734

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0952702S&ti=Osnovne+%2Eole+in+osnovne+%2Eole+s+prilagojenim+programom+po+ob%2Einah%2C+Slovenija%2C+za%2Eetek+%2Eolskega+leta&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/04_osnovnosol_izobraz/01_09527_zac_sol_leta/&lang=2

Visokošolsko in univerzitetno izobraževanje ter druge šole

Študenti tega območja imajo možnost izbrati programe, ki so na voljo v Mariboru, v bolj oddaljenih krajih (Ljubljana) ali pa celo preko meje v Avstriji (Graz, Dunaj) ali drugje v tujini.

Občini Miklavž na Dravskem polju in Starše nimata visokošolske ustanove. V letu 2006 se je v občino Hoče Slivnica, v naselje Pivola, preselila Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede iz Maribora. Selitev je bila posledica denacionalizacijskega procesa. Fakulteta uporablja za svoje potrebe Pohorski dvorec, kjer je na skupni površini 858 m² fakulteta pridobila 16 novih sodobno urejenih prostorov v 4 etažah za delo z manjšimi skupinami študentov. Pedagoški proces se je v novih prostorih pričel odvijati v poletnem semestru študijskega leta 2006/2007.

Na območju deluje Mariborska knjižnica (enota knjižnice v Hočah ter bibliobus oz. potujoča knjižnica).

Zdravstvena oskrba

Zdravstvene storitve so zagotovljene, na območju je več ambulant, tako javnih kot zasebnih oz. koncesionarjev. Na območju je na razpolago osnovno zdravstveno in zobozdravstveno varstvo, nekaj je tudi specialističnih ambulant. Na območju LAS je Oddelek za pljučne bolezni UKC Maribor, čeprav se načrtuje njegova selitev v Maribor. Na območju ni doma za starejše, zato prebivalci uporabljajo storitve domov za starejše na drugih območjih. V okviru Centra za socialno delo Maribor in Centra za pomoč na domu imajo občine na tem območju vzpostavljen sistem skrbi za starejše, pri čemer je cilj obdržati starostnike čim dlje v domačem okolju, izven institucionalnega varstva, ki je dražje in zanje v večini primerih tudi bolj stresno.

Kultura

Kulturno-zgodovinska obležja

Na območju LAS Lastovice je precej zgradb z zgodovinsko in umetniško vrednostjo. O davnih prednikih, ki so živeli v krajih današnje občine pričajo ohranjeni rimski marmorni kamni - različnih zvrsti in iz različnih obdobij. Tako lahko občudujemo: rimske gomile v Miklavžu, 2000 let stare kamne iz časov Rimljanov v Staršah, številčne kapele postavljene ob različnih priložnostih, kripto v cerkvi v Hočah, znamenito fresko sv. Krištofa na cerkvi v Miklavžu, turističnega ogleda so vredne tudi 4 cerkve. Na območju sta tudi štirje dvorci. V dvorcu Pohorski dvor (grad Hompoš) iz 12. stoletja, po 2. svetovni vojni znan kot Pohorski dvor, kjer je danes Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru. Zanimiv je tudi dvorec Slivnica - z neogotskimi motivi iz 15. stoletja in s kapelo iz 19. stoletja. Vanj so v 60-tih letih naselili Vzgojni zavod Slivnica, vendar od leta 1990 sameva in čaka na prenovo. Na prenovo čakata tudi dvorec v Miklavžu in pristava v Staršah. Pristavo Dravski Dvor lastnik obnavlja.

Kulturno življenje danes

V vseh treh občinah obstaja živahno ljubiteljsko kulturno življenje. Za kulturno življenje skrbijo prostovoljna kulturna in druga društva, ki so največkrat tudi organizator različnih kulturnih in drugih dogodkov, namenjenih druženju prebivalcev. Skupaj deluje preko 100 društev, ki skrbijo za letošnje kulturne prireditve na območju LAS Lastovice.

5.3.5. Opis ranljivih skupin

V LAS Lastovica smo kot ranljive skupine prepoznali skupine, pri katerih se prepletajo različne prikrajšanosti (na primer: materialna oziroma finančna, izobrazbena, zaposlitvena, stanovanjska in podobno) in ki so pri dostopu do pomembnih virov pogosto v izrazito neugodnem položaju. To so skupine, ki so jim zaradi njihovih lastnosti, oviranosti, načina življenja, življenjskih okoliščin pripisane stigme, pogosto so manj fleksibilne pri odzivanju na hitre in dinamične spremembe in posledično manj konkurenčne na trgu delovne sile ali na drugih, za njih pomembnih področjih. Te skupine so odrinjene na obrobje, zato so ogrožene s socialno izključenostjo.

Iz analize prebivalstva izhaja, da je območje LAS po svojih značilnostih zelo podobno preostalemu delu Podravja, tudi trendi so enaki kot na nivoju Slovenije. Če želimo natančno določiti ranljive skupine prebivalstva, je treba upoštevati:

- staranje prebivalstva – slabša se razmerje med mlajšimi od 14 let ter starejšimi od 65 let, kar je splošna značilnost tako na nivoju Slovenije kot tudi na nivoju regije,
- število prebivalstva na tem območju se je precej povečalo, za skoraj 2.000 prebivalcev (tabela 24), kar lahko pripišemo priseljevanju na območje občine Hoče-Slivnica v obdobju pred 2008 (tabeli 25

in 246, kjer je obravnavan naravni in skupni prirast prebivalstva); to pomeni da je na območju v zadnjih 15 letih priseljenega približno 10 % prebivalstva;

- v odstavku Zaključek o stanju brezposelnih je razvidno, da je med brezposelnimi največ tistih z nižjo stopnjo izobrazbe, da je 30 % brezposelnih brez zaposlitve že več kot dve leti, da je med brezposelni več žensk.
- Med ranljive ciljne skupine zagotovo lahko uvrstimo tudi invalide, mlade brez poklicne izobrazbe, osipnike itd..
- Alkoholiki, odvisniki od drog, kaznjenci, brezdomci predstavljajo posebno skupino, ki zahteva poglobljeno strokovno obravnavo.

Tabela 32 - mladi BPO, starostna skupina 15 – 24 let, december navedenih let

	2012	2013	2014	2015
LAS Lastovica	93	134	120	118

Vir: ZRSZ, Trg dela v številkah; december 2015 ter lastni seštevki

http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registirana_brezposelnost#Občine

Raziskali smo tudi skupino upokojenih. Leta 2014 je bilo na območju LASa skoraj 31 % upokojenih oseb. Zanimali so nas **starejši od 80 let**. Teh je skupaj 836, med njimi prevladujejo ženske. Stanje je razvidno iz spodnje tabele. Na območju ni doma za upokojence, niti varovanih stanovanj. Zato so vsi starostniki doma (generacijsko sožitje) ali pa v domovih za starostnike izven območja. Nadalje je potrebno upoštevati, da je to generacija, ki je svojo aktivno dobo preživela v času industrializacije v kombinaciji s polkmetijstvom. Zato imajo vsi redne prihodke, vendar nizke. Posledično jim prihodki ne zadostujejo za stroške oskrbe v domovih za ostarele. In ker je po drugi strani veliko njihovih bližnjih sorodnikov trenutno brez zaposlitve, so jih sorodniki začeli izpisovati iz domov in zanje skrbijo sami doma. S tem si mlajša generacija zagotovi stalne prihodke, starejšim pa grozi socialna izključenost, saj so največkrat osamljeni. Zato bi bilo potrebno vzpostaviti novo oz. nadgraditi obstoječo dejavnost (npr. občasno ali dnevno varstvo starejših, razne oblike medgeneracijskega druženja, prenašanje znanja in izkušenj med generacijami ipd), kjer bi starejši premagovali osamljenost, se družili in bili kako drugače aktivni.

Tabela 34 - starostniki nad 80 let, stanje 1.7.2014

LAS Lastovica	Število oseb SKUPAJ	Št. moških	Št. žensk
Skupaj	836	265	571
delež	100	37,7	68,30

Vir: SURS, 2015

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4004S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2

Iz analize prebivalstva izhaja, da je območje LAS po svojih značilnostih zelo podobno preostalemu delu Podravja, tudi trendi so enaki kot na nivoju Slovenije. Če želimo natančno določiti ranljive skupine prebivalstva, je treba upoštevati:

- staranje prebivalstva – slabša se razmerje med mlajšimi od 14 let ter starejšimi od 65 let;
- število prebivalstva na tem območju se je precej povečalo, za skoraj 2.000 prebivalcev (tabela 24), kar lahko pripišemo priseljevanju na območje občine Hoče-Slivnica v obdobju pred 2008 (tabeli 25 in 26, kjer je obravnavan naravni in skupni prirast prebivalstva); to pomeni da je na območju približno 10 % prebivalstva priseljenega v zadnjih 15 letih;
- struktura brezposelnih pokaže, da je med brezposelnimi več žensk kot moških in da se je struktura brezposelnih v zadnjem obdobju poslabševala na njihovo škodo;
- visok je tudi delež starejših brezposelnih oseb,
- starejši: analize kažejo, da se je povprečna starost povečala,
- vedno več ljudi, ki so starejši od 65 let, prav tako se povečuje število starejših od 80 let, razen tega je v teh skupinah več ženskih kot moških. Običajno imajo ženske nižje pokojnine, zato je večja verjetnost, da bodo v starosti socialno ogrožene. Višanje povprečne starosti pa pomeni večja odvisnost od zdravstvenih in socialnih storitev, manjšo mobilnost in samostojnost pri skrbi zase, posledično pa večjo odvisnost od okolja. Kljub temu, da je veliko starostnikov na podeželju povezanih s svojimi družinami, pa le-te niso vedno sposobne poskrbeti zanje na ustrezen način.

Še posebej ranljiva skupina so **ženske** v vseh starostnih obdobjih, saj številčno prevladujejo v vseh predhodnih analizah.

Vir:SURS:http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4008S&ti=&path=../Database/Dem_so_c/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2; (primerjava med leti 2000 in 2014) ter

Vir ZRSZ : http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost),

Nadalje je bilo ugotovljeno, da na območju **ni brezdomcev, Romi in invalidi** so večinoma integrirani v okolje in življenje.

5.4. Izkušnje z izvajanjem programa LEADER v programskem obdobju 2007-2013

5.4.1. Izkušnje s pripravo SLR v obdobju 2007-2013

Že v programskem obdobju 2007-2013 je na območju treh občin: Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše delovala LAS Lastovica. Ustanovljena je bila avgusta 2008. Na ustanovni skupščini je bila sprejeta SLR 2007 - 2013, ki je bila rezultat dobre analize območju, upoštevanja problemov in potreb, prepoznanja slabosti in priložnosti, ki so slabosti odpravljale. SLR 2007-2013 je bila ocenjena s 94 točkami od 100 točk. Slabost SLR je bila v delu prenosljivosti projektov in znanja na druga območja in pomanjkanje interesa za medregijsko in čezmejno sodelovanje. Te slabosti so odpravljene v novi SLR, saj je sedanja analiza pokazala, da je to ena od priložnosti razvoja območja.

Po potrditvi status lokalne akcijske skupina z odločbo MKGP št. 33151-21/2008, je LAS Lastovica pridobila pravico do 595.467 EUR iz programa LEADER. Po prvem preverjanju uspešnosti leta 2010 je bila med desetimi najuspešnejšimi LASi, zato je pridobila še dodatna sredstva.

5.4.2. Opis in možnosti izrabe obstoječih razvojnih struktur na opredeljenem območju

V obdobju 2007-2013 smo na območju LAS Lastovice izhajali iz obstoječih naravnih, socialnih in ekonomskih virov ter obstoječe infrastruktura in način organiziranosti podeželja. Na teh podlagah so bili prepoznani naslednji razvojni potenciali:

Človeški viri

Prebivalci: Kljub neugodni demografski strukturi v predhodnem obdobju (nizka rodnost in že visok delež ostarelega prebivalstva), je bilo po drugi strani to območje eno od najbolj "zdravih" suburbanih območij. Prihajalo je namreč do novega pojava *doseljevanje iz mesta*, iz različnih motivov. Posebno **mlade družine** so bile iniciator novih razvojnih pobud v novem okolju (projekti izgradnje novih otroških igrišč).

Visoko izobražen kader: kljub močno prevladujočemu neagrarnemu prebivalstvu je bilo območje LASa gospodarsko slabo razvito. Razvilo se nekaj novih podjetij in predvsem obrtno-storitvene dejavnosti, a večina prebivalstva ostaja v odvisnosti od večjih mest predvsem na področju zaposlitve in oskrbe. Gospodarska slabost območja je bila razlog, da visoko izobražen kader ni našel zaposlitve doma. V zadnjem obdobju so predvsem mladi začeli dnevno migrirati na delo v Avstrijo. Zato je LAS visoko izobraženemu kadru, **predvsem mladim**, omogočil aktivno vključitev v izvajanje razvojne strategije (projekt GREEN EVENT).

Ranljive skupine: določene skupine žensk, brezposelni, invalidi, starejši, ipd. so bili med številčnejšimi skupinami, ki so postale iniciator in nosilec številnih razvojnih pobud in novih dejavnosti (projekt terapevtske kmetije MONKY).

Civilne iniciative in društva: na območju so že v preteklem obdobju delovala številna kulturna in druga društva. Bila so nosilec številnih projektov: ŠPORT 2009 (večpartnerski projekt), KULTURA 2009 (večpartnerski projekt) itd.

Tehnološki viri

Pri izvajanju projektov so bili upoštevanji **prometna infrastruktura**, saj je območje LASa dinamičen del suburbanega območja, vezan na bližnja mesta in prekomejna območja.

Obstoječa obrt, storitvene dejavnosti in gospodarstvo: Tako MSP kot velika podjetja iz poslovno-obrtne cone je LAS pritegnil k oblikovanju **razvojno-poslovnih oz. javno-zasebnih partnerstev**.

Univerza, obrtna zbornica, kmetijsko-gozdarska zbornica, razvojne organizacije: na območju LASa deluje Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede. LAS je s Fakulteto dobro sodeloval in pri

izvedbi projektov omogočil dopolnjevanje med znanjem s fakultete in potrebami okolja (projekt Pogozdovanje na VVO, Projekt osveščanje prebivalcev na VVO).

Obrtna zbornica in KGZ imata sicer sedež v Mariboru, vendar je med njima in prebivalstvom LASa vzpostavljeno redno sodelovanje.

V obdobju 2007-2013 so se na območju vzpostavile zasebne razvojne organizacije: Fundere v Staršah, zasebni kmetijski svetovalci, podjetniški svetovalci.

Poslovne cone: v Občini Hoče-Slivnica je vzpostavljena poslovna cona ob železniški postaji. Cona je infrastrukturno urejena, na razpolago so zemljišča za izgradnjo poslovnih objektov. V občini Miklavž je ena poslovna cona. V občini Starše še ni vzpostavljena poslovna cona. Njena vzpostavitev je planirana v prihajajočem obdobju 2014-2020 (leta 2016) na dovozu iz AC pri Zlatoličju.

Podjetja

Suburbano območje, kot je območje LAS Lastovica, ki ima dobre prometne povezave, letališče, železniško povezavo, predstavlja kvalitetno prebivališče in prostor za podjetja. Na območju LAS Lastovica so uspešna podjetja: Bell Center (trgovsko podjetje), Tiko d.o.o. (gradbeno podjetje), Bučar (kovinska obdelava), Leykam tisk in Tiskarna Florjančič (tiskarstvo), Elektrarna Zlatoličje, Dobrodej, Lestro Ledinek, ADK (ki je po številu zaposlenih največje podjetje na območju), AMO Mont, Metalvar (obdelava kovin), Stavbar IGM (gradbeništvo) ter veliko manjših podjetij, ki ponujajo izdelke in storitve za lokalno tržišče.

5.4.3. Opis uspešno zaključenih projektov

LAS Lastovica je objavila 6 javnih pozivov za financiranje projektov. Iz spodnje tabele so razvidni izvedeni projekti.

Tabela 35: projekti LAS Lastovica v programskem obdobju 2007-2013

javni poziv	naziv projekta	štev. partnerjev	celotna vrednost projekta	kratka vsebina projekta
1. JP 2009	»terapevtska kmetija "MONKY"«	2	3.338,00	prehod iz intenzivnega kmetovanja v ekološko; zasaditev ekološko sprejemljivih rastlin na kmetijskih površnin na VVO
	»ukrepi za zavarovanje podtalnice na VVO I«	1	10.628,11	izdelava načrta zasaditve na VVO; pogozditev dela območja na VO
	»kultura 2009«,	6	21.942,50	izvedba poletnih kulturnih prireditev na območju LASa, nabava glasbenih inštrumentov in narodnih noš
	»Ukrepi za športne in rekreacijske vzpodbude 2009«	8	32.322,32	izvedba poletnih športnih prireditev na območju LASa, nabava športne opreme
	»vzpostavitev okolju prijazne spremljajoče dejavnosti javnih prireditev (GREEN EVENT)«	2	10.628,57	novi podjetje mladih podjetnikov. Okolju prijazna embalaža
	»kulturno turistična prireditev "Pozdrav jeseni 2009",	3	3.172,50	nova turistična prireditev
2. JP 2010	»ENERGETSKO SAMOOSKRIBNO OBMOČJE«	1	20.178,50	osveščanje o OVE, URE, sodelovanje pri izgradnji energetske varčnih naprav
	»PITNA VODA- SKRB NAS VSEH«,	1	30.227,90	osveščanje ciljnih skupin prebivalcev o ukrepih na VVO (vrtničarji, podjetniki, predšolski in šolski otroci)
	»MLADOSTNIKI&REKREACIJA 2010«,	2	16.290,00	športne vzpodbude za mladostnike (BPO, brez izobrazbe)
	»OKOLJU PRIJAZNI VODOTOKI«,	1	34.055,00	ureditev nabrežine hudournika za rekreativne namene

3. JP 2011	»Načrt mreženja in skupnega nastopanja prostočasnih in drugih dejavnosti«,	1	15.000,00	izdelana razvojna strategija turizma za območje
	»TRES AMICI«	1	9.130,00	izvedba dogodka 3 osnovnih šol na temo "poznavanje rimljanske zgodovine v naših krajih"
	»Nabava stojnic in izvedba prireditve«	1	2.077,05	nabava stojnic za vaško tržnico
4. JP 2011	nadstrešnica na balinišču v HOČAH	1	43.209,00	izgradnja nadstrešnice nad baliniščem
	ograditev večnamenskega športnega igrišča	1	16.020,00	postavitev varnostne ograje okrog športno-rekreacijskega igrišča
	menjava strešne kritine na objektu v športnem parku ROGOZA	1	14.340,00	menjava azbestne kritine na športnem objektu z okolju prijazno kritino
5.JP 2012	ureditev otroškega igrišča v SLIVNICI	1	16.068,62	ureditev otroškega igrišča v Slivnici
	ureditev balinišča v HOČAH, 2. del – razsvetljava in strelodod	1	10.679,51	ureditev strelododa in razsvetljave na balinišču
	nabava športne opreme za večnamensko športno dvorano v HOČAH	1	15.931,20	nabava športnega orodja in naprav za športno dvorano
	načrt celostne ureditve starega vaškega jedra	1	6.000,00	izdelava idejnega načrta celostne ureditve starega vaškega jedra na VVO
	Izgradnja večnamenskega objekta Dobrovce		155.115,82	Del projektne dokumentacije in nabava materiala
	nabava večnamenske delovne opreme in strojev	1	53.667,34	nabava delovnega orodja za ranljive skupine prebivalcev in odprtje novih delovnih mest
6. JP 2013	ŽIVI ŠAH, usposobitev turističnih vodičev in vzpostavitev živega šaha	1	6.528,00	vzpostavitev nove družabne igre "živi šah", nabava kostumov za igralce, usposobitev 10 turističnih vodičev
	ureditev otroškega igrišča REKA – POHORJE	1	26.256,00	ureditev otroškega igrišča v Reka-Pohorje
	otroško igrišče v športnem parku ROGOZA	1	11.293,20	ureditev otroškega igrišča v Rogozi
	ureditev otroškega igrišča v športnem parku HOČE	1	50.189,60	ureditev otroškega igrišča v Hočah
	oprema za športni park STARŠE	1	10.628,16	ureditev razsvetljave na nogometnem igrišču in nabava golov
	nabava večnamenske informacijske opreme	1	16.342,48	nabava informacijske opreme za civilno družbo
	ureditev otroškega igrišča SLIVNICA	1	22.358,40	ureditev otroškega igrišča v Slivnici

6. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

6.1. Izhodišča analize

Območje LAS predstavlja zaokroženo funkcionalno enoto. Aktualna finančna perspektiva omogoča nadgradnjo dobrih praks iz preteklosti in izboljšanje sodelovanja na področjih, kjer smo prepoznali priložnosti. Območje je reliefno razdeljeno na dva dela: hribovito območje Pohorja in ravni del na Dravskem polju. Gostota poseljenosti je precej višja v ravninskem delu, medtem ko je Pohorje manj poseljeno. V hribovitih predelih so posamične kmetije in manjši zaselki, medtem ko so za ravninski del značilna skoncentrirana naselja. Gospodarske dejavnosti so skoncentrirane v gospodarskih conah na ravnini, na Pohorju najdemo kmetijstvo, gozdarstvo pa tudi nekaj turističnih zmogljivosti. Območje je raznoliko, na ta način nam daje priložnosti za povezovanje in bolj učinkovito doseganje vizije ter zastavljenih ciljev v tej strategiji.

6.2. Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti - SWOT analiza

Analiza razvojnih potreb in možnosti je nastajala v več stopnjah. V okviru prejšnje finančne perspektive je bilo izvedenih veliko razgovorov in srečanj, pri čemer je nastala širša SWOT analiza, ki je skušala čimbolj zaobjeti območje in vse njegove potrebe. V času priprave strategije v mesecu januarju 2016 je bila SWOT analiza še dodatno preverjena, pri čemer pa je bila še vedno preobširna in premalo ciljno naravnana. Zato je bila na delavnici 21.7.2016 dopolnjena – z namenom bolj ciljne naravnosti in s poudarki na tistih dejavnikih, ki se akterjem na območju zdijo najpomembnejši.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - ugodna geografska lega - dobre prometne (mednarodne in lokalne) povezave - povečevanje števila podjetij/samostojnih podj. - deloma že vzpostavljeno podjetniško okolje - športni objekti in atraktivna lega za športno-rekreativne dejavnosti, danosti za športno-rekreativni turizem kot tudi za športne dejavnosti lokalnega prebivalstva - naravne danosti za razvoj cestnega in gorskega kolesarstva - ohranjena naravna in kulturna dediščina - možnosti za dopolnjevanje kmetijske proizvodnje (živinoreja, sadjarstvo, med – Pohorje; poljedelstvo, vrtnarstvo – Dravska dolina) – okrepitev lokalne samooskrbe - obstoječi kmetijski območni produkti (vino, mošt, med, žganje, meso iz tunke, sir, mlečni izdelki...) - višja izobrazba prevzemnikov kmetij - velik delež naravnih zavarovanih območij – Natura 2000, zavarovane vrste ptic in habitati - ohranjeni ribniki, številni izviri pitne vode, mrtvi rečni rokavi, poplavni gozdovi - osveščenost ljudi o varovanju narave – ločeno zbiranje odpadkov, manj divjih odlagališč - pripravljenost prebivalcev po delovanju v društvih 	<ul style="list-style-type: none"> - območje nima izražene usmeritve po ničemer ni prepoznavno - odsotnost povezovanja – ni dovolj sodelovanja med posameznimi akterji na območju - odhod visoko izobraženega kadra na delo čez mejo (inženirji, zdravniki, tehnični kader...) - pomanjkanje delovnih mest za visoko izobražen kader (pravniki, ekonomisti, profesorji, inženirji...) - neuskaljena in nenačrtna ponudba območja - odsotnost zaokrožene strategije celovitega razvoja turistične dejavnosti za območje LAS – območje ni povezano, se ne predstavlja skupno na spletu, - odsotnost turistične ponudbe – kjer pa obstaja, je razpršena in nepovezana - turizem je v domeni prostovoljnih turističnih društev, ne v rokah usposobljenih profesionalcev, prav tako je neustrezno usposobljen kader pri ponudnikih - nezadostna pomoč pri prestrukturiranju kmetij na vodovarstvenih območjih - premalo sodelovanja v mrežah in povezavah v kmetijstvu – pri skupni opremi, pridelavi in trženju ter med kmetijstvom in turizmom - usmeritev turistične ponudbe v napačno ciljno skupino

<ul style="list-style-type: none"> - ustrezna gostota prebivalstva, ki omogoča kakovostno življenje na celotnem območju - številna društva na področju športa, rekreacije in kulture, obstoječa (turistična in druga društva) s pestrim programom (razvoj turizma) 	<ul style="list-style-type: none"> - ni razvitih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah - prenizka stopnja koriščenja alternativnih virov (OVE in URE) - neprepoznavnost zavarovanih območij, ni tematskih poti in njihove promocije - šibka socialna in ekonomska varnost prebivalcev, predvsem ranljivih ciljnih skupin, revščina na odročnih območjih - slabša kupna moč prebivalstva - premalo mladih, vključenih v dogajanje ne območju - izolacija prebivalcev drug od drugega - prevelika usmerjenost mladih v uporabo tehnologije - negativni trendi članstva v društvih
<p>PRILOŽNOSTI</p>	<p>NEVARNOSTI</p>
<ul style="list-style-type: none"> - potreba mest, turističnih destinacij in prebivalstva na območju LAS po oskrbi z lokalno pridelano hrano (prehranska samooskrbnost) - razvoj turistične ponudbe - - potrebe tranzitnega prometa po oskrbi – nastanek novih turističnih storitev (počivališča za posebne ciljne skupine, prenočitvene storitve,...) - uporaba zavarovanih površin za razvoj novih dejavnosti (nova, inovativna delovna mesta) - razvoj naravnih danosti območja – priložnost za razvoj turizma, športa, rekreacije,... - vzpostavljanje novih, še nerazvitih dejavnosti na območju (npr. sobodajalstvo, izboljšanje pogojev oz. osnovne infrastrukture za razvoj turizma...) - povezovanje med različnih sektorji – predelava-trgovina-turizem ipd. - mreženje pridelovalcev hrane in skupno tržno nastopanje – vzpostavljanje prehranske verige med mestom in podeželjem, - razvoj blagovnih znamk na najrazličnejših področjih (hrana, turizem, šport, posebne storitve,...) - pridelava ekološke hrane - diverzifikacija dejavnosti na podeželju, priložnost za butično kmetijstvo,... - uporaba naravnih potencialov za razvoj turizma in mreženje - priložnosti za nove, inovativne dejavnosti – ponovna uporaba, predelava odpadkov,... - razvoj programov socialnega podjetništva (za posebne ciljne skupine, spodbujanje prostovoljstva, medgeneracijsko druženje...) - mreženje med društvi – skupni programi... - vzpostavitev novih inovativnih športno-rekreativnih-kulturnih prostorov in programov - povečati prepoznavnost območja 	<ul style="list-style-type: none"> - nezadovoljstvo prebivalcev s kakovostjo življenja - priložnosti za gospodarsko rast in pozitivne posledice bodo izkoristili zunanji zainteresirani - centralizacija gospodarskih aktivnosti - klimatske spremembe – poplave spreminjajo krajino in uničujejo obstoječo infrastrukturo, hrkati pa je možno uničenje nekaterih naravnih danosti območja (ribniki, izviri,...) - nekontrolirani posegi kmetijstva v okolje - prodaja kmetijskih površin za nekmetijske dejavnosti - možnost hitre onesnaženosti vode in okolje (vodovarstveno območje) - vedno večji vplivi tujih kultur - vandalizem na športnih objektih - večanje ranljivih ciljnih skupin, zlasti v urbanih območjih, še posebej če se njihove potrebe ne bodo naslovile

Analiza in potrebe kmetijstva (tabele 11-17)

Kmetijstvo je bilo na tem območju vedno zelo pomembno. Po podatkih iz prejšnjega poglavja lahko opazimo naslednje trende:

- število kmetij se je zmanjšalo, se je pa povečala povprečna velikost kmetije na tem območju; povprečna kmetija je velika ca 7 ha; ekonomska velikost kmetije na tem območju je nekoliko višja kot povprečje v Sloveniji (tabela 17, vir SURS, 2015; popis kmetijstva 2010);
- če primerjamo rabo kmetijskih zemljišč, je razvidno, da so se od leta 2000 do 2010 precej povečale površine njiv, najbolj značilno pa se je zmanjšala površina gozda;
- zmanjšalo se je število kmetij, ki redijo živino, predvsem veliko živino, kar zagotovo znatno zmanjšuje nivo tako samooskrbe območja kot sposobnost za oskrbo drugih območij z mesom;
- starostna struktura kmečkega prebivalstva ni ugodna, samo 26,26 % družinskih članov je starih do 35 let, 39,12 % je starih nad 55 let (tabela 15, vir: SURS, 2015).

Sklepamo lahko, da je uspešnost kmetij odvisna od naravnih pogojev kmetovanja, vremenskih razmer in v končni fazi od znanja, ki je na kmetiji prisotno. Uspešnejši so tisti, ki se bolje znajdejo tako v svoji osnovni stroki kot v prodornosti pri prodaji svojih izdelkov na trgu. Nekateri so pravilno zaznali, da je bolje svoje pridelke predelati – jim dodati novo vrednost in tako doseči višjo ceno na trgu, hkrati pa so zase in za svoje družinske člane ustvarili nova delovna mesta.

Dejavnost kmetijstva ima v okviru PRP možnosti za pridobivanje dodatnih spodbud za razvoj osnovne dejavnosti. Zagotovo pa je na tem področju še **veliko potreb in priložnosti za kmetijstvo**:

- premalo ponudbe dodatnih dejavnosti na kmetijah (treba je razviti novo ponudbo kulinarike, nadgradnja turistične ponudbe, lokalni avtohtoni izdelki in izdelki iz shem kakovosti, pridelava ekološke hrane, ...), ki bi jih bilo mogoče vključiti tudi v turistično ponudbo območja,
- problemi pri tradicionalnem kmetovanju, kjer kmetom nagajajo neugodni vremenski pojavi – odgovor je med drugim tudi v uporabi rastlin, ki so bolj prilagojene podnebnim spremembam (povezava na horizontalni cilj EU prilagajanje podnebnim spremembam) ter drugih ukrepov,
- premalo poudarka na dodani vrednosti - razvoju trajnostnega, tudi ekološkega kmetovanja (povezava na horizontalni cilj EU varovanje okolja), pa tudi:
  - o v razvoju sodelovanja na področju kmetijstva – npr. skupne uporabe kmetijske mehanizacije,
  - o v povezovanju s panogo turizma, športa in kakovostnega preživljanja prostega časa,
  - o v nadaljnjem razvoju kratkih verig in lokalne samooskrbe,
  - o v povezovanju z drugimi deležniki na naštetih pa tudi na drugih področjih, kjer se bodo pojavile priložnosti, razvoj blagovnih znamk območja, kar prispeva tudi h krepitvi identitete,
- v urbanih območjih, kjer je poselitev gostejša in kjer so tudi večstanovanjske zgradbe, kjer stanovalci nimajo možnosti lastnega vrta, pa obstaja možnost zasnove skupnostnih vrtov, po zgledu urbanih vrtov v Mariboru in še kje drugje. V urbanih območjih bi bila tudi možnost vpeljave sistemov partnerskega kmetovanja pa tudi drugih inovativnih pristopov ter s tem povezano,
- mreženje pridelovalcev hrane in skupno tržno nastopanje oz. vzpostavljanje prehranske verige med mesti in podeželjem.
- spodbuditi prenos kmetij na mlajše ter izobraževanje kadra (komunikacija, trženje, promocija, razvoj novih produktov, ...).

Analiza in potrebe na področju turizma

Kot je razvidno iz prejšnjega poglavja (Tabela 10, vir: SURS, 2015), je turizem iz vidika prenočitvenih zmogljivosti razvit samo na področju Občine Hoče-Slivnica. Dejstvo je, da je na območju veliko naravnih danosti pa tudi kulturnih znamenitosti, ki bi lahko služili za obogatitev turistične ponudbe območja. Turizem se navezuje tudi na športne objekte in zmogljivosti, ki jih je kar nekaj na razpolago, po drugi strani pa na kmetijstvo – povezava s kulinariko, vinom, medom itd. Kljub vsem možnostim pa je na območju veliko pomanjkanje povezane ponudbe za turiste, pa tudi za lokalno prebivalstvo.

Potrebe na področju turizma (delavnice):

- pomanjkanje povezovanja lokalne ponudbe v sodobne, atraktivne turistične produkte: naravne danosti in znamenitosti, kulturne spomenike in zanimivosti,
- pomanjkanje ponudbe - nastanek novih turističnih storitev za tranzitni promet in potnike (sodobno urejena počivališča, počivališča za posebne ciljne skupine npr. motoriste, osveščanje o varnosti v prometu,
- obstoječo infrastrukturo je v nekaterih primerih treba obnoviti, jo po potrebi nadgraditi, da bo ponudila boljše izhodišče za kulturni, športni in še kakšno vrsto turizma,
- nepovezane kolesarske poti (tudi v povezavi s trajnostno mobilnostjo in varovanjem narave), tematske poti in manjkajoča druga spremljajoča infrastruktura (npr.: turistična in druga obvestilna signalizacija),
- dopolniti in nadgraditi športno infrastrukturo, ki je lahko pomemben del ponudbe za turiste,
- ker območje ne zaznava svoje identitete, kot je bilo ugotovljeno tudi v SWOT analizi, bi bilo treba postaviti temelje skupne identitete, raziskati zgodbe tega območja, pripraviti osnove za doživljajski turizem in vse skupaj vključiti v pakete turistične ponudbe,
- v turistično ponudbo povezati kulinariko tega območja, pri čemer gre tako za uporabo lokalnih surovin, lokalnih receptov, posodobljenih in primernih za sodobno rabo kot za vključevanje te kulinarike v turistično ponudbo območja,
- kreiranje partnerstev in mrež - povezovanje ponudnikov kmetijskih pridelkov in predelanih produktov, ki bodo lahko postali del turistične ponudbe območja,
- dopolniti in nadgraditi delo turističnih, kulturnih in športnih društev pri organizaciji različnih dogodkov, ki privabijo obiskovalce na to območje,
- povezovanje z drugimi akterji na širšem območju (predvsem Zavod za turizem Maribor – Pohorje)
- gre za območje, ki obsega velik del Pohorja, kjer bi bilo treba aktivirati turistične zmogljivosti,
- spremljajoče dejavnosti za razvoj kmetijstva (dogodki).

Analiza in potrebe na področju gospodarstva / podjetništva

Gospodarstvo je na območju LAS sorazmerno dobro razvito, čeprav je bilo v preteklosti prizadeto zaradi propada velikih sistemov v Mariboru. Kljub temu pa je na območju nekaj gospodarskih in obrtnih con ter območij, kjer je več industrije, prisotna je tudi dejavnost trgovine (tabela 9). Predvsem to velja za območje Hoč (območje ob avtocesti in železniški progi), nekaj manjših obratov pa je tudi v Miklavžu in v Staršah. V okviru gospodarskih con je nekaj večjih podjetij, ki pa z okoliškim gospodarstvom nimajo tesnejših povezav. Preostalo gospodarstvo večinoma predstavljajo mikro in mala podjetja, ki so v prvi vrsti namenjena lokalnemu prebivalstvu. Na območju LAS je tudi mednarodno letališče, ki pa doslej ni prav zaživelo, čeprav predstavlja potencial razvoja celotne regije, ne le lokalnega območja.

Potrebe na področju gospodarstva:

- v urbanih območjih se soočamo s pomanjkanjem podjetnosti in podjetniške iniciative, zato bi bilo treba spodbuditi razvoj (ali bolj učinkovito koriščenje možnosti obstoječega) podjetniškega podpornega okolja za razvoj podjetniške miselnosti, večanje inovativnosti in ustvarjalnosti - s ciljem zagotavljanja pogojev za nova delovna mesta, vključno s socialnim podjetništvom in podjetji na tem področju,
- na področju gospodarstva ni veliko povezovanja na lokalnem območju - izkoristiti povezovanje med različnimi (gospodarskimi in drugimi) subjekti, tudi različnimi sektorji, z namenom krepitev gospodarske moči območja,
- brezposelnost (in s tem povezani socialni problemi - možnosti za vzpostavitev novih delovnih mest na področju malega gospodarstva – oblikovanje novih storitev in produktov za lokalno prebivalstvo, sčasoma pa tudi širše (npr. oskrba starejših lahko predstavlja priložnost za nove podjetje, predvsem vidimo tu priložnost za razvoj socialnega podjetništva),

- možnosti na področju ponovne uporabe, zelena delovna mesta, spodbujanje okolju prijaznega gospodarstva itd.

Analiza in potrebe na področju stanja okolja in varovanja narave

Območje LAS Lastovice se trenutno ne srečuje z velikimi problemi onesnaževanja. Redno se izvajajo monitoringi zraka in pitne vode. Vendar se lahko to stanje v nekaj letih spremeni, saj je območje LASa znotraj avtocestnega križa, ki je bil vzpostavljen pred nekaj leti. Nihče v tem trenutku ne ve, kakšne posledice bodo imeli izpušni plini na okolje.

Iz energetskih izkaznic lokalnih skupnosti, objavljenih na spletni strani vsake lokalne skupnosti, izhaja, da je na območju zanemarljiva raba OVE, pa tudi zavedanja, tako pri poslovnih subjektih kot gospodinjstvih, glede učinkovite rabe energije, ni.

Po drugi strani je na območju LASa eno največjih območij NATURE 2000 v Evropi z avtohtonim rastjem in živalmi ter edinstvenim pojavom v Evropi.

V okolju, kjer je veliko podzemne pitne vode, je velikega pomena osveščenost vseh skupin prebivalcev in poslovnih subjektov glede varovanja te naravne danosti. Monitoringi vode sicer omogočajo sprotno spremljanje onesnaženosti vode, vendar voda kljub temu ni »čista«. Še vedno je v njej opaziti onesnaževanje, ki ga povzročata kmetijstvo, pa tudi asfaltna baza (degradirano območje) pušča svoj odtis tako v vodi kot v okolju. Vso to onesnaženje povzročajo fizične osebe, ki imajo premalo zavedanja o pomenu čiste pitne vode in okolja za vsa živa bitja. Osveščanje o pomenu ohranitve okolja in narave je skoncentrirano v najmlajše v vrtcih in osnovnošolce v osnovnih šolah, brez osveščanja, razen samoosveščanja, pa so vse ostale ciljne skupine.

Velik del območja pokriva območje Natura 2000, prav tako je velik del nižinskega dela LAS v okviru vodovarstvenih območij. Na območju je veliko naravnih danosti (reka Drava in njen kanal ter Pohorje z vsemi vrstami ptic in habitatov, ribniki, izviri, potoki, hudourniki, gramoznicami, prav tudi botaničnim vrtom Univerze v Mariboru. Naravoslovci širom po Evropi poznajo fenomen poplavnih gozdov z mrtvimi rečnimi rokavi, lokalno okolje pa ga ne prepozna kot nekaj edinstvenega, pač pa zgolj kot omejitvev. Ne prepozna priložnosti za edinstveno ponudbo doživetij v naravi.

Potrebe na področju varovanja narave – treba bo narediti korak naprej k izboljšanju stanja okolja:

- nekatere naravne danosti so v slabem stanju - izboljšanje stanja naravnih značilnosti oz. znamenitosti,
- pogosto se območje sooča z energetsko potratnostjo - izboljšanje energetske učinkovitosti - učinkovite rabe energije in uporabi obnovljivih virov energije, tako na nivoju gospodinjstev kot gospodarstva, vključno z zmanjševanjem energetske revščine,
- nepovezane kolesarske poti, ki se zaključijo, nadaljevanje poti po običajnih cestnih povezavah pa je zelo nevarno, zato bi bilo treba predvsem na urbanih območjih spodbujati trajnostno mobilnost, tako v povezavi z mestom Maribor, kamor poteka večina dnevnih migracij kot tudi povezovanje urbanih naselij LAS s kolesarskimi potmi,
- osvestiti prebivalstvo in tudi obiskovalce o pomenu ohranjanja okolja za naslednje generacije,
- izraba naravnih potencialov za mreženje turizma in kmetijstva (tematske poti, popotne dogodivščine)

Analiza in potrebe na področju prebivalstva

V prejšnjem poglavju (točke 5.2.3 – 5.3.5) je bilo prebivalstvo obravnavano iz različnih vidikov: demografske značilnosti, iz vidika aktivnosti in brezposelnosti, prav tako smo na podlagi analize opredelili ranljive ciljne skupine.

Struktura prebivalstva je, podobno kot v Podravju in sicer v Sloveniji, neugodna. Med prebivalstvom je še vedno prevelik delež brezposelnih oseb, (december 2014: 7,4 % ali 1.193 brezposelnih. Od tega je več kot polovica, 640 oseb, v najboljši letih delovne aktivnosti, starih med 25 in 50 let. Zaskrbljujoče je število starejših brezposelnih, stari med 50 in 60 let. Teh je skupaj 389 ali 32 % vseh brezposelnih. To

je težko zaposljiva skupina. V vseh starostnih skupinah brezposelnih prevladujejo ženske, s tem da izstopa skupina nezaposlenih žensk, mlajših od 40 let (55%) - žensk v dobi materinstva.

Vse daljša življenjska doba in veliko priseljevanje pred desetletji so povzročili, da je trenutno na območju 31 % prebivalstva upokojencev, bivših zaposlenih v mariborski industriji in posledično z nizkimi pokojninami. Veliko je prejemnikov varstvenega dodatka. Ker so po drugi strani v teh istih družinah tudi brezposelni, se velikokrat zgodi, da so prejemki iz naslova pokojnine edini redni prihodki v marsikaterem skupnem gospodinjstvu. Pomoči potrebnim so trenutno na razpolago programi Centra za pomoč na domu, ki ga sofinancirajo občine za svoje območje.

Skupne ugotovitve za območje LAS se ne razlikujejo veliko od splošnih trendov v Sloveniji, ki so: splošno staranje prebivalstva z vsemi negativnimi posledicami za javni, socialni, zdravstveni in pokojninski sistem, višanje splošne stopnje izobrazbe prebivalstva (vedno višja izobrazba pri mladih), znižanje stopnje brezposelnosti, ki pa še vedno ostaja visoka v primerjavi z Evropo itd. V okviru prebivalstva LAS Lastovica so bile identificirane ranljive ciljne skupine: brezposelne osebe, še posebej mladi in starejši brezposelni, brezposelni z nižjo stopnjo izobrazbe, dolgotrajno brezposelne osebe ter starejši (65+). Le-ti so običajno bolj izpostavljeni revščini in zato bolj odrinjeni na rob. Na območju LAS je več društev upokojencev, ki sodelujejo tudi v širših programih za vzpodbujanje in zagotavljanje pomoči na domu osebam, ki zaradi starosti in nemoči ne morejo več skrbeti zase ali pa ker so zaradi gibalne oviranosti izločeni iz družbe. Pri tem tudi medsebojno sodelujejo oz. si izmenjavajo informacije, lahko pa bi se na tem področju razvile tudi nove iniciative.

Posebno ranljivo ciljno skupino predstavljajo ženske, ki so običajno bolj pogosto brezposelne (v vseh starostnih skupinah), zaradi nižjih plač imajo tudi nižje pokojnine in so na starost pogosteje socialno ogrožene. Razen tega povprečno živijo nekaj let dlje. Na območju so bili identificirani tudi invalidi in mladi. Na območju ni veliko Romov, vendar bo po potrebi njihovi integraciji namenjen poseben ukrep, v okviru urbanih območij.

Prebivalci se na območju LAS povezujejo v društva. Društva so na vseh mogočih področjih in predstavljajo obliko kakovostnega preživljanja prostega časa, druženje, medgeneracijsko povezovanje, ipd. Prav tako predstavljajo možnost za aktiviranje prebivalstva, vključevanje novih članov, turistična in kulturna društva pa predstavljajo možnost za obogatitev turistične ponudbe.

Odkar so se občine Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše odcepile od Mestne občine Maribor, so veliko investirale v vse vrste infrastrukture, med drugim tudi v športne objekte. Nekatere objekte so nato deloma predale v upravljanje športnim društvom, le-ta pa so zanje skrbela v smislu dobrega gospodarja oz. v okviru sredstev, ki so jih imela na razpolago za ta namen. Posledično je po desetletju opazna velika razlika v ohranitvi objektov. Nekateri objekti so lepo ohranjeni, vendar potrebujejo posodobitve ter so na stopnji, ko je možna profesionalizacija trenerjev. Svoje so naredile tudi poplave, ko so bili nekateri športni objekti na območju Občine Starše poplavljeni.

Na območju delujejo uspešna društva, ki se pri izvajanju svoje dejavnosti srečujejo z omejitvami zaradi neustreznih igrišč, pomanjkanjem trenerjev ipd.

Na delavnicah za pripravo strategije so prebivalci pokazali zanimanje za športne aktivnosti v naravi, po vzoru bivših trim stez. Večina ljudi se srečuje s problemom prevelikega preživljanja časa v zaprtih prostorih, mladi nemalokrat pred ekrani ali na spletu. Območje LAS Lastovice pa ima po drugi strani danosti za rekreacijo v neokrnjeni naravi, daleč stran od hrupa in izpušnih plinov, in na območju, ki je primerno za vse starosti in dostopno tudi invalidom. Vendar na tem območju ni nobene tematske poti, pešpoti niso urejene, se zaraščajo.

Potrebe na področju prebivalstva so, razen tistih že navedenih v okviru gospodarstva:

- glede na zastavljeno vizijo LAS: omogočiti vsem prebivalcem LAS kakovostno bivanje
- pripadnice/pripadniki ranljivih ciljnih skupin so velikokrat socialno izključeni, živijo na robu, z zelo omejenimi sredstvi za preživljanje, nimajo stikov z okolico; doslej te skupine niso bile ustrezno obravnavane, zato bo treba pristopiti k razvoju posebnih aktivnosti, ki jim bodo pomagale pri izstopu iz začaranega kroga socialne izključenosti,
- ker je na območju premalo povezovanja med različnimi akterji, je treba aktivno pristopiti:
  - o krepitev društvene dejavnosti, organizacije dogodkov, prireditev, ...

- krepitev medgeneracijskega povezovanja, sodelovanja, ...
- omogočiti in spodbujati vse prebivalce k aktivnemu preživljanju prostega časa in spodbujati zdrav življenjski slog

Splošna potreba in izziv tega območja predstavlja kreiranje partnerstev, neformalnih mrež, interesnih skupnosti, grozdov ipd. Povezovanje med različnimi akterji z različnimi vsebinami omogoča tako globlji vpogled v posamično tematiko kot širši nabor inovativnih rešitev, ki so običajno posledica sodelovanja različnih akterjev z različnimi vpogledi in izkušnjami. Dejstvo je, da povezovanje istovrstnih partnerjev daje pozitivne rezultate, povezovanje med različnimi partnerji, iz različnih sektorjev in različnih stopenj vertikalne verige pa lahko spodbudi kreiranje povsem novih pristopov, novih oblik sodelovanja in rezultira v multiplikativnih učinkih operacij, ki se bodo izvajale na območju LAS. Glede na to, da je izvedba operacij v vsakem primeru bolj učinkovita, če je vključenih več partnerjev, zato bodo lahko partnerstva izvajala operacije v okviru vseh ukrepov.

Naj poudarimo še, da so Iz sklada ESRR lahko sofinancirane samo operacije v navedenih 8 naseljih, ki so opredeljena kot urbana območja LAS Lastovica, to so Miklavž na Dravskem polju, Spodnje Hoče, Marjeta na Dravskem polju, Orehova vas, Rogoza, Slivnica, Starše in Zgornje Hoče. Na območju LAS ni mestnih občin z mestnimi naselji, kjer sofinanciranje iz ESRR ni dovoljeno.

7. Podroben opis tematskih področij ukrepanja

Na podlagi poznavanja območja LAS so se lokalni akterji že na začetku priprave strategije zavedali pomena vseh štirih tematskih področij iz Uredbe CLLD. V okviru strategije smo zato naslovili vsa štiri tematska področja ukrepanja. Na območju je bilo identificiranih veliko potreb, ki jih območje skuša nasloviti tudi s to strategijo.

7.1. Ustvarjanje delovnih mest

Iz analize območja LAS Lastovice in strukture prebivalcev sledi, da je bilo območje zaradi propada celotne industrije v mariborskem okolišju v preteklih letih izpostavljeno velikemu nazadovanju na vseh področjih. Ta okoliščina je povzročila številne brezposelne, nastalo je veliko pomanjkanje delovnih mest, vedno več ljudi je bilo odvisnih od socialnih transferov, kupna moč je padala. Brezposelnost povzroča (predvsem dolgotrajna) velike osebne in družinske travme, slabo psihično in posledično poslabšano fizično stanje posameznikov in povzroča odrinjenost družine na socialni rob.

Sedanje delovno aktivno prebivalstvo se zaveda, da mora vsak poskrbeti za svojo socialno-ekonomsko varnost. Zato je na območju LAS Lastovice samozaposlovanje v nenehnem porastu. Veliko mladih si poišče zaposlitev preko meje. Žal je med njimi veliko izobražencev. Naslednja, tudi skromna skupina delovno aktivnega prebivalstva, je zaposlena v javni upravi in v storitvenih dejavnostih, ki so se zadnje čase začele seliti na območje LAS Lastovice.

Struktura aktivnih prebivalcev starih med 15-65 let je neugodna, saj je med njimi samo 46 % zaposlenih in malo manj kot 8 % brezposelnih. Med slednjimi izstopajo starejši nad 50 let, med katerimi je več kot polovica žensk. Iz tega torej sledi, da je temeljna razvojna prioriteta na območju LAS Lastovica **zaposlovanje**.

Geografski položaj omogoča razvoj dejavnosti v različnih panogah: turizem, kmetijstvo in dodatne dejavnosti na podeželju, zeleno gospodarstvo, športne in rekreacijske aktivnosti, oskrba starejših ipd.

Območje LAS Lastovica je gledano iz juga ravno dovolj oddaljeno od morja in gledano iz druge, severne, strani ravno dovolj daleč do morja, da tranzitni turisti začitijo potrebo po počitku. Zato potrebujejo prenočišča, ki jih na območju primanjkuje, potrebujejo kakšen kamp (avtodomi), počivališče za motoriste ipd.. Torej sta položaj območja in potreba tranzitnih turistov po počitku **priložnost za odprtje novih delovnih mest v sobodajalstvu, turizmu na kmetijah, prehrabeni in gostinski ponudbi**. Naravne danosti: stara struga reke Drave s poplavnimi gozdovi, mrtvimi rokavi, poplavnimi peščinami, številni izviri pitne vode, ribniki itd., kar vse je možno preplesti z različnimi tematskimi potmi, so priložnost za **inovativno turistično ponudbo**. Tu je priložnost za novo turistično destinacijo in s tem priložnost za nova **delovna mesta v turizmu**. V novi turistični destinaciji morajo razen profesionalnih turističnih delavcev sodelovati tudi turistična društva, lokalni ponudniki nastanitvev, gostinci, kmetije s svojimi predelki in predelanimi produkti ter z dodatnimi dejavnostmi v vseh pravno-formalnih oblikah. Posledično je v **vseh teh spremljajočih dejavnostih** priložnost za nastanek novih delovnih mest.

Iz analize kmetijstva izhaja, da je na območju LAS Lastovice vedno manj kmetij. Te kmetije imajo težave, ker so njihove obdelovalne površine na zavarovanih območjih. Zato morajo preiti iz tradicionalnega v ekološko kmetovanje, v okviru katerega je najučinkovitejše zelenjadarstvo, zeliščarstvo. Slednje je velikega pomena v (lokalni) prehrabeni samooskrbni verigi, ki se vzpostavlja v Podravju. Naslednja priložnost za nastanek novih delovnih mest na kmetijah je torej razvoj dodatnih dejavnosti na podeželju - na področju **zelenjadarstva**, zeliščarstva, tradicionalna znanja na kmetiji: peka kruha, predelava mesa, predelava mleka, medu in izdelkov iz meda, tradicionalni kmetijski pridelki in živila tega območja,...

Ker zavarovana območja postajajo vir zdravo pridelane hrane, je to tudi priložnost, da se proizvajalci tako pridelane hrane povežejo v **prehransko oskrbno verigo** in da svoje pridelke ponudijo na **lokalnih tržnicah**.

7.2. Razvoj osnovnih storitev

V preteklosti je bilo podeželje v okolici Maribora (in kmetijstvo) obravnavano »kot rezervni prostor za širitev mest« in je bilo v mnogovrstni, zlasti gospodarski, infrastrukturni, kapitalski itd., odvisnosti od mesta Maribor. Le-ta je prisotna še danes, a v nekoliko drugačni obliki. Iz vidika podeželja je območje LAS Lastovice kot tradicionalni večfunkcijski prostor, kjer zaradi gospodarskega preobrata trenutno v ospredju niso več njegove osnovne gospodarske funkcije (tj. kmetovanje), ampak bolj okoljske (varovanje kulturne pokrajine), rekreacijsko-turistične in zahteve glede bivalnega in delovnega okolja (fleksibilne oblike dela). Če je bila tradicionalnost in lokalnost še pred kratkim z gospodarskega vidika ovira, bo v prihodnosti postala osnova za rabo endogenih potencialov: lokalne pobude v podjetništvu ali vrednotenje potencialov z vidika turizma.

Obstoj osnovne infrastrukture in osnovnih storitev v nekem bivalnem okolje je pogoj za kvaliteto bivanja. V različnih življenjskih obdobjih potrebuje človek različno infrastrukturo in različne storitve, ki vplivajo na kvaliteto življenja v tistem življenjskem obdobju. Razvoj osnovnih storitev v tej SLR je osredotočen na potrebe prebivalstva po ustrezni infrastrukturi, na vzpostavitev lokalne infrastrukture in razvoj osnovnih storitev.

Otroci in mladostniki potrebujejo predvsem varno okolje in okolje, ki jim bo omogočalo kvalitetno socializacijo. Na območju je dovolj otroških vrtcev, saj so v preteklem šolskem letu bili v varstvo sprejeti vsi otroci, ki so jih starši vpisali v vrtce. Tudi osnovne šole so obnovljene. Težave glede kvalitetnega okolja za otroke in mladostnike nastanejo v preživljanju njihovega prostega časa. Premalo je **varnih** otroških in športnih igrišč za to ciljno skupino. Marsikatero igrišče je brez varovalne ograje, objestneži na njih divjajo z motorji. V peskovnikih ostajajo razbite steklenice in drugi življenjsko nevarni predmeti. Zato je LAS kot prvo bistveno zahtevo za ureditev osnovnih storitev za otroke in mladostnike prepoznal **potrebo po ureditvi obstoječih otroških in mladostniških športnih igrišč v varna igrišča** oz. potrebo po **izgradnji novih varnih igrišč. Med osnovne storitve za to ciljno skupino zagotovo spada tudi zagotavljanje prostora** za preživljanje prostega časa, kjer lahko otroci izrazijo svojo ustvarjalnost, kreativnost, se družijo.

Naslednja ciljna skupina prebivalcev so starejši mladostniki, ki za svoje prostočasne dejavnosti potrebuje ustrezne objekte. Na območju je veliko športnih površin za nogomet, košarko, tenis, odbojko. Na območju so tudi tri športne dvorane. Posledično je vedno več mladinskih športnih društev. Vendar je še vedno preveč mladostnikov, ki prosti čas preživljajo brezciljno, ali ob računalniških igrah, na ulici, kjer so lahka tarča preprodajalcev drog ali pobudnikov raznih oblik vandalizma. Opažena je tudi desocializacija mladih, saj v medsebojnih kontaktih prepogosto uporabljajo zgolj mobitele, ne pa neposredne verbalne komunikacije. Zato je to ciljna skupina, ki potrebuje po eni strani **sodobne oblike rekreacije** (fitnese na prostem, adrenalinske parke), po drugi strani pa usposobljene osebe, ki jih bodo znale animirati in pritegniti k rekreaciji/športu in ki jih bodo znale profesionalno tudi voditi.

Tretja ciljna skupina so prebivalci v srednjih letih, ki so aktivni razen v športu in rekreaciji še v kulturi, turizmu in drugih prostočasnih dejavnostih (gasilstvo, humanitarnost). Združeni so v številna društva. Medtem ko gre pri posamezniku, ki se ukvarja s športom in rekreacijo, predvsem za zadovoljevanje lastnih potreb, gre pri vseh oblikah športne društvene dejavnosti še za skrb za razvoj športa in vzpostavitev nove ali ohranitev/posodobitev obstoječe športne infrastrukture. Zato želijo številna društva s sredstvi lokalnega razvoja v prihajajočem obdobju posodobiti obstoječo športno infrastrukturo.

Vse ciljne skupine pričakujejo podporo pri ureditvi **medgeneracijskih prostorov**, kjer bodo lahko neomejeno širili prostovoljstvo, imeli za prostovoljstvo dovolj kapacitet, imeli možnost animiranja novih prostovoljcev, predvsem med brezposelnimi, ženskami, mladimi.

Podobna situacija je na področju **kulture in turizma**. V številnih kulturnih in turističnih društvih delujejo posamezniki - prostovoljni zanesenjaki, ki ohranjajo ljudsko izročilo. So nosilci številnih kulturnih in turističnih **dogodkov**, ki jih želijo v naslednjem programskem obdobju posodobiti ali jih na novo vzpostaviti. Vsi ti dogodki so, in bodo tudi v prihodnje, povezani z dogodki v športu in rekreaciji, kar pomeni, da bodo v prihodnje te mrežne vezi še tesnejše, kar bo na koncu privedlo do prepoznavnega dogodka in prepoznavne turistične destinacije.

Med osnovne storitve spada tudi ureditev številnih **tematskih poti**: kolesarske, sprehajalne, učne, jahalne ipd. ter druga turistična infrastruktura. Nekatere med njimi so delno že urejene, zato bodo v prihodnjem obdobju vzpostavljene nove poti, ki se bodo povezale z obstoječimi v **mrežo tematskih poti**.

7.3. Varstvo okolja in ohranjanje narave

Iz analize okolja izhaja, da so na območju LAS Lastovice velike površine vodovarstvenega območja in 3548 ha območja NATURA 2000. Na določenem delu se obe območji prekrivata, zato površin ni mogoče sešteti. Je pa mogoče ugotoviti številne omejitve, ki izhajajo iz zaščitnih ukrepov, ki so povzročili, da se ta območja ne morejo in ne smejo uporabljati kot nekoč. Zato se na nekaterih predelih kmetovanje spreminja in prilagaja, počasi se preusmerja v ekološko kmetovanje, predvsem v pridelovanje zelišč in rastlin, primernih za vzgojo na sušnih območjih. Pridelava navedenega je ena izmed najbolj primernih oblik proizvodnje na vodovarstvenem območju. Zato je tu dana priložnost za vzpostavitev učnih, sprehajalnih, kolesarskih, jahalnih in drugih podobnih tematskih poti (povezanih z varovanjem narave in njeno interpretacijo), revitalizacijo naravnih vodnih izvirov, zaščiti vodovarstvenih območij in ureditev območij v naravi, namenjenih izobraževanju in osveščanju, učilnic v naravi in večvrstnih učnih centrov, za izobraževalne namene, izvajanje različnih dogodkov ter osveščanje prebivalstva.

Vse te naravne danosti je seveda smiselno medsebojno povezovati, jih vključiti v turistično ponudbo, v ponudbo ustrezno interpretirane naravne in kulturne dediščine ter jo tako ohraniti za prihodnje rodove. Ustrezno oblikovana turistična ponudba je lahko namenjena za posebne ciljne skupine – opazovalce redkih vrst ptičev in metuljev, poznavalcem redkih naravnih pojavov. Predvsem pa bodo tako urejena območja namenjena tudi kakovostnemu preživljanju prostega časa lokalnega prebivalstva.

Zaradi zavarovanih površin je bilo v preteklih letih prebivalcem namenjenega veliko osveščanja glede varovanja okolja. Vedno več hiš uporablja toplotne črpalke in vedno več hiš ima sončne elektrarne. Torej ne moremo reči, da prebivalci niso okoljsko osveščeni. To osveščenost želi LAS v okviru te strategije v prihodnje še nadgrajevati.

7.4. Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Na območju LAS Lastovice so bile kot ranljive ciljne skupine prepoznane skupine: **brezposelni – dolgotrajno brezposelni, brezposelni mladi in starejši od 50 let, ženske in brezposelni z nižjo stopnjo izobrazbe**. Nadalje smo kot posebno ciljno skupino prepoznali tudi **starejše od 65. let**, ki so bolj odvisni od razpoložljivosti različnih socialnih storitev. **Otroci in mladi** predstavljajo na podeželju posebno ciljno skupino, saj se premalo družijo in preveč časa preživijo z elektronskimi napravami, kar škoduje njihovemu zdravju, pa tudi omejuje njihovo socializacijo in njihove socialne veščine. Po strukturi ranljivih ciljnih skupin izstopajo **ženske**, ki prevladujejo med starejšimi in brezposelnimi.

Da bodo otroci in mladostniki čim manj ranljivi in izpostavljeni nevarnostim iz okolja, jim je treba zagotoviti varne prostore za igro in rekreacijo, spodbujanje njihove nadarjenosti in talentov, spodbujanje druženja in kakovostno preživljanje prostega časa.

Starejši nad 65 let, pa tudi splošno starejši, so posebna ciljna skupina, ki se hitro povečuje, zaradi daljšanja življenjske dobe. Njim so že namenjene nekatere organizirane oblike pomoči, ki se na terenu že izvajajo. Kljub temu pa obstaja še veliko priložnosti za večje vključevanje starostnikov, v okviru izvajanja dejavnosti prostovoljstva, medgeneracijskih centrov in v sklopu drugih inovativnih pristopov za vključevanje te ciljne skupine. Cilj je, da ostane starejša populacija čim dalje zdrava, aktivna in da je vključena v svoje domače socialno in družbeno okolje.

Brezposelne osebe bodo imele možnost, da se vključijo v vse aktivnosti v okviru strategije. Sodelovale bodo pri izvedbi dogodkov (športnih, kulturnih, turističnih itd), vključene bodo v različne delavnice. Cilj je, da se krepí njihova socialna mreža, preko mehkih pristopov pa se jih okrepi in bolje pripravi za ponovno vključitev v zaposlitev. Njihova aktivnost bo blagodejno vplivala na njihovo duševno in posledično fizično zdravje in počutje, pri čemer bodo teh vplivov deležne tudi cele družine.

Razvoj novih dejavnosti na območju LAS, oblikovanje novih povezav, mrež, kooperativ, (nove) dodatne dejavnosti in diverzifikacija dejavnosti na kmetijah, bo tudi priložnost za osebe iz ranljivih ciljnih skupin - brezposelne, predvsem pa je na podeželju to priložnost za mlajše in ženske.

8. Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije

Prvi horizontalni cilj: blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

Strategija lokalnega razvoja je usmerjena tudi v vsebine blaženja podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. V okviru strategije bodo podprte aktivnosti, ki spodbujajo trajnostni razvoj podeželja – trajnostno kmetijstvo, zeleni turizem, rekreacija, trajnostna mobilnost (emisije toplogrednih plinov) in druge dejavnosti, ki zmanjšujejo negativne vplive na podnebje. To tematiko obravnavamo predvsem v okviru Ukrepov C1 (Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja ter C2 (Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti). Pomembno vlogo igra osveščenost prebivalstva (pomen avtohtonih rastlin, nevarnosti tujerodnih, invazivnih vrst rastlin in živali, ukrepanje po poplavih in drugih naravnih nesrečah itd.). Razvoj kmetijstva je neposredno odvisno od vremena, posledično pa od blaženja podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje. Trajnostno kmetovanje mora za doseganje optimalnih učinkov upoštevati tudi podnebne spremembe in pri izvajanju svoje dejavnosti uporablja takšne tehnološke postopke, rastlinske vrste in semena, ki bolje prenašajo neugodne posledice klimatskih sprememb. Tudi izbira ustreznih rastlin in kakovostnih semen vpliva na kakovost ter količino pridelka (semena, ki bolje prenašajo sušo, večje količine padavin naenkrat ipd.) in s tem na ekonomsko učinkovitost kmetovanja. Pozitivne vplive na podnebne spremembe pričakujemo tudi z vzpostavljanjem lokalne proizvodnje in potrošnje, kratkih dobavnih verig in skrbi za okolju prijazno proizvodnjo. Od tega pa so posledično odvisna delovna mesta, ohranjanje kulturne krajine, ohranjanje poselitve na podeželju, učinkovito varovanje vodnih virov ipd.

Drugi horizontalni cilj: okolje

Na območju LAS Lastovice je veliko zavarovanih površin, VVO in NATURA 2000. Na teh območjih se že izvajajo varstveni ukrepi, tako da so v kmetijstvu prepovedani vnosi strupenih snovi v tla. Redno se izvajajo monitoringi vode, kmetije pa so vključene v integrirano oz. ekološko pridelavo in posledično so vključeni v redne kontrolne preglede. Zato se onesnaževanje tal iz leta v leto zmeroma zmanjšuje. Z ureditvijo izvirov pitne vode in naravnih ribnikov bo omogočeno osveščanje vseh prebivalcev in raznih ciljnih skupin o pomenu t.i. vodnega kroga in potrebi po varovanju in ohranjanju naravne danosti - velikih količin podzemne pitne vode na tem območju. Hkrati bo z ohranjanjem okolja podan osnovni pogoj za turizem na tem območju – brez ohranjenega okolja, v vsej njegovi biotski raznovrstnosti živali in rastlinja, tudi ni pogojev tako za turizem kot tudi kakovostno življenje prebivalstva na tem območju. Z osveščanjem o obnovljivih virih energije bo na območju LAS Lastovice pozornost posvečena tudi tej tematiki, s čimer se bo zmanjšala količina izpušnih plinov iz domačih kurišč. Z osveščanjem o učinkoviti rabi energije in varčevalnih ukrepih pa se bo zmanjšala poraba energije v gospodinjstvih in pri poslovnih subjektih. Razne oblike trajnostne mobilnosti in oblikovanje pobud s tega področja bodo lahko našle podporo v okviru te strategije. Razen tega bo strategija pripomogla k spodbujanju podjetniške aktivnosti, ki zmanjšujejo ogljični odtis (zeleno delovna mesta), Tudi z uvedbo dejavnosti ponovne uporabe bodo nekateri odpadni materiali na novo uporabljeni in dani v nadaljnjo uporabo. S tem se bodo zmanjšale količine odpadkov.

Tretji horizontalni cilj: inovacije

Po definiciji je inovacija uspešna, na trgu preizkušena invencija, pri invenciji gre za novo idejo, novo rešitev, ki se lahko nanaša na proizvod, storitev, postopek ali proces.

V okviru LAS Lastovica bo poudarek dan tudi na inovacije. To je horizontalna vsebina vseh tematskih področij, saj si bomo v okviru novih delovnih mest prizadevali za razvoj novih, inovativnih dejavnosti, za razvoj novih mrež, oblikovanje in razvoj alternativnih modelov, socialne ekonomije, razvoj novih programov za različne ciljne skupine, iskanje novih lokalnih (zgodovinskih in drugih) zgodb in igrifikacije kot podlage za inovativne turistične produkte na tem področju. Elemente inovativnosti in kreativnosti bodo morali imeti tudi vsi dogodki in prireditve, sicer ne bodo pritegnili publike. Inovativnost bo načelo tudi pri spreminjanju ovir oz. omejitev pri rabi zaščitenih območij v nove oblike turistične ponudbe, prilagajanja kmetovanja na tem območju, ekoloških pristopov pri kmetovanju itd. Inovativen pristop bo potreben tudi pri kreiranju novih oblik povezovanja lokalnih ponudnikov, predelovalcev, dogodkov itd. v skupne zgodbe tega območja.

Enakost med spoloma

V okviru strategije si bomo prizadevali za izpolnjevanje tega horizontalnega cilja. Raziskave kažejo, da so ženske običajno slabše zastopane v različnih organih oz. na vodstvenih položajih, da imajo za enako delo nižje plače od moških, da kljub v povprečju višji izobrazbi zasedajo slabše vrednotena delovna mesta. Če k temu prištejemo še zapostavljenost zaradi materinstva (četudi zakonsko nedovoljeno), je bilo nujno, da so v okviru strategije med ranljivimi ciljnimi skupinami posebej omenjene ženske. Sistemske neenakosti, ki se vlečejo iz preteklosti, so namreč še vedno vsakodnevno prisotne. Prednost pri izvajanju bodo imele operacije, ki bodo spodbujale enakost med spoloma.

9. Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

9.1. Razvojna vizija in cilji

Območje LAS Lastovica leži v neposredni bližini Maribora. Vsa naselja so doživela priseljitveno ekspanzijo v 70.-ih letih prejšnjega stoletja, ko je industrijski bazen v Mariboru zaposloval tisoče delavcev. Veliko jih je bilo iz območja bivše skupne države, veliko pa tudi iz podeželskih območij Slovenskih goric in Haloz. Ti priseljenci so potrebovali domovanje, zato so okoliški kmetje na veliko prodajali gradbene parcele, vse na račun zmanjšanja kmetijskih površin. Tako so vaška naselja začela izgubljati vaški izgled, kmetijske zemlje je bilo vedno manj. Kmetijsko zemljišče je zmanjšala tudi izgradnja kanala Srednja Drava I, ki je nekatera naselja prepolovil npr. Miklavž, kjer je na enem bregu kanala Drava ostal stari, vaški del, na drugi pa se je začelo razvijati novo sodobno naselje. V naseljih so začeli nastajati nakupovalni centri, mladi kmetje so se namesto za kmetovanje odločali raje za druge profitne dejavnosti ali za zaposlitev v mestu. Iz vaških naselij so nastala spalna naselja, ljudje so bili zaposleni v industriji v Mariboru, popoldan so malo kmetovali/vrtičkali. Povezave z Mariborom in širše so bile vedno boljše, kupna moč prebivalcev je bila vedno boljša, k blaginji je pripomogla tudi bližina Avstrije. V takšnih pogojih ni bilo nobene potrebe za razmišljanje, kaj šele za izvajanje razvoja območja. Vse je teklo samo po sebi.

Vendar je bilo s propadom mariborske industrije vsega tega konec. Na območju LAS se je (kot tudi sicer na širšem območju Maribora) pojavila visoka stopnja brezposelnosti, upad kupne moči in pomanjkanje novih delovnih mest.

Vse navedeno je povzročilo, da se danes deležniki na območju LAS Lastovice zavedajo slabosti območja. Zavedajo se, da območje ni ne kmetijsko, ne urbano. Nima usklajene razvojne usmeritve oz. so razvojne usmeritve odvisne od državnih sredstev, do katerih imajo lokalne skupnosti dostop. To pa ni vedno v skladu z željami in potrebami prebivalcev.

Zaradi prehitrega in prevelikega poseljevanja so prebivalci medsebojno odtujeni. Večina se jih zapira v svoje domove in kljub številnim društvom, je še vedno veliko takih, ki bi jih bilo potrebno spodbuditi k zavedanju, da živijo v naseljitveni skupnosti, katere del so tudi sami.

Zaradi pomanjkanja delovnih mest je vedno več mladih, ki svojo zaposlitev najdejo v samozaposlitvi ali v zaposlitvi v družinskem podjetju. Iz statističnih podatkov je razvidno, da se število podjetij in samozaposlenih oseb sicer povečuje, vendar pada število zaposlenih v gospodarskih družbah. Prav tako med njimi ni povezovanja z namenom skupnega nastopanja na trgu ali oblikovanja celovite ponudbe.

Podobno je s kmeti. Zaradi varstvenega režima na VVO se vedno več mladih kmetov ob prevzemu kmetije odloča za drugo dejavnost, podjetništvo, kmetijska zemljišča pa dajejo v najem. Tisti maloštevilni, ki še kmetujejo, so prisiljeni upoštevati omejitve v kmetovanju in preiti na naravi prijaznejši način pridelovanja hrane. To je sicer zelo »popularno«, vendar je težava v tem, da pridelajo premale količine zdrave hrane, tako da ni celovite in povezane ponudbe. Prav tako pa kmetje niso prepoznali priložnosti, ki jo kmetom ponuja turizem. Od potrebe po zdravi hrani, do preživljanja dopustov na kmetijah, sobodajalstvo na kmetijah ipd.. Ni prepoznana priložnost v predelavi hrane in v ohranjenih tradicionalnih znanjih, posledično je skromna tudi diverzifikacija kmetij v nekmetijske dejavnosti oz. druge dodatne dejavnosti na podeželju.

Na območju je še vedno neugodna struktura prebivalstva. Dodatno k velikemu priseljevanju v preteklih letih pa se (podobno kot sicer v regiji) na območju večja število starostnikov starih nad 65 oz. 80 let, zaposlenega pa je zgolj 45,7 % aktivnega prebivalstva starega od 15-64 let. Temu ustrežna je tudi kupna moč.

Ponudba območja je koncentrirana v trgovino (Spar, Jager, Hofer) in splošne storitve za prebivalstvo (frizerji), veliko je t.i. poslovnih storitev (zavarovalniško posredovanje), ni pa npr. sobodajalcev,

ponudnikov lokalno pridelanih izdelkov ali storitev, predvsem izdelkov obrtnih poklicev: šiviljski izdelki in storitve, rokodelski izdelki, izdelki domače obrti. Torej na območju ni celovite, še manj pa samozadostne oskrbe z lastnimi proizvodi. Zato ljudje vse ostalo kupujejo izven območja. In posledično, tudi ni prepoznavnosti in blagovne znamke. Če k navedenemu dodamo še dejstvo, da so med poslovnimi subjekti redke izjeme, ki svojo dejavnost širijo, je ugotovitev, da je na območju med poslovnimi subjekti odsotna inovativnost in da ne posvečajo kakršnekoli pozornosti URE ali OVE ter s tem vplivu na okolje, še kako upravičena.

Na celotnem območju LASa deluje več turističnih društev. Deluje tudi več drugih društev (kmečke žene, žene, kurenti, vinogradniki), ki lahko s svojo dejavnostjo podprejo dejavnost turizma. Občine imajo tudi svoje razvojne programe turizma, vključene so v *Turistično destinacijo Pohorje z Mariborom in okolico*. Vendar turizma, razen na obronkih Pohorja, ni. Razlog za to lahko najdemo tudi v dejstvu, da je le malo nastanitvenih zmogljivosti, ni dovolj prostorov za aktivno preživljanje prostega časa, ni vsebine za oblikovanje turističnega produkta, ni povezave med lokalnimi turističnimi strukturami, ni prepoznane ciljne skupine turistov, ki bi jih zanimala narava, doživljajski turizem, rekreacija ipd..

V analizi stanja je bilo tudi ugotovljeno, da, razen večjih subjektov, večina poslovnih subjektov svoje proizvode in storitve ponuja izključno lokalnemu okolju. Posledično ni povečanega povpraševanja in ni razvoja. To pomeni, da se poslovnimi subjekti zapirajo v lokalno okolje in ne iščejo tržnih priložnosti širše, tudi v tujini. Poznavanje tujega jezika je v preteklosti predstavljalo oviro, ki so jo mlajše generacije že presegle. Hkrati pa primanjkuje priložnosti za zaposlovanje visoko izobraženega (predvsem tehničnega) kadra.

Če povzamemo značilnosti območja LAS LASTOVICA, gre za obmestno območje, geografsko raznoliko (Pohorje in Dravsko polje), kjer je kmetijstvo v zadnjih desetletjih izgubljalo svojo vlogo, območje je pridobivalo vse bolj sub-urbane značilnosti. Prometne povezave so odlične, na območju je tako avtocesta kot železnica. Na območju je nekaj industrijsko-obrtnih con, kjer je skoncentrirana industrija in trgovina. Turizem je razvit na Pohorju, saj na območje LAS spadajo tudi večji objekti s prenočitvenimi zmogljivostmi (Bolfenk, Tisa, Aparthotel ...). V nižinskem delu ni veliko prenočitvenih zmogljivosti. Podatki o turizmu kažejo, da je v zadnjih letih zelo upadel obisk turistov in število nočitev. V zadnjih 20 letih se je na območje priselilo približno 10 % prebivalstva, kar seboj prinaša nove izzive. Ker je šlo v primeru priseljencev v glavnem za družine z otroki, so trendi, značilni za Slovenijo in Podravje nekoliko omiljeni, še vedno pa se prebivalstvo hitro stara, neugodna je struktura med mladimi in starimi). Podobno velja za gibanje brezposelnosti. Na območju je močna tradicija nevladnih organizacij – zelo aktivna so razna kulturna, športna in turistična društva. Na območje so se priseljevali iz drugih krajev, tako mest kot podeželja, kar pomeni, da je bilo to območje prepoznano kot privlačno, tako za bivanje kot za delo.

Vizija, prioritete in specifični cilji območja LAS

V okviru razmišljanja o **viziji** je bil na mestu razmislek o tem, kaj so ob priselitvi pričakovali novi prebivalci in zakaj s tega območja ni veliko izselitev. Razvojna vizija območja LAS Lastovica »OBMOČJE KAKOVOSTNEGA BIVANJA« torej izhaja iz naravnih, družbenih, socioloških in drugih danosti območja. Iz analize izhajajo 4 prioritete, ki so jim podrejeni specifični cilji tega območja. Z zastavljenimi ukrepi skušamo doseči uresničevanje zastavljenih ciljev, v okviru možnosti in razpoložljivih finančnih sredstev ter drugih virov območja.

Kakovost bivanja je odvisna od številnih dejavnikov, ki so bile na nivoju te strategije združene v **4 prioritete**, usklajene s tematskimi področji CLLD, in sicer:

- A) **nove zaposlitve v inovativnih zaposlitvenih priložnostih** - predstavljajo prvo prioriteto, ker je blaginja posameznika največkrat odvisna od njegovega dohodka. Od dohodka posameznika je odvisna blaginja družine in posledično širše družbe;
- B) **povečati zadovoljstvo prebivalstva ter kakovost življenja na območju LAS Lastovica, tako v urbanih kot podeželskih območjih** - zadovoljstvo posameznika je odvisno tudi od osnovnih storitev, ki jih ponuja okolje. Na podeželju je na razpolago veliko manj osnovnih storitev in dejavnosti, ki so na razpolago v večjih mestih. Zato je smiselno, da se obstoječo infrastrukturo nadgradi in dopolni;

- C) **trajnostna raba naravnih danosti, varovanje okolja in ohranjanje narave** – narava oz. prostor je osnovna prvina kakovostnega bivanja, ki ga je treba po eni strani varovati in ohranjati, po drugi strani pa pravilno uporabljati;
- D) **odpravljanje socialne in ekonomske izključenosti** – lokalne skupnosti, ki so bile v preteklosti medsebojno povezane, so se v zadnjih desetletjih spremenile, ljudje se med seboj več ne poznajo, manj je druženja. Deloma je to posledica priseljevanja, kjer se ljudje niso ustrezno integrirali v obstoječo skupnost, deloma pa je posledica hitrega življenjskega sloga, ko preprosto ni več dovolj časa in/ali energije za medsebojno druženje, sodelovanje pri društvenem življenju. Ranljive ciljne skupine pa so običajno porinjene na rob, ljudje postanejo socialno ogroženi, česar se sramujejo in sčasoma zapadejo v začarani krog odtujenosti od svoje skupnosti ter nezmožnosti, da si sami pomagajo.

Na podlagi prioritet so bili zastavljeni specifični cilji LAS:

Prioriteta A: nove zaposlitve v inovativnih zaposlitvenih priložnostih:

Specifični cilj A1: Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest

Območje razpolaga s številnimi lokalnimi potenciali, ki največkrat niso opaženi in niso pravilno uporabljeni, predstavljajo pa potencial za ustvarjanje delovnih mest. Prav tako na območju ni dovolj poudarka na razvijanju podjetnosti, inovativnosti, kreativnosti, pomoč obstoječega podpornega okolja ni bila dovolj izkoriščena oz. uporabljena. Prebivalstvo je preveč skoncentrirano za iskanje zaposlitve »drugje«, pri čemer se pozablja na notranje, endogene potenciale tega območja. Nove možnosti se kažejo tako na področju kmetijstva – lokalna samooskrba (nove dejavnosti na kmetijah), inovativne dejavnosti na področju turizma (igrifikcija), kulture, športa in rekreacije, storitve za starejše, ponovna uporaba in zeleno gospodarstvo pa tudi druge gospodarske panoge. Veliko poudarka v zadnjih letih je tudi na razvoju socialne ekonomije ter različnih alternativnih oblikah zaposlovanja. Spremenljivi gospodarski pogoji, demografsko stanje območja in naravne spremembe zahtevajo nove pristope, ki bodo predstavljali rešitve in hkrati omogočali zaposlitev lokalnemu prebivalstvu, vključno z ranljivimi ciljnim skupinami. Gre za inovativne pristope, ki pa morajo temeljiti na ekonomski vzdržnosti, saj so v svoji osnovi podjetja, četudi svoj dobiček namenjajo za nadaljnji razvoj. V okviru tega cilja skušamo ustvariti pogoje za nova delovna mesta (vključno z materialnimi pogoji).

Menimo, da bodo aktivnosti spodbujanja podjetništva bolj zaživele v okviru urbanih območij, kjer je večja koncentracija prebivalstva, čeprav pa teh iniciativ s tem ne želimo omejiti.

Pričakovani rezultati:

- Ustvarjena nova delovna mesta in zaposlitve
- Nove storitve in produkti
- Nove oblike podpore s strani podpornega okolja, za razvoj podjetnosti, inovativnosti...
- Aktivirani posamezniki in skupine
- Večje znanje na področju podjetništva, inoviranja, nove vrednosti produktov in storitev ...

Kazalnik rezultata:

- Število novo ustvarjenih delovnih mest
- Število izvedenih operacij

Specifični cilj A2: Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju

Nova delovna mesta so mogoča v obstoječih oblikah zaposlovanja, prav tako pa v različnih oblikah sodelovanja, kjer se aktivirajo lokalni deležniki združujejo v različne vrste kooperativ, zadrug, zavodov, kratke verige lokalnih ponudnikov, vertikalne in horizontalne povezave med deležniki itd. V okviru tega cilja bo lahko šlo za povezovanje na najrazličnejših področjih – povezovanje lokalnih ponudnikov z namenom skupnega trženja, vzpostavljanja novih, skupnih blagovnih znamk, povezovanje lokalnih turističnih in ponudnikov, povezovanje športa in rekreacije s sektorjem turizma, spodbujanje sodelovanja pridelovalcev hrane v prehrabnih verigah, spodbujanje proizvodnje, trženja in porabe lokalno predelane hrane, povezovanje zainteresiranih za sodelovanje v trženju eko-turizma in

inovativnih dogodkov v naravi itd. Vključeno bo tudi povezovanje med različnimi sektorji – lokalna društva, lokalne skupnosti, ustanove, podjetniki, kmetije itd.

V okviru tega cilja bomo slišali spodbuditi povezovanje deležnikov, ki se bodo povezovali z namenom ustvarjanja pogojev za nova delovna mesta ter po možnosti tudi delovnih mest.

Pričakovani rezultati:

- Ustvarjena nova partnerstva oz. mreže (kot kooperativa, konzorcij, druga oblika povezave)
- Vključeni deležniki
- Ustvarjeni novi produkti, storitve, ki vključujejo lokalne ponudnike

Kazalniki rezultata:

- Število novih mrež, kooperativ
- Število vključenih deležnikov

Prioriteta B: povečati zadovoljstvo prebivalstva ter kakovost življenja na območju LAS Lastovica, tako v urbanih kot podeželskih območjih

Specifični cilj B1: Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa

Kot smo že omenjali, je kakovost življenja na tem območju povezana z razpoložljivostjo osnovnih storitev. V okviru osnovnih storitev razumemo vzpostavitev, obnovo, nadgradnjo manjše športne, kulturne, turistične in druge osnovne infrastrukture na tem območju. Pri tem bo infrastruktura, z razvojem novih programov oz. storitev zanje, namenjena prebivalstvu in obiskovalcem – turistom, ki bodo prišli na to območje.

Pričakovani rezultati:

- Izboljšana razpoložljivost osnovne infrastrukture

Kazalnik rezultata:

- Število novih/revitaliziranih objektov
- Število novih programov ali storitev
- Število vključenih deležnikov

Specifični cilj B2: Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju

Kulturna dediščina na tem območju je zelo raznolika in tudi različno ohranjena. Razen tega ta dediščina ni dovolj označena, ni vključena v ponudbo območja, tudi ni ustrezno predstavljena. To stanje želimo s tem ciljem spremeniti in kulturno dediščino ustrezno umestiti v turistično, kulturno, izobraževalno in drugo ponudbo tega območja. V primeru nesnovne dediščine jo je treba ustrezno zabeležiti oz. posneti ter predstaviti. Kulturna dediščina je del identitete območja in jo je treba varovati, pravilno predstaviti in umestiti v življenje prebivalcev tega območja in njegovih obiskovalcev.

Pričakovani rezultati:

- Povezana ponudbe kulturne dediščine na tem območju

Kazalnik rezultata:

- Število izvedenih operacij

Prioriteta C: trajnostna raba naravnih danosti, varovanje okolja in ohranjanje narave

Specifični cilj C1: Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)

V okviru tega cilja želimo izboljšati stanje okolja. Velik del območja predstavlja Naturo 2000 in vodovarstvena območja. Ohranjenost okolja pomembno vpliva na kakovost življenja (kar je vizija tega območja), hkrati pa predstavlja pomemben potencial za razvoj turizma. V okviru tega cilja želimo spodbuditi aktivno varovanje naravne v okviru zelenega in krožnega gospodarstva, trajnostne

mobilnosti, zmanjševanja energetske revščine, izboljšanja ravnanja z odpadki, okolju prijaznega turizma, spodbujanja OVE in URE ipd.

Pričakovani rezultati:

- Izboljšano stanje okolja

Kazalniki rezultatov:

- Število izvedenih operacij
- Število vključenih deležnikov

Specifični cilj C2: Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti

V okviru tega cilja želimo ohranяти naravo na tem območju in zavarovati tudi njeno biotsko raznovrstnost. Na tem območju je veliko naravnih znamenitosti in posebnosti, ki pa bi jih bilo treba primerno urediti in vključiti v ponudbo tega območja tako za turiste kot za lokalno prebivalstvo. Verjamemo, da je mogoče vzpostaviti ravnovesje med naravo v vseh njeni občutljivosti in vplivom človeka, ki želi naravo včasih preveč prilagoditi svojim potrebam. Pomemben vidik tega cilja je osveščanja prebivalstva glede pomena ohranjanja narave in pomena prilagajanja podnebnim spremembam, osveščanje o potencialu, ki ga nudi narava za razvoj turizma.

Pričakovani rezultati:

- Ohranjena narava
- Večja ozaveščenost prebivalcev in obiskovalcev glede varovanja okolja in ohranjanja narave
- Boljša prilagojenost podnebnim spremembam

Kazalniki rezultatov:

- Število izvedenih operacij
- Število vključenih v aktivnosti osveščanja

Prioriteta D: odpravljanje socialne in ekonomske izključenosti

Specifični cilj D1: Večja socialna vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskim povezovanjem

Ranljive ciljne skupine predstavljajo najšibkejši člen vsake družbe. Običajno gre za ljudi s socialnega obrobja, ki jih je situacija potisnila najprej v ekonomsko prikrajšanost, iz katere se je razvila socialna izključenost, kar pa skupaj vodi v začaran krog, iz katerega se največkrat zelo težko iztrgajo. Predvsem so v tej skupini ogroženi dolgotrajno brezposelni in pa starejši z nizkim dohodki. Tako eni kot drugi so potisnjeni na obrobje, njihovo psihično stanje je slabo, saj so nenehno v strahu in skrbeh, prihodnost je ogrožena. Velikokrat ne vidijo izhoda iz svoje situacije. Če gre pri tem za starejše, ki nimajo svojcev ali pa so le-ti oddaljeni, je lahko še huje. Zato je za te skupine treba zagotoviti ustrezne programe, s pomočjo katerih se bodo ponovno vključili v skupnost in skušali za svoje težave najti alternativne rešitve – krepitev veščin in znanja za brezposelne, medgeneracijsko sodelovanje in programi za starejše, pa tudi posebni programi za invalide, otroke, ženske itd.

Pričakovani rezultati:

- Večja (socialna) vključenost pripadnikov ranljivih ciljnih skupin
- Povečano zavedanje o pomenu različnih oblik podpore in medsebojne pomoči
- Spodbujeno medgeneracijsko sodelovanje

Kazalniki rezultatov:

- Število izvedenih operacij
- Število vključenih iz ranljivih ciljnih skupin

Specifični cilj D2: Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga

V okviru tega cilja želimo spodbuditi vse programe, ki zvišujejo kakovost življenja in zdrav življenjski slog. Pri tem gre za širok spekter (predvsem) društvenega udejstvovanja, prostovoljstva na področju

kulture, športa in rekreacije, turizma itd. Tudi v okviru tega cilja si želimo sodelovanja med različnimi deležniki iz različnih sektorjev.

Pričakovani rezultati:

- Višja kakovost življenja prebivalcev tega območja

Kazalniki rezultatov:

- Število novih programov / dogodkov
- Število vključenih v aktivnosti za večjo kakovost življenja

Specifični cilji v okviru štirih prioritete SLR izhajajo iz analize stanja in izraženih potreb ter želja prebivalcev območja LAS. Blaginja območja je neposredna posledica dobro situiranih prebivalcev (delovna mesta), ki na svojem območju radi živijo (zagotovljene osnovne storitve), zdravega okolja in visoke stopnje sožitja, sodelovanja, razumevanja in dobrega počutja med sovaščani. Štiri prioritete in iz njih izvedeni specifični cilji torej zajemajo večino dejavnikov, ki zagotavljajo doseganje vizije LAS: **OBMOČJE KAKOVOSTNEGA BIVANJA**.

Hierarhija ciljev

Na skupščini LAS Lastovica smo skupaj z udeleženci določili hierarhijo ciljev, ki si sledijo od najpomembnejšega proti manj pomembnim:

1. B2 Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju
2. B1 Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanja prostega časa
2. A1 Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest
3. D2 Povečati kakovost življenja in zdravega življenjskega sloga
4. D1 Spodbuditi socialno vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskih povezovanjem
4. C2 Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti
4. C1 Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja, vključno z malo okoljsko infrastrukturo
5. A2 Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju

Hierarhija ciljev odraža potrebe območja LAS. Kar nekaj ciljev je za člane LAS enako pomembnih. Treba je poudariti, da so razlike v pomenu med posamičnimi mesti zelo majhne. Na podlagi razprav in rezultatov lahko rečemo, da so vsi cilji za LAS pomembni, čeprav si (glede na trenutne rezultate) območje želi malo več poudarka na osnovnih storitvah in novih delovnih mestih. Hierarhija ciljev se odseva tudi v finančni razdelitvi sredstev. Treba je vzeti v obzir, da cilja B1 in B2 podpira samo EKSRP. Tako je za ta dva cilja namenjeno 40 % sredstev EKSRP, iz tega sklada pa še 30 % sredstev za cilja D1 in D2, 20 % za cilja A1 in A2 ter 10 % sredstev za C1 in C2. Ker so nova delovna mesta pomemben dejavnik tako v programskih dokumentih kot tudi v hierarhiji ciljev, se v okviru sklada ESRR namenja 50 % za doseganje ciljev A1 in A2. 26 % v okviru ESRR je namenjenih za cilja C1 in C2 ter 24 % za cilja D1 in D2.

Preglednica vizije, prioritete in specifičnih ciljev:

Vizija
območje kakovostnega bivanja
Prioritete
A. nove zaposlitve v inovativnih zaposlitvenih priložnostih B. povečati zadovoljstvo prebivalstva ter kakovost življenja na območju LAS Lastovica, tako v urbanih kot podeželskih območjih

C. trajnostna raba naravnih danosti, varovanje okolja in ohranjanje narave
 D. odpravljanje socialne in ekonomske izključenosti

Specifični cilji:

A1 Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest

A2 Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju

B1 Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa

B2 Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju

C1 Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)

C2 Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti

D1 Večja socialna vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskim povezovanjem

D2 Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga

Prioritete območja so bile določene na podlagi izvedene analize razvojnih potreb v okviru poglavja 6. Povezava med poglavjem 6 in zastavljenimi cilji je razvidna iz spodnje preglednice – prvi del intervencijske logike LAS Lastovica.

Preglednica: potrebe – prioritete – specifični cilji

POTREBE OBMOČJA LAS	PRIORITETA	SPECIFIČNI CILJ
* brezposelnost (iz katere izhajajo nekatere za LAS specifične ranljive ciljne skupine) * potreba po zvišanju podjetnosti, inovativnosti, ustvarjalnosti, aktivacija s ciljem ustvarjati nova delovna mesta, tudi v socialnem podjetništvu * možnosti na področju kmetijstva in		A1 Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest

<p>samooskrbe, turizma, drugih vej gospodarstva - lokalni proizvodi in storitve, socialno podjetništvo (zeleno, krožno gospodarstvo, centri ponovne uporabe, samozaposlitve...)</p> <p>* potreba po različnih oblikah povezovanja (horizontalne in vertikalne povezave med partnerji iz različnih sektorjev) in posledično možnosti v okviru novih / nadgrajenih partnerstev - s ciljem ustvarjati nova delovna mesta</p>	<p>A) nove zaposlitve v inovativnih zaposlitvenih priložnostih</p>	<p>A2 Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju</p>
<p>* obstoječa infrastruktura (turistična, športna,...), ki jo je treba obnoviti in ki bo povečala zadovoljstvo prebivalstva, hkrati pa bo povečala atraktivnost območja za turizem</p> <p>* potrebna nova športna, turistična, rekreativna infrastruktura in oprema</p> <p>* priseljeni prebivalci - pričakovana višja kakovost bivanja</p>	<p>B) povečati zadovoljstvo prebivalstva ter kakovost življenja na območju LAS Lastovica, tako v urbanih kot podeželskih območjih</p>	<p>B1 Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa</p> <p>B2 Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju</p>
<p>* obsežna območje Natura 2000 - Pohorje / Drava + vodovarstvena območja - potreba po zavarovanju teh območij</p> <p>* veliko naravnih danosti pa tudi problemov, ki izhajajo iz narave in njenega delovanja (Pohorje, reka Drava, potočki - hudourniki, ribniki, slapovi, izviri, ... nujno je njihovo vzdrževanje, v nekaterih primerih sanacija, hkrati pa so priložnost za turistično ponudbo območja</p> <p>* potreba po majhni okoljski infrastrukturi (tematske poti in spremljajoča infrastruktura, urbana trajnostna mobilnost, energetska učinkovitost...)</p> <p>* potreba po osveščanju na najrazličnejših področjih izboljšanja stanja okolja, zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov, podpori ustanavljanja nizkoogljičnih skupnosti in skupnost brez odpadkov, OVE in URE,</p> <p>*osveščanje glede naravne posebnosti območja (naravni habitati za ogrožene ptice in rastline...)</p>	<p>C) trajnostna raba naravnih danosti, varovanje okolja in ohranjanje narave</p>	<p>C1 Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)</p> <p>C2 Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti</p>

<p>*Identificirane ranljive ciljne skupine (starejši od 65 let, brezposelni: mladi, ženske, dolgotrajno brezposelni, nižje stopnje izobrazbe - potreba po socialni aktivaciji, krepitvi socialnih veščin</p> <p>* priseljeni prebivalci (cca 10 % prebivalstva je priseljenega, priselili so se, ker pričakujejo višjo kakovost bivanja)</p> <p>* močna društvena dejavnost (šport in rekreacija, kultura, turizem), kjer pa primanjkuje povezovanje in sodelovanje</p> <p>* potreba po spodbujanju prostovoljstva</p> <p>* potreba po kakovostnem preživljanju prostega časa - mladi so preveč za računalnikom, starejši so osamljeni (medgeneracijsko povezovanje)</p> <p>* osveščanje in animacija o zdravem življenjskem slogu (šport, rekreacija, turizem, kultura, zdrava lokalna hrana - prehranjevanje, ...)</p>	<p>D) odpravljanje socialne in ekonomske izključenosti</p>	<p>D1 Večja socialna vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskim povezovanjem</p> <p>D2 Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga</p>
--	--	--

Doseganje multiplikacijskih učinkov s povezovanjem med sektorji in lokalnimi akterji

Iz doslej napisanega izhaja, da bodo morali lokalni akterji pri izvajanju SLR medsebojno sodelovati, sicer ne bodo dosegli zelenih učinkov. Lokalni akterji bodo medsebojno morali sodelovati, tako med sektorji kot horizontalno in vertikalno po verigah in povezavah.

Horizontalne povezave pričakujemo v obliki povezovanja med različnimi društvi, podjetji in posamezniki, ki bodo našli skupen jezik in bodo želeli izvajati podobne vsebine (lokalne mreže pridelovalcev lokalnih produktov in storitev, društva, ki izvajajo podobne aktivnosti, ...).

Vertikalne povezave je težje vzpostaviti, pojavijo se lahko v okviru vseh prioritet, v različnih pojavnih oblikah – mreže, kooperative, združenja ipd.

Multiplikativni učinki rezultatov v okviru 1. prioritete so izjemno pomembni: nova delovna mesta prinašajo izboljšani socialni status družin, izboljšujejo psihično stanje in posledično fizično zdravje posameznikov (in posledično cele družine), pomenijo višji dohodek, ki je namenjen tudi za lokalne izdelke, kakovostno preživljanje prostega časa, koriščenje ponudbe športa, kulture itd.

Prav tako pričakujemo, da se bodo oblikovala partnerstva v okviru ostalih prioritet, predvsem v okviru različnih mehkih vsebin v okviru 3. in 4. prioritete.

V vsakem primeru gre v primeru partnerstva za zagotavljanje boljše kadrovske, finančne in strokovne sposobnosti izvedbe operacij. Projektni partnerji bodo že pri pripravi operacij skušali najti sinergije tako z istovrstnimi partnerji (zaradi lažje izvedbe vsebine operacije), pričakuje pa se tudi vpetost javnega sektorja, tako zaradi zagotavljanja finančne sposobnosti izvedbe operacij kot zaradi sodelovanja pri izvedbi projektnih aktivnosti v vsebinskem smislu, izboljšane skupne promocije itd.

Ocena okoljskih učinkov SLR

Ocenjujemo, da bodo nekateri ukrepi v okviru strategije na okolje vplivali pozitivno, v večini primerov pa nevtrarno. Pozitivne učinke pričakujemo v okviru tematskega področja 3, v okviru specifičnih ciljev C1 in C2, lahko pa se zgodi, da bi bili pozitivni učinki tudi v okviru tematskega področja 1, v primeru da bi nova delovna mesta nastala v okviru podjetij na področju varstva okolja, ponovne uporabe, ravnanja z odpadki, ...

Celovit in inovativen značaj SLR

Celovit značaj SLR: SLR je oblikovana na območju, ki iz že naštetih vidikov predstavlja zaokroženo geografsko in funkcionalno enoto z enakimi značilnostmi in skupnimi potrebami. Območje se je razvijalo na enak način in ima enake razvojne možnosti. Razen tega so pri pripravi SLR sodelovali vsi trije sektorji, ki predstavljajo celotno območje LAS – gospodarstvo, javni sektor in društva ter posamezniki. V okviru priprave SLR in predvsem v okviru odgovornosti za izvajanje bodo vključene vse ključne strokovne organizacije, ki delujejo na tem območju. Prav tako je SLR zaobjela vsa štiri tematska področja CLLD: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave ter večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

Inovativen značaj SLR: Inovativnost je ena od temeljnih prvin lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Že samo dejstvo, da pri vseh korakih tega pristopa sodelujejo vsi zainteresirani deležniki in da si svojo razvojno pot določa skupnost sama zase, na osnovi svojih potreb in želja, je sama po sebi inovativna. Pristop »od spodaj navzgor« je inovativen in omogoča lokalni skupnosti, da strategijo vzame za svojo. Taki pristopi omogočajo hitrejši razvoj in po navadi pripeljejo do novih idej, novih pristopov, novih partnerstev. Prav tako se bo inovativnost strategije izkazala v okviru operacij, preko katerih se bo uresničevala. Pričakujemo, da bodo v okviru operacij deležniki uvajali nove proizvode, storitve, turistične produkte ipd. Prav tako pričakujemo, da se bodo oblikovala nova partnerstva, med različnimi sektorji, vertikalne in horizontalne verige, ki bodo dala multiplikacijske učinke in zagotavljala dolgoročne in trajnejše rešitve. S tem se bodo tvorile povezave, ki bodo omogočale hitrejšo izmenjavo informacij, ustvarjanje novih dobrih praks, sodelovanja in povezovanje ter oblikovanje platform za socialne inovacije. Prav tako pričakujemo, da bodo v okviru SLR obstoječi viri in sredstva uporabljena na nov, učinkovitejši način. Inovativnost je kot eno izmed meril vključena v postopku ocenjevanja predlaganih operacij.

Iz sklada ESRR bodo lahko sofinancirane samo operacije v navedenih 8 naseljih, ki so opredeljena kot urbana območja LAS Lastovica, to so Miklavž na Dravskem polju, Spodnje Hoče, Marjeta na Dravskem polju, Orehova vas, Rogoza, Slivnica, Starše in Zgornje Hoče. Na območju LAS ni mestnih občin z mestnimi naselji, kjer sofinanciranje iz ESRR ni dovoljeno.

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Ustvarjanje delovnih mest	A1) Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest na urbanih območjih in na podeželju	Število izvedenih operacij	EKSRP	5
			ESRR	3
			ESPR	/
	A1) Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest na urbanih območjih in na podeželju	Število novih delovnih mest	EKSRP	1
			ESRR	1
			ESPR	/
	A2) Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju (turizem, lokalna samooskrba...)	Število novih mrež, partnerstev, kooperativ	EKSRP	1
			ESRR	1
			ESPR	/

	A2) Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju (turizem, lokalna samooskrba...)	Število vključenih deležnikov	EKSRP	15	
			ESRR	20	
			ESPR	/	
				EKSRP	/
				ESRR	/
				ESPR	/
Razvoj osnovnih storitev	B1) Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa	Število novih / revitaliziranih objektov	EKSRP	5	
			ESPR	/	
	B1) Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa	Število novih programov ali storitev	EKSRP	5	
			ESPR	/	
	B1) Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa	Število vključenih deležnikov/partnerjev	EKSRP	10	
			ESPR	/	
	B1) Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa	Število vključenih /animiranih prebivalcev	EKSRP	1.000	
			ESPR	/	
	B2) Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju	Število izvedenih operacij	EKSRP	3	
			ESPR	/	
Varstvo okolja in ohranjanje narave	C1) Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)	Število izvedenih operacij	EKSRP	3	
			ESRR	2	
			ESPR	/	
	C1) Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)	Število vključenih deležnikov	EKSRP	7	
			ESRR	5	
			ESPR	/	
	C2) Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti prebivalstva	Število izvedenih operacij	EKSRP	2	
			ESRR	4	
			ESPR	/	
	C2) Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti prebivalstva	Število vključenih v aktivnosti osveščanja	EKSRP	500	
ESRR			500		
ESPR			/		
			EKSRP	/	
			ESRR	/	
			ESPR	/	
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	D1 Večja socialna vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskim povezovanjem	Število operacij	EKSRP	5	
			ESRR	5	
			ESPR	/	
	D1 Večja socialna vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskim povezovanjem	Število vključenih iz ranljivih ciljnih skupin	EKSRP	30	
			ESRR	30	
			ESPR	/	

	D2) Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga	Število novih programov / dogodkov	EKSRP	15
			ESRR	15
			ESPR	/
	D2) Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga	Število vključenih v aktivnosti za večjo kakovost življenja	EKSRP	200
			ESRR	200
			ESPR	/
			EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/

EKSRP:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	5	18
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	40	100
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	35	100
Število novih mrež / kooperativ	0	1
Število novih/revitaliziranih objektov	1	5
Število vključenih v aktivnosti osveščanja	150	500
Število vključenih prebivalcev	350	1000
Število vključenih iz ranljivih ciljnih skupin	10	30

ESRR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	1	4
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	40	100

Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	35	100
Število novih mrež / kooperativ	0	1
Število vključenih v aktivnosti osveščanja	150	500
Število vključenih iz ranljivih ciljnih skupin	10	30
Število novih programov / dogodkov	3	15
Število vključenih v aktivnosti za večjo kakovost življenja	70	200

Dodaten kazalnik ESRR: Število deležnikov na lokalni ravni, vključenih v izvajanje projektov CLLD: 18

V vrednost kazalnika smo zajeli vse pravne osebe, ki so upravičene do sofinanciranja iz ESRR in so izrecno omenjene v Akcijskem načrtu: 3 občine LAS Lastovica, MRA-RRA, KGZ, Zavod za turizem Maribor – Pohorje, ZRSVN, ZRSVKD, ZRSZ, OOPZ Maribor, ŠGZ, Energap, Fundere d.o.o., 3 x javni zavodi (OŠ in vrtci), Dnevni center Marjeta, CPU so.p.. To so potencialni partnerji, ki vsebinsko in strokovno pokrivajo območje LAS, pri čemer pa ni nujno, da bodo dejansko sodelovali kot partnerji v operacijah.

ESPR:

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	/	/
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	/	/
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	/	/
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	/	/

10. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR

10.1. Opis aktivnosti

Na območju LAS so se priprave na vzpostavitev partnerstva za novo programsko obdobje 2014-2020 začele izvajati že pred zaključkom prejšnje finančne perspektive. Preveritve v tej fazi so pokazale, da v vseh prostorih: življenjskem, naselitvenem, družbene, kulturnem in delovnem prostoru na območju, ki je bilo zajeto v preveritveno fazo, obstaja interes za pripravo skupnega razvojnega programa.

Predhodne aktivnosti za pripravo skupnega razvojnega programa so potekale po principu »od spodaj navzgor«. Informacije o željah in predlogih glede nadaljnjega razvoja območja so se pridobivala na različne načine. Izvedene so bile naslednje aktivnosti:

- Za namen oblikovanja LAS je upravljavec LAS že v okviru prejšnje perspektive na delavnicah in dogodkih opravil predhodno animacijo oz. preveritev interesa članov LAS, izvajalcev operacij, koristnikov projektov in ostalih udeležencev, za vključitev in aktivno sodelovanje v LAS. Na dogodkih, ki jih je izvajal LAS, so bile sproti predstavljene vse novice za prihodnjo perspektivo.
- Z namenom, da se sprejmejo ustrezni sklepi in da se z dejavnostmi LAS seznanijo tudi širša javnost, so vse tri občine na svojih občinskih svetih obravnavale tematiko ustanovitve LAS in sprejele ustrezne sklepe (17.6.2015 – Občina Starše, 23.6.2015 – Občina Hoče-Slivnica, 24.6.2015 – Občina Miklavž).
- V mesecu julij je bil objavljen javni poziv LAS za priključitev članov, obvestilo je bilo posredovano na Koordinacijski odbor CLLD.
- Za namen oblikovanja LAS v prihodnji finančni perspektivi je bil ustanovljen koordinacijski odbor, kamor so bili vključeni predstavniki za vsako občino (direktorji občinskih uprav oz. po potrebi tudi župani, ostali zaposleni ter drugi predstavniki), ki so imeli nalogo z upravljavcem LAS uskladiti vse potrebno za prihodno finančno perspektivo. Izvedenih je bilo več srečanj in sestankov **na temo ustanavljanje novega LAS in prioritete območja: v juliju 2014 (02.07.2014), v juniju 2015 (04.06.2015), v juliju 2015 (15.07.2015 in 24.07.2015) in v oktobru 2015 (07.10.2015)**. Seznanili so se s pristopom CLLD v celoti, z razvojnimi možnostmi za njihovo območje in predvsem za dolgoročno – razvojno usmeritev območja, ki bo njihovim soobčanom dajala možnost razvoja svojih osnovnih in dopolnilnih dejavnosti ter dodatnega dohodka za gospodinjstva na podeželju.
- Od julija do konca oktobra 2015 je upravljavec prejšnjega obdobja v sklopu priprave SLR izvedel zbiranje projektnih idej, ki so prav tako ponudile vpogled v potrebe in želje ter prioritete lokalnega okolja.
- Po ustanovitvi LAS so se srečanja koordinacijskega odbora nadaljevala, izvedena so bila še srečanja 5.11.2015, 11.1.2016, 14.3.2016)
- Z namenom pregleda posredovane strategije in potrebnih prilagoditev so bila izvedena tudi posamična srečanja z občinami (**10.2.2016** – Občina Hoče-Slivnica, **24.3.2016** z Občino Starše in **21.4.2016** z Občino Miklavž).
- Z namenom priprave podlag za strategijo so bile za širšo javnost izvedene naslednje delavnice oz. razprave:
  - 06.10.2015 delavnica Hoče-Slivnica
  - 08.10.2015 delavnica Starše
  - 09.10.2015 delavnica Miklavž
  - 14.01.2016 delavnica po volilni skupščini LAS, za celotno območje
  - 25.1.2016 – govorilne ure na Občini Miklavž
  - 25.1.2016 – razprava pred potrditvijo SLR in njenih sprememb na Upravnem odboru LAS
  - 26.1.2016 – govorilne ure na Občini Starše in Občini Hoče-Slivnica
  - 28.1.2016 – razprava pred potrditvijo SLR in njenih sprememb na 1. redni seji Skupščine
- Dne 5.5.2016 smo na Občini Starše izvedli delavnico za oblikovanje partnerstev, kjer je bila ponovno možnost, da prisotni dajo pripombe na strategijo LAS.

- Dne 8.6.2016 je bil LAS Lastovica in strategija na kratko predstavljena tudi na 2. Forumu nevladnih organizacij v občini Hoče – Slivnica.
- Po prejemu zahteve za razjasnitev SLR je bila 21.7.2016 opravljena dodatna delavnica, na kateri smo preverili analizo in potrebe območja, preverili prioritete in specifične cilje ter kazalnike.

Morda ni odveč poudariti, da je vsaka zgoraj opisana aktivnost predstavljala tudi priložnost za:

- dajanje pripomb oz. neposredno sodelovanje pri oblikovanju strategije na dogodku,
- sodelovanje pri razpravah o posamičnih vsebinah strategije,
- dajanje pisnih pripomb po dogodku,
- neformalno dajanje pripomb po dogodku, saj je bil vodilni partner vedno na voljo tudi po dogodku, za individualne razgovore.

Vsi posamezniki, društva, podjetniki, družbe in lokalna skupnost so imeli možnost podati lastne pripombe, predloge, ideje in predstaviti svoje načrte ter potrebe. Nekateri pa so podali svoja mnenja in predloge tudi o tem, kaj jih v kraju moti, kaj si želijo oz. potrebujejo, ter v kakšni smeri bi želeli, da se razvija podeželje.

Prav tako so imeli možnost, da podajo svoje predloge in pripombe tudi do potrditve sprememb in dopolnitev strategije vse do skupščine 2.8.2016.

Ker je SLR LAS Lastovica dokument, ki izhaja iz analize in potreb okolja (ki se nenehno spreminjajo), pričakujemo, da se bo dokument tudi v prihodnje spreminjal in dopolnjeval.

10.2. Opis poziva za oblikovanje LAS

Dne 26. julija 2015 je bil na spletnih straneh občin Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše objavljen *Javni poziv za vstop v partnerstvo LAS Lastovica, za programsko obdobje 2014-2020*. Javni poziv je objavila iniciativna skupina v sestavi vseh treh občin in dotedanega upravljalca LAS Lastovica 2007-2013, podjetje EGIDA. Iniciativna skupina je s tem pozivom obvestila lokalne akterje o tem, da je v skladu z *Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020* in *Programom razvoja podeželja Republike Slovenije 2014-2020* omogočena izvedba lokalnega razvoja po principu "od spodaj navzgor" tudi v novem programskem obdobju 2014-2020. V tem obdobju se bodo podpore za razvoj podeželja nanašale na ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolje in ohranjanje narave in večjo vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

S tem pozivom je iniciativna skupina povabila k sodelovanju v Novi LAS Lastovici vse člane dosedanje LAS Lastovica, kakor tudi druge zainteresirane. Vabilo se je nanašalo na vse tri sektorje:

- javni sektor (občine, javni zavodi in druge javne institucije)
- ekonomski sektor (gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki, kmetije-podjetniki, zadruga in drugi gospodarski-ekonomski subjekti)
- zasebni (civilni) sektor (društva, kmetije, zveze nevladnih organizacij in drugi predstavniki civilne družbe).

Iz poziva je bilo tudi razvidno, da je vključitev in sodelovanje v partnerstvu odprto, prostovoljno in dostopno vsem pod enakimi pogoji. Javni poziv se je zaključil z informacijami o možnostih pridobitve dodatnih informacij in navodilom, da naj zainteresirani izpolnijo pristopno izjavo in kam naj jo pošljejo.

Poziv za vstop v partnerstvo bo odprt do konca finančne perspektive, tako da se je mogoče kadarkoli priključiti LAS.

10.3. Vključitev lokalnih akterjev v pripravo SLR

Vse aktivnosti, zapisane v predhodnih poglavjih, individualni razgovori in vse delavnice so omogočile, da so bili lokalni akterji vključeni v pripravo SLR. Vsa njihova opažanja, sugestije, (ne)zadovoljstvo je bilo upoštevano v analizi območja ter v ostalih poglavjih SLR. Vsi predlogi za izboljšave so bili vključeni v poglavje o priložnostih, vsa njihova nezadovoljstva pa v poglavje o slabostih. Upoštevane so bile pripombe, ki so jih prispevali kmetijski svetovalci za vodovarstveno območje, svetovalci za ohranitev naravne in kulturne krajine na območju NATURA 2000 (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic) ter svetovalci za prostorsko načrtovanje (Styria Arhitektura). Na delavnicah v oktobru 2015 smo s pomočjo metode *Brainstorming* generirali večje število novih ter bolj inovativnih idej za rešitev že predhodno nakazanih problemov. Najprej smo podrobno definirali problem, za katerega smo iskali rešitve, nato pa smo skupaj z udeleženci delavnice iskali možne ideje za rešitev problema. Te ideje so se zapisale kot priložnosti, želeni rezultati za izvedbo v prihajajočem obdobju. Na ta način so se določile tudi razvojne prioritete in s tem terminska poraba potencialnih sredstev, do katerih bo upravičena LAS Lastovica v obdobju 2014-2020.

Izvedene aktivnosti za vključitev lokalnih akterjev po datumih:

- Izvedeni sestanki z javnim sektorjem:
  - 4.6.2015, 15.7.2015, 24.7.2015, 7.10.2015, 10.2.2016, 24.3.2016, 21.4.2016.
- Izvedene aktivnosti za vse sektorje:
  - predstavitev na občinskih svetih (3 x občinski sveti: 17.6.2015, 23.6.2015, 24.6.2015),
  - Delavnice za vse člane LAS 6.10.2015, 8.10.2015, 9.10.2015, 14.1.2016, 21.7.2016
  - »odprte« individualne govorilne ure za vse člane LAS na sedežu vseh treh občine (25. in 26. 1. 2016)
  - predstavitev LAS na 2. forumu NVO v Občini Hoče-Slivnica: 8.6.2016
  - Delavnica na temo oblikovanja projektnih partnerstev – Starše: 5.5.2016
  - Razprava o SLR – v sklopu 3 sej skupščin LAS (14.1.2016, 28.1.2016, 2.8.2016)
  - Individualni, neformalni razgovori s člani LAS, v sklopu dogodkov ali izven njih.

10.4. Postopek priprave SLR

Občine Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Starše so julija 2015 v skladu z določili Zakona o javnem naročanju pridobile tri ponudbe različnih strokovnih organizacij za pripravo SLR. Kot najugodnejši ponudnik za pripravo SLR je bila izbrana organizacija, dosedanja upravljalec LAS Lastovice, t.j. podjetje EGIDA. S tem izborom je bilo omogočeno, da so se pri pripravi SLR uporabili in vključili vsi podatki, pridobljeni v predhodnih aktivnostih od leta 2010 naprej. V največji možni meri se je zagotovila kontinuiteta med LRS preteklega obdobja in SLR v perspektivi 2014-2020.

Zraven odgovornega nosilca priprave SLR 2014-2020 je pri pripravi sodeloval koordinacijski odbor. Pri svojem delu so izhajali iz temeljnih izhodišč, pridobljenih v prej opisanih postopkih, ki so jih podkrepili s podatki iz javno objavljenih evidenc (SURS, ZRSZ, AJPES, občinski podatki). Po potrebi so komunicirali tudi z strokovnjaki na posameznih področjih.

Glede na dejstvo, da je bil 29. oktobra 2015 na ustanovni seji skupščine LAS imenovan oz. izvoljen novi vodilni partner (Mariborska razvojna agencija), se je le-ta vključil v postopke priprave strategije, do njene potrditve. Aktivnosti priprave SLR so bile tako od meseca novembra naprej vodene s strani novega vodilnega partnerja. Novi vodilni partner je, v sodelovanju z lokalnimi akterji, dopolnil strategijo, ki je bila pripravljena do oktobra 2015.

Strategija lokalnega razvoja je živ dokument, ki ga bo treba sproti dopolnjevati in spreminjati. Pričakujemo, da bodo tudi pri spremembah tega dokumenta sodelovali vsi trije sektorji na območju LAS.

11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti

11.1. Opis prenosa specifičnih ciljev v ukrepe

Kot je razvidno iz spodnje preglednice, so specifični cilji zastavljeni na osnovi analize območja iz poglavja 5, zaznanih potreb iz poglavja 6, prioritete so bile predstavljene v okviru poglavja 9. Akcijski načrt predstavlja aktivnosti, ki jih mora LAS izvesti, da lahko doseže zastavljene cilje. Okvir akcijskega načrta predstavljajo ukrepi, v okviru katerih je treba, za lažje doseganje ciljev, podrobneje opisati aktivnosti, da se izvajalcem operacij olajša pregled na njih in uvrstitev njihove operacije v pravi ukrep.

Prenos specifičnih ciljev v ukrepe je razviden iz spodnje preglednice.

POTREBE	PRIORITETA	SPECIFIČNI CILJ	UKREPI
<p>* brezposelnost (iz katere izhajajo nekatere za LAS specifične ranljive ciljne skupine)</p> <p>* potreba po zvišanju podjetnosti, inovativnosti, ustvarjalnosti, aktivacija s ciljem ustvarjati nova delovna mesta, tudi v socialnem podjetništvu</p> <p>* možnosti na področju kmetijstva in samooskrbe, turizma, drugih vej gospodarstva - lokalni proizvodi in storitve, socialno podjetništvo (zeleno, krožno gospodarstvo, centri ponovne uporabe, samozaposlitve...)</p> <p>* potreba po različnih oblikah povezovanja (horizontalne in vertikalne povezave med partnerji iz različnih sektorjev) in posledično možnosti v okviru novih / nadgrajenih partnerstev - s ciljem ustvarjati nova delovna mesta</p>	<p>A) nove zaposlitve v inovativnih zaposlitvenih priložnostih</p>	<p>A1 Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest</p>	<p>Aktivnosti za razvoj novih, inovativnih dejavnosti za ustvarjanje novih delovnih mest</p>
		<p>A2 Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju</p>	<p>Razvoj novih mrež, kooperativ ter drugih alternativnih modelov povezovanja lokalnih deležnikov, ponudnikov</p>
<p>* obstoječa infrastruktura (turistična, športna,...), ki jo je treba obnoviti in ki bo povečala zadovoljstvo prebivalstva, hkrati pa bo</p>	<p>B) povečati zadovoljstvo prebivalstva ter kakovost življenja na območju LAS</p>	<p>B1 Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje</p>	<p>Razvoj novih programov in aktivnosti na področju osnovnih storitev, vključno z razvojem manjše lokalne</p>

<p>povečala atraktivnost območja za turizem</p> <p>* potrebna nova športna, turistična, rekreativna infrastruktura in oprema</p> <p>* priseljeni prebivalci - pričakovana višja kakovost bivanja</p>	<p>Lastovica, tako v urbanih kot podeželskih območjih</p>	<p>prostega časa</p>	<p>infrastrukture</p>
		<p>B2 Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju</p>	<p>Aktivnosti za ohranitev snovne in nesnovne kulturne dediščine na podeželju</p>
<p>* obsežna območje Natura 2000 - Pohorje / Drava + vodovarstvena območja - potreba po zavarovanju teh območij</p> <p>* veliko naravnih danosti pa tudi problemov, ki izhajajo iz narave in njenega delovanja (Pohorje, reka Drava, potočki - hudourniki, ribniki, slapovi, izviri, ... nujno je njihovo vzdrževanje, v nekaterih primerih sanacija, hkrati pa so priložnost za turistično ponudbo območja</p> <p>* potreba po majhni okoljski infrastrukturi (tematske poti in spremljajoča infrastruktura, urbana trajnostna mobilnost, energetska učinkovitost...)</p> <p>* potreba po osveščanju na najrazličnejših področjih izboljšanja stanja okolja, zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov, podpori ustanavljanja nizkoogljičnih skupnosti in skupnost brez odpadkov, OVE in URE,</p> <p>*osveščanje glede naravne posebnosti območja (naravni habitati za ogrožene ptice in rastline...)</p>	<p>C) trajnostna raba naravnih danosti, varovanje okolja in ohranjanje narave</p>	<p>C1 Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)</p>	<p>Aktivnosti za izboljšanje stanja okolja - zmanjševanje energetske revščine, trajnostne mobilnosti, uporabo OVE in URE, spodbujanje zelenega gospodarstva, ravnanje z odpadki, krožno gospodarstvo</p>
		<p>C2 Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti</p>	<p>Aktivnosti za ohranjanje narave in prilagajanje podnebnim spremembam, aktivnosti osveščanja</p>

<p>*Identificirane ranljive ciljne skupine (starejši od 65 let, brezposelni: mladi, ženske, dolgotrajno brezposelni, nižje stopnje izobrazbe - potreba po socialni aktivaciji, krepitvi socialnih veščin</p> <p>* priseljeni prebivalci (cca 10 % prebivalstva je priseljenega, priselili so se, ker pričakujejo višjo kakovost bivanja)</p> <p>* močna društvena dejavnost (šport in rekreacija, kultura, turizem), kjer pa primanjkuje povezovanje in sodelovanje</p> <p>* potreba po spodbujanju prostovoljstva</p> <p>* potreba po kakovostnem preživljanju prostega časa - mladi so preveč za računalnikom, starejši so osamljeni (medgeneracijsko povezovanje)</p> <p>* osveščanje in animacija o zdravem življenjskem slogu (šport, rekreacija, turizem, kultura, zdrava lokalna hrana - prehranjevanje, ...)</p>	<p>D) odpravljanje socialne in ekonomske izključenosti</p>	<p>D1 Večja socialna vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskim povezovanjem</p>	<p>Oblikovanje posebnih programov za ranljive ciljne skupine</p>
		<p>D2 Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga</p>	<p>Programi za povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga</p>

11.2.Opis ukrepov, odgovornih deležnikov in časovnih okvirjev

TEMATSKO PODROČJE 1: USTVARJANJE DELOVNIH MEST

PRIORITETA LAS LASTOVICA: A) nove zaposlitve v inovativnih zaposlitvenih priložnostih

SPECIFIČNI CILJ A1: Spodbuditi podjetniško aktivnost ter nastajanje novih delovnih mest na urbanih območjih in na podeželju

Ukrep: Aktivnosti za razvoj novih, inovativnih dejavnosti za ustvarjanje novih delovnih mest:

Načrtovane aktivnosti v okviru operacij:

V okviru tega ukrepa bodo podprte vse aktivnosti, ki bodo imele za cilj ustvarjanje novih delovnih mest. Pri tem bo lahko šlo tako za aktivnosti v okviru obstoječih ali novih podjetij, v okviru socialne ekonomije, ponovne uporabe, lokalne samooskrbe, v dejavnosti turizma, športa in rekreacije, kulture in dodatnih dejavnosti na kmečkih gospodarstvih itd. Predmet tega ukrepa so tudi manjše investicije, katerih namen je ustvarjanje novih delovnih mest. V okviru tega ukrepa bodo lahko podprte tudi dejavnosti, ki podpirajo razvoj podjetništva, ustanavljanje ter delovanje

novih gospodarskih subjektov (dopolnitve, nadgradnja podpornega okolja).

Odgovornost za izvajanje bodo imele lokalne skupnosti (3 občine na območju LAS) ter institucije podpornega okolja (zbornice - obrtna, gospodarska, kmetijska svetovalna služba), podjetniški svetovalci in izobraževalne institucije, MRA v vlogi Regionalne razvojne agencije za Podravje in kot vodilni partner (ki posebej spodbuja in podpira partnersko sodelovanje na območju LAS), Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za turizem Maribor – Pohorje kot krovna turistična podporna organizacija ter kot RDO za to območje, druge organizacije v okviru podpornega okolja, ki lahko prispevajo z zastavljenemu cilju – nova delovna mesta. Vse te organizacije so na območju LAS zadolžene za podporo na svojem področju.

Drug del odgovornosti bodo imeli nosilci in partnerji operacij, ki pa pred izbiro operacij še niso znani, zapišemo lahko le nekaj članov LAS.

V okviru tega ukrepa bodo operacije sofinancirane iz dveh skladov: na podeželskem delu bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, v urbanih središčih (8 urbanih naselij LAS Lastovica) pa iz ESRR.

Operacije se bodo lahko izvajale v okviru partnerstev.

SPECIFIČNI CILJ A2): Spodbuditi nove in inovativne oblike povezovanja deležnikov v okolju (turizem, lokalna samooskrba...)

Ukrep: Razvoj novih mrež, kooperativ ter drugih alternativnih modelov povezovanja lokalnih deležnikov, ponudnikov:

Načrtovane aktivnosti v okviru operacij:

V okviru tega ukrepa bodo podprte aktivnosti povezovanja različnih lokalnih deležnikov, podpornega okolja, ponudnikov, gospodarskih subjektov, kmečkih gospodarstev, turističnih ponudnikov, zagovornikov varovanja okolja in vseh drugih subjektov (tudi socialna ekonomija), pri katerih bo osnovni cilj neposredno ali posredno ustvarjanje novih delovnih mest pa tudi njihovo ohranjanje. Pri tem bo lahko šlo za različne vrste in modele povezovanja, tako za horizontalne in vertikalne povezave, pri čemer bo poudarek na skupnem razvoju, oblikovanju skupne, širše ponudbe, trženju, iskanju novih, ustrežnejših modelov povezovanja itd.

Odgovornost za izvajanje bodo imele lokalne skupnosti (3 občine na območju LAS) ter institucije podpornega okolja (zbornice (obrtna, gospodarska, kmetijska svetovalna služba), podjetniški svetovalci in izobraževalne institucije, MRA v vlogi Regionalne razvojne agencije za Podravje in kot vodilni partner (ki posebej spodbuja in podpira partnersko sodelovanje na območju LAS), Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za turizem Maribor – Pohorje kot krovna turistična podporna organizacija ter kot RDO za to območje, druge organizacije v okviru podpornega okolja, ki lahko prispevajo z zastavljenemu cilju – oblikovanje novih, inovativnih partnerstev, ki bodo postavila pogoje za nova delovna mesta. Vse te organizacije so na območju LAS zadolžene za podporo na svojem področju. Drug del odgovornosti bodo imeli nosilci in partnerji operacij, ki pa pred izbiro operacij še niso znani.

V okviru tega ukrepa bodo operacije sofinancirane iz dveh skladov: na podeželskem delu bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, v urbanih središčih (8 urbanih naselij LAS Lastovica) pa iz ESRR.

Operacije se bodo lahko izvajale v okviru partnerstev.

TEMATSKO PODROČJE 2: RAZVOJ OSNOVNIH STORITEV

PRIORITETA LAS LASTOVICA: B) povečati zadovoljstvo prebivalstva ter kakovost življenja na območju LAS Lastovica, tako v urbanih kot podeželskih območjih

SPECIFIČNI CILJ B1) Povečati kakovost življenja in kakovostno preživljanje prostega časa

Ukrep: Razvoj novih programov in aktivnosti na področju osnovnih storitev, vključno z razvojem manjše lokalne infrastrukture

V okviru tega ukrepa bodo podprte aktivnosti razvoja manjše osnovne infrastrukture, z namenom doseganja boljše kakovosti življenja na območju LAS. Pri tem bo šlo za manjšo športno, kulturno in turistično infrastrukturo ter infrastrukturo in prostore, namenjene medgeneracijskemu sodelovanju ipd.

Odgovornost za izvedbo bodo imele lokalne skupnosti, lokalna društva, ustanove, itd. K sodelovanju bodo po potrebi pritegnjene ustrezne strokovne institucije s področja varovanja narave in kulture (ZRSVN, ZRSVKD).

V okviru tega ukrepa bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, ukrep se bo lahko izvajal tudi v obliki partnerstev.

SPECIFIČNI CILJ B2) Ohranjanje, trajnostno varovanje kulturne dediščine na podeželju

Ukrep: Aktivnosti za ohranitev snovne in nesnovne kulturne dediščine na podeželju

Pričakovane aktivnosti v okviru operacij:

V okviru tega ukrepa bodo podprte aktivnosti, ki bodo ohranjale tako snovno kot nesnovno kulturno dediščino na podeželju. Kulturna dediščina je pomemben gradnik identitete območja in je v nekaterih primerih potrebno nadgraditi, primerno označiti in po potrebi povezati z drugimi gradniki ponudbe tega območja.

Odgovornost za izvedbo bodo imele lokalne skupnosti, lokalna društva, ustanove, itd. K sodelovanju bodo po potrebi pritegnjene ustrezne strokovne institucije s področja varovanja kulture (ZRSVN, ZRSVKD).

V okviru tega ukrepa bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, ukrep se bo lahko izvajal tudi v obliki partnerstev.

TEMATSKO PODROČJE 3: VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE

PRIORITETA LAS LASTOVICA: C) trajnostna raba naravnih danosti, varovanje okolja in ohranjanje narave

SPECIFIČNI CILJ C1) Izboljšati stanje okolja za večjo kakovost življenja (vključno z malo okoljsko infrastrukturo)

Ukrep: Aktivnosti za ohranjanje narave in prilagajanje podnebnim spremembam

Pričakovane aktivnosti v okviru operacij:

V okviru tega ukrepa bodo podprte aktivnosti, ki bodo vplivale na izboljšanje stanja okolja, zmanjševale energetske revščino, spodbujale trajnostno mobilnost (kolesarske poti, javni promet, uporabi OVE in URE, spodbujale zeleno in krožno gospodarstvo, dvignile ravnanje z odpadki na višji nivo. Pri tem bo lahko šlo za aktivnosti v različnih panogah, vključno z okolju prijaznim turizmom in manjšo okoljsko infrastrukturo.

Odgovornost za izvedbo bodo imele lokalne skupnosti, lokalna društva, ustanove, itd. K sodelovanju bodo po potrebi pritegnjene ustrezne strokovne institucije s področja varovanja narave in energetskega svetovanja (ZRSVN, ENERGAP).

V okviru tega ukrepa bodo operacije sofinancirane iz dveh skladov: na podeželskem delu bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, v urbanih središčih (8 urbanih naselij LAS Lastovica) pa iz ESRR.

Operacije se bodo lahko izvajale v okviru partnerstev.

SPECIFIČNI CILJ C2) Ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno z dvigom osveščenosti prebivalstva

Ukrep: Aktivnosti za ohranjanje narave in prilagajanje podnebnim spremembam, aktivnosti osveščanja

Pričakovane aktivnosti v okviru operacij:

V okviru tega ukrepa bodo podprte aktivnosti, ki vplivajo na ohranjanje narave in omogočajo prilagajanje podnebnih spremembam. Pri tem bodo vključene vse aktivnosti prilagajanja kmetijstva na podnebne spremembe, zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, varovanje semen, ipd. Za namen ohranjanja in ustrezne interpretacije narave bo mogoče vzpostaviti oz. nadgraditi ustrezne tematske, učne itd. poti, urediti naravne vrednote (izviri, ribniki,...), ki bodo namenjene tako lokalnemu prebivalstvu kot obiskovalcem. Podporo bodo lahko pridobile tudi aktivnosti osveščanja prebivalstva z zvezi z varovanjem narave.

Odgovornost za izvedbo bodo imele občine na območju LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), MRA-RRA, društva, posamezniki, ZRSVN, 3 zavodi – OŠ in vrtci na območju. Prav v okviru tega ukrepa pričakujemo sodelovanje med različnimi deležniki, iz različnih sektorjev.

V okviru tega ukrepa bodo operacije sofinancirane iz dveh skladov: na podeželskem delu bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, v urbanih središčih (8 urbanih naselij LAS Lastovica) pa iz ESRR.

Operacije se bodo lahko izvajale v okviru partnerstev.

TEMATSKO PODROČJE 4: VEČJA VKLJUČENOST MLADIH, ŽENSK IN DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN

PRIORITETA LAS LASTOVICA: D) odpravljanje socialne in ekonomske izključenosti

SPECIFIČNI CILJ D1) Spodbuditi socialno vključenost prebivalstva (predvsem ranljive ciljne skupine), vključno z medgeneracijskih povezovanjem

Ukrep: Oblikovanje posebnih programov za ranljive ciljne skupine

Pričakovane aktivnosti v okviru operacij:

Podprte bodo aktivnosti za ranljive ciljne skupine, ki bodo pripomogle k izboljšanju stanja teh ciljnih skupin – vsi programi za medgeneracijsko sodelovanje in sobivanje, za sodelovanje z institucionalnih okoljem (za starejše), za krepitev veščin in znanja za (ponovni) vstop na trg dela (za brezposelne, mlade brez zaposlitve, osipnike, itd.), programi, namenjeni otrokom in ženskam – žrtvam nasilja, invalidom ipd. ter vsi programi osveščanja in promocije na tem področju.

V okviru tega ukrepa bodo operacije sofinancirane iz dveh skladov: na podeželskem delu bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, v urbanih središčih (8 urbanih naselij LAS Lastovica) pa iz ESRR.

Operacije se bodo lahko izvajale v okviru partnerstev.

SPECIFIČNI CILJ D2) Povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga

Ukrep: Programi za povečanje kakovosti življenja in zdravega in aktivnega življenjskega sloga

Pričakovane aktivnosti v okviru operacij:

V okviru tega ukrepa bodo lahko podprti vsi programi, ki povečujejo kakovost življenja ter spodbujajo zdrav življenjski slog. Gre za programe, ki bodo krepili društveno življenje, promovirali prostovoljstvo, zdrav način življenja, športno udejstvovanje, vključevanje v društveno dogajanje, podpirali krepitev socialnih stikov in medsebojno povezanost ljudi, krepili dobrodelnost in medsebojno pomoč. Prav tako bodo podprte aktivnosti, s katerimi bodo povečevali ponudbo kulturnih, športnih in drugih dogodkov, ki povečujejo kakovost življenja tako na podeželju kot na urbanih območjih. Ti dogodki so namenjeni tako lokalnemu prebivalstvu kot turistom na tem območju.

V okviru tega ukrepa bodo operacije sofinancirane iz dveh skladov: na podeželskem delu bodo aktivnosti sofinancirane iz EKSRP, v urbanih središčih (8 urbanih naselij LAS Lastovica) pa iz ESRR.

Operacije se bodo lahko izvajale v okviru partnerstev.

Iz opisa je razvidno, da se ukrepi medsebojno povezujejo in da so v nekaterih primerih medsebojno soodvisni. Tako lahko na prvi cilj, ki je ustvarjanje novih delovnih mest, vplivajo tudi ukrepi, ki so v osnovi podrejeni drugim trem ciljem. V okviru vzpostavljenih oz. nadgrajenih osnovnih infrastruktur na podeželju, v okviru varovanja okolja, v okviru medgeneracijskega sodelovanja ali pa izvajanju programov izboljšanje kakovosti življenja in medgeneracijskega sodelovanja lahko namreč prav tako nastajajo nova, kakovostna delovna mesta.

Zaželeno je, da bi podprte operacije naslavljale oz. doprinašale k doseganju več zastavljenih ciljev SLR hkrati.

Pri izvajanju strategije bodo sodelovali vsi zainteresirani deležniki na območju LAS. To so lahko lokalne skupnosti oz. občine, društva in druge oblike NVO-jev, gospodarski subjekti, vključno s socialnimi podjetji pa tudi zainteresirani posamezniki. Pri izvajanju operacij bodo vsi vključeni stremeli k temu, da bodo skupno reševali identificirane izzive tega območja.

V kolikor bo z analizo ugotovljeno, da so se na območju pojavile dodatne potrebe, ki jih je treba nasloviti ali pa bodo cilji doseženi pred zaključkom obdobja, se lahko LAS odloči za prerazporeditev sredstev med ukrepi, zaključiti z izvajanjem obstoječih ukrepov ali pa po potrebi nastavi nove ukrepe.

Časovni okvir izvajanja ukrepov SLR:

Ukrepi se bodo predvidoma izvajali skozi celotno programsko obdobje, do konca leta 2020 oz. leta 2023. Časovni okviru izvajanja ukrepov se lahko tudi spremeni oz. ustrezno prilagodi, če bi LAS k temu pristopila zaradi sprememb potreb na območju LAS.

11.3. Izvajanje aktivnosti sodelovanja med LASi

LAS Lastovica se bo predvidoma vključil v operacije sodelovanja med LASi v okviru sklada EKSRP. V okviru ESRR operacije sodelovanja v trenutku priprave strategije niso določeni oz. potrjeni s strani organov LAS. V kolikor bo prišlo do spremembe, bo ustrezno dopolnjena tudi strategija LAS.

11.4. Skladnost strategije z Regionalnim razvojnim programom Podravja

LAS Lastovica je del regije Podravje, lahko bi rekli, da je njen tipičen predstavnik. Tudi lokalno območje LAS se srečuje s podobnimi izzivi kot celotna regija.

Zato je SLR LAS Lastovica skladna s strateškimi oz. razvojnimi cilji RRP Podravje. Ustvarjanje novih delovnih mest (kar je povezano tudi z razvojnim prebojem in skupno identiteto) je skupno obema strateškima dokumentoma. V primeru LAS Lastovica pričakujemo, da se bo kakšno delovno mesto tudi ohranilo. Razvoj osnovnih storitev, ki ga bomo v okviru LAS Lastovice zagotavljali v okviru cilja povečati kakovost in kakovostno preživljanje prostega časa ter ohranjanje kulturne in naravne dediščine na podeželju je povezano tudi s cilji RRP. Vsebine izboljšanja stanja okolja z večjo kakovost življenja ter ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti je poseben cilj tudi v RRP. Spodbujanje socialne vključenosti je poseben cilj v obeh strateških dokumentih. Vsebine ciljev obeh strateških dokumentov se medsebojno prepletajo in povezujejo, kar je razvidno tudi iz spodnje tabele.

CILJI SLR CILJI RRP PODRAVJE	TP 1	TP 1	TP 2	TP 2	TP 3	TP 3	TP 4	TP 4
	– CILJ A1	– CILJ A2	– CILJ B1	– CILJ B2	– CILJ C1	– CILJ C2	– CILJ D1	– CILJ D2
1. Podpreti (spodbuditi) razvojni preboj in skupno identiteto regije	X	X						

2. Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven kompetenc, ustvarjalnost in inovativnosti za hitrejši razvoj tako urbanih središč kot podeželja na vseh področjih	X	X					X	
3. Spodbuditi socialno vključenost vseh prebivalcev v regiji ter izboljšati dostopnosti do vseživljenjskega učenja	X	X	X	X			X	X
4. Znižati brezposelnost mladih in starejšega prebivalstva (50+)	X	X					X	X
5. Povečati število novih kvalitetnih delovnih mest	X	X			X			
6. Povečati konkurenčnost turizma ter ohraniti naravno (Natura 2000 in biotsko pestrost) ter kulturno dediščino			X	X	X	X		
7. Izboljšati pogoje za razvoj kulturnih in kreativnih industrij		X					X	X

Ukrep	Odgovornost za izvajanje	Sklad	Časovna opredelite v izvajanja (2016, 2017, 2018, 2019, 2020)	Načrtovana sredstva (EU + SLO) (v EUR)
Aktivnosti za razvoj novih, inovativnih dejavnosti za ustvarjanje novih delovnih mest	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), ZRSZ, MRA-RRA, KGZ-KGZ Maribor, Zavod za turizem Maribor, OOPZ Maribor, ŠGZ, podporno okolje za gospodarstvo, gospodarski subjekti (Center ponovne uporabe so.p. - PE Miklavž, kmetije – Golob, Selinšek, Selinšek Janko, Klasinc, Fundere in drugi ponudniki), društva, nosilci podjetij/poslovnih priložnosti, športni klubi oz. društva	EKSRP	2016-2020	55.760,00
		ESRR	2016-2020	121.849,14
		ESPR		
Razvoj novih mrež, kooperativ ter drugih alternativnih modelov povezovanja lokalnih deležnikov, ponudnikov	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), ZRSZ, MRA-RRA, KGZ-KGZ Maribor, Zavod za turizem Maribor, OOPZ Maribor, ŠGZ, podporno okolje za gospodarstvo, gospodarski subjekti (Center ponovne uporabe so.p. - PE Miklavž, kmetije – Golob, Selinšek, Selinšek Janko, Fundere in drugi ponudniki), društva, nosilci podjetij/poslovnih priložnosti, športni klubi oz. društva	EKSRP	2016-2020	55.760,00
		ESRR	2016-2020	121.849,14
		ESPR		
Razvoj novih programov in aktivnosti na področju osnovnih storitev, vključno z razvojem manjše lokalne infrastrukture	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), MRA-RRA,	EKSRP	2016-2020	111.520,00
		ESRR		
		ESPR		
Aktivnosti za ohranitev snovne in nesovne kulturne ter naravne dediščine na podeželju	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), MRA-RRA, turistična in druga društva, posamezniki, ZRSVN, ZRSVKD	EKSRP	2016-2020	111.520,00
		ESRR		
		ESPR		
Aktivnosti za izboljšanje stanja okolja –zmanjševanje energetske revščine, trajnostne mobilnosti, uporabi OVE in URE, spodbujanje zelenega gospodarstva,	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), MRA-RRA, gospodarski subjekti, Center ponovne uporabe so.p. - PE Miklavž, ZRSVN, ENERGAP društva, posamezniki,	EKSRP	2016-2020	27.880,00
		ESRR	2016-2020	63.361,55
		ESPR		

ravnanje z odpadki, krožno gospodarstvo				
Aktivnosti za ohranjanje narave in prilagajanje podnebnim spremembam, aktivnosti osveščanja	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), MRA-RRA, društva, posamezniki, ZRSVN, 3 zavodi – OŠ in vrtci na območju	EKSRP	2016-2020	27.880,00
		ESRR	2016-2020	63.361,55
		ESPR		
Oblikovanje posebnih programov za ranljive ciljne skupine	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), ZRSZ, MRA-RRA, KGZ-KGZ Maribor, Zavod za turizem Maribor, OOPZ Maribor, ŠGZ, Dom upokojencev, Dnevni center Marjeta, Starše, kmetije, društva upokojencev, turistična in kulturna društva	EKSRP	2016-2020	83.639,98
		ESRR	2016-2020	58.487,59
		ESPR		
Programi za povečanje kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga	Občine LAS (Hoče-Slivnica, Miklavž, Starše), ZRSZ, MRA-RRA, KGZ-KGZ Maribor, Zavod za turizem Maribor, OOPZ Maribor, ŠGZ, Dom upokojencev, Dnevni center Marjeta, Starše, gospodarski subjekti (Fundere...) kmetije, društva upokojencev, turistična in kulturna društva	EKSRP	2016-2020	83.639,98
		ESRR	2016-2020	58.487,58
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		

		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		
		EKSRP		
		ESRR		
		ESPR		

12.Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

Namen spremljanja in vrednotenja je preverjanje ustreznosti in uspešnosti izvajanja SLR in doseganje zastavljenih ciljev. LAS bo koordiniral izvajanje te aktivnosti na lokalni ravni ter sodeloval pri zagotavljanju vseh zahtevanih in potrebnih podatkov za spremljanje in vrednotenje na nacionalni ravni oz. na ravni posameznih programov skladov CLLD.

Z izvedbo spremljanja in vrednotenja bomo lahko prikazali napredek pri izvajanju SLR, ocenili uspešnost tako na nivoju posamičnih operacij kot tudi uspešnost in vpliv, ki ga bodo imele vse aktivnosti v okviru pristopa CLLD na območje LAS. Z izvedbo te aktivnosti bo dosežen pomemben prispevek k bolj osredotočenemu izvajanju aktivnosti za doseganje ciljev SLR pa tudi ciljev njenih nadrejenih dokumentov. Ker bo v sklop spremljanja in vrednotenja vključeno večje število ljudi, bo ta proces pripomogel tudi k večji usposobljenosti ter izkušnjam na področju spremljanja in vrednotenja.

Pri spremljanju in vrednotenju bodo sodelovali različni notranji in zunanji akterji – vodilni partner, projektni vodje in partnerji v operacijah, člani organov LAS, drugi deležniki v okolju (predstavniki kmetijstva, gospodarstva,...), po potrebi pa bodo vključeni tudi zunanji izvajalci, ki bodo vključeni v smislu participativnega načina izvedbe vrednotenja. To pomeni, da bodo uporabljene tako prednosti zunanjih izvajalcev (nepriustranskost oz. neobremenjenost, večja objektivnost) kot tudi prednosti notranjih izvajalcev vrednotenja, ki območje bolj poznajo in bodo znali postavljati prava vprašanja.

Finančni viri za zagotovitev sistema spremljanja in vrednotenja

Finančni viri za ta namen bodo zagotovljeni v okviru podukrepa 19.4 Podpora za tekoče stroške in animacijo.

12.1. Teme in aktivnosti vrednotenja

Na lokalni ravni bomo vrednotenje osredotočili na vprašanja o uspešnosti in ustrezni izvedbi SLR. Pri spremljanju in vrednotenju bomo upoštevali obvezne kazalnike iz Uredbe CLLD (19. člen, v navezavi z 49. členom Uredbe CLLD), kazalnike v okviru strategije ter kazalnike posamičnih operacij.

Kazalniki na nivoju strategije so določeni v okviru poglavja 9 SLR, kazalnike v okviru posamičnih operacij pa bodo določili izvajalci operacij. Pri tem se bodo nekateri kazalniki podvajali s strategijo, preostali pa bodo odražali individualne cilje in rezultate posamične operacije. Posebna tema spremljanja in vrednotenja operacij bo tudi trajnost zaključenih operacij.

Ne glede na obseg (na nivoju operacije ali na nivoju celotne strategije) vrednotenja bomo pri izvajanju te aktivnosti izhajali iz ciljev, kazalnikov, mejnikov in finančnih določil izvajanja strategije ter sprotnega ocenjevanja navedenih tem. V kolikor bomo ugotovili bistvena odstopanja med načrtovanimi in doseženimi parametri, bo potrebno identificirati vzroke za odstopanja ter odpraviti pomanjkljivosti. Pri tem bo lahko napaka pri načrtovanih vrednosti posameznih parametrov ali pa so k odstopanjem privedle pomanjkljivosti pri izvajanju operacij oz. strategije. Z identifikacijo vzrokov za odstopanja bo mogoče izvesti popravke in prilagoditve, s tem pa uspešnejše izvajanje strategije.

V okviru vrednotenja bodo izvedene naslednje aktivnosti:

12.2.Sistem zagotavljanja podatkov

Sistem v okviru izvajanja SLR bo zagotovil kakovostne podatke za namene spremljanja in vrednotenja. Sistem priprave poročil posamičnih operacij predstavlja prvi nivo in prvo priložnost za spremljanje rezultatov operacij.

Vodilni partner bo enkrat letno zbral vse podatke (o doseženih vrednostih skupnih kazalnikov na rani SLR, na ravni tematskih področij in po posameznih skladih. Pri tem bo uporabil tako notranje vire podatkov kot zunanje vire podatkov (opis: v okviru točke 12.4 Uporabljeni viri podatkov).

12.3. Načrt vrednotenja

Teme in aktivnosti spremljanja vrednotenja so razdeljene na več nivojev:

- nivo izvajanja posamičnih operacij in
- nivo izvajanja celotne strategije.

NIVO IZVAJANJA POSAMIČNIH OPERACIJ:

Vrednotenje operacij bo potekalo na več nivojih:

- Projektni vodja bo med izvajanjem operacije spremljal njeno izvajanje. V kolikor bo šlo za večfazne operacije, bo prvo stopnjo vmesnega spremljanja predstavljalo vmesno poročilo. Vsak projektni partner bo pri izvajanju operacije sodeloval z vodilnim partnerjem, ki bo lahko že v fazi izvajanja prispeval k boljši izvedbi, tudi na podlagi izkušenj iz preteklega obdobja.
- Zaključno poročilo izdela projektni vodja ob koncu vsake operacije. V njem bo opredeljena uspešnost operacije iz vidika uspešnost izvedbe načrtovanih aktivnosti, doseganja zastavljenih ciljev, kazalnikov, ... Vsaka operacija bo imela natančno zastavljeno področje učinka, finančno konstrukcijo, terminski načrt. Primerjava med načrtovanim in dejansko izvedenim, tako v finančnem kot vsebinskem smislu, bo omogočala izboljšanje načrtovanja kot tudi izboljšanje izvedbe ostalih operacij, ki bodo sledile.

Kdaj bo izvedena aktivnost	ob zaključku posamične faze oz. ob zaključku operacije
Kdo bo izvajal aktivnost	Projektni vodja, v sodelovanju z vodilnim partnerjem
Okvir spremljanja in vrednotenja	Učinkovitost in uspešnost operacije iz vidika vložkov, rezultatov in učinkov, trajnost in uspešnost izvedbe operacij

NIVO IZVAJANJA CELOTNE STRATEGIJE

REDNA LETNA POROČILA O IZVAJANJU SLR:

LAS mora vsako leto pripraviti letno poročilo o izvajanju SLR. Za LAS opravi to vodilni partner, ki zbere vse podatke o doseženih rezultatih oz. učinkih na nivoju (zaključenih) operacij. Primerjava načrtovanih in doseženih rezultatov omogoča spremljanje doseganja zastavljenih ciljev in kazalnikov strategije in pravočasno ukrepanje.

Kdaj bo izvedena aktivnost	do 31.3. vsako leto, za preteklo leto
Kdo bo izvajal aktivnost	Vodilni partner
Okvir spremljanja in vrednotenja	Učinkovitost in uspešnost strategije iz vidika vložkov, rezultatov in učinkov, trajnosti – tudi skladno z obrazci in navodili s strani OU

VMESNO VREDNOTENJE O IZVAJANJU SLR:

Splošno vmesno vrednotenje bo zajelo dvoletna obdobja izvajanja strategije: do 31.12.2018, do 31.12.2020 in do 31.12.2022. Povezano je z vmesnim vrednotenjem do konca leta 2018 na nivoju države. Ta nivo pomeni presojo uresničevanja javnih politik preko doseženih rezultatov SLR in odkrivanje morebitnih odstopanj, zaradi katerih je treba v nadaljevanju programa pristopiti k preoblikovanju in spremembam v prvi vrsti na nivoju oblikovanja in uresničevanja strategije na lokalni

ravni, v kolikor pa bodo ugotovljena odstopanja v večjem obsegu, pa pri oblikovanju in uresničevanju javnih politik na višji ravni.

Vodilni partner bo na nivoju strategije izvedel vmesno vrednotenje uspešnosti iz vidika obveznih kazalnikov, kazalnikov na nivoju SLR ter vložkov, rezultatov, učinkov in trajnosti operacij. Poročilo o vmesnem vrednotenju bo pripravljeno v skladu z zahtevami OU.

Po potrebi bodo vključeni zunanji izvajalci.

Kdaj bo izvedena aktivnost	do 31.3.2019, 31.3.2021, 31.3.2023
Kdo bo izvajal aktivnost	Koordinira: Vodilni partner Sodelujoči: člani LAS, izvajalci operacij, drugi deležniki po potrebi zunanji izvajalci
Okvir spremljanja in vrednotenja	Učinkovitost in uspešnost iz vidika vložkov, rezultatov in učinkov, trajnosti – tudi skladno z obrazci in navodili s strani OU

KONČNO VREDNOTENJE O IZVAJANJU SLR:

Končno vrednotenje bo zajelo obdobje izvajanja strategije do 31.12.2023. Uspešnost izvajanja posamičnih SLR v celotnem obdobju bo vplivala na uspešnost pristopa CLLD na nacionalnem nivoju. Vodilni partner bo na nivoju strategije izvedel končno vrednotenje uspešnosti iz obveznih kazalnikov, kazalnikov na nivoju SLR ter vložkov, rezultatov, učinkov in trajnosti operacij. Poročilo o končnem vrednotenju bo pripravljeno v skladu z zahtevami OU.

Kdaj bo izvedena aktivnost	do 31.3.2024
Kdo bo izvajal aktivnost	Koordinira: Vodilni partner v sodelovanju z zunanjimi izvajalci; Sodelujoči: člani LAS, izvajalci operacij, drugi deležniki
Okvir spremljanja in vrednotenja	Učinkovitost in uspešnost iz vidika vložkov, rezultatov in učinkov in trajnosti – tudi skladno z obrazci in navodili s strani OU

Terminski načrt vrednotenja

Opis dejavnosti	Zadolžen za izvedbo	Obdobje	Termin
Presoja operacij	Projektni vodja, v sodelovanju z vodilnim partnerjem	V času izvedbe faze oz. do zaključka operacije	Določen v pogodbi oz. v odločbi
letna poročila	Vodilni partner	1.1.2015 – 31.12.2016 1.1.2017 – 31.12.2017 1.1.2018 – 31.12.2018 1.1.2019 – 31.12.2019 1.1.2020 – 31.12.2020 1.1.2021 – 31.12.2021 1.1.2022 – 31.12.2022 1.1.2023 – 31.12.2023	31.3.2017 31.3.2018 31.3.2019 31.3.2020 31.3.2021 31.3.2022 31.3.2023 31.3.2024
vmesna vrednotenja SLR	vodilni partner ter drugimi organi LAS, po potrebi vključitev zunanjih izvajalcev	1.1.2015-31.12.2018 1.1.2019-31.12.2020 1.1.2021-31.12.2022	31.3.2019 31.3.2021 31.3.2023
končno vrednotenje SLR	vodilni partner v sodelovanju z zunanjim izvajalcem ter z drugimi organi LAS	1.1.2015-31.12.2023	Predvidoma 31.3.2024; ob zaključku programskega obdobje

12.4. Uporabljeni viri podatkov

Zunanji viri podatkov:

Zunanji podatki zbrani s pomočjo sekundarnih virov (uradni statistični podatki, podatkih iz poslovnega registra, podatki kmetijskega zavoda, gospodarske in obrtne zbornice, ...).

Notranje podatke bodo zagotavljali:

- Izvajalci operacij – v času izvajanje operacije in v času, ko je treba še poročati, skladno z zahtevami programa (podatki iz uradnih evidenc, ki so relevantni za njihovo operacijo, računovodskih evidenc, podatki zbrani v okviru njihovih operacij)
- Vodilni partner (podatkih na osnovi anket in vprašalnikov, podatki iz uradnih evidenc, računovodskih evidenc, podatki zbrani v okviru operacij sodelovanja itd.)
- Po potrebi drugi sodelujoči, npr. lokalne skupnosti z njihovimi bazami, zunanji evalvator

Za pridobivanje podatkov bodo v prvi vrsti uporabljena poročila v okviru operacij, za preostale podatke pa pripravljene ustrezni vprašalniki in obdelani njihovi rezultati.

12.5. Način obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenj

LAS bo uporabil ustaljene načine obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenj:

- Obveščanje članov LAS (preko elektronskih medijev – sporočila, spletna stran, FB profil),
- Obveščanje članov organov LAS (uradna poročila, ki jih bodo člani organov LAS dobili kot gradivo na sejah),
- Obveščanje (potencialnih) izvajalcev operacij na delavnicah, kjer bomo predstavljali tako najpogostejše napake pri izvajanju operacij kot tudi primere dobrih praks (inovativne rešitve, novi pristopi, ...),
- Relevantne informacije bodo na razpolago tudi širši zainteresirani javnosti in medijem (dnevno časopisje, občinska glasila, drugi mediji).

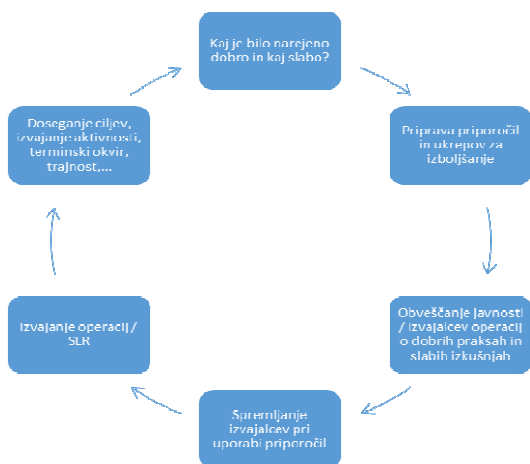
12.6. Mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja

Za vsako vrednotenje bo pripravljeno poročilo. Poročilo bo vsebovalo tako opis ugotovljenih pomanjkljivosti kot priporočila za spremembe v postopkih, dokumentih, izvajanju operacij, usklajevanju med deležniki, izvajanju podpore izvajalcem operacij, animaciji območja, skratka na vseh področjih izvajanja aktivnosti LAS.

Priporočila za spremembe bodo predstavljena na ustreznih organih LAS, na katerih bodo sprejeti tudi ustrezni sklepi, ki bodo ustrezne akterje zavezovali k izvedbi ukrepov za izboljšanje stanja. Le-ti bodo te ukrepe izvedli in o njih poročali nazaj na organe LAS. Naslednja stopnja izvedbe posamične aktivnosti bo vsebovala priporočene izboljšave in bo zato avtomatsko bolj profesionalna. Sistem ima vključeno avtomatsko varovalko, ki zagotavlja nenehne izboljšave.

Seveda pa so izboljšave možne in zaželeno tudi izven tega sistema. Kadar se pač ugotovi možnost, da se nekaj izvede bolj učinkovito, hitreje, z manjšimi stroški in/ali vložki, je smiselno tako rešitev čimprej implementirati v sistem in ne čakati na postopke spremljanja in vrednotenja.

Koraki izvajanja spremljanja in vrednotenja ter uporabe rezultatov:

13. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje

V skladu z 11. členom Uredbe CLLD, se je Lokalna akcijska skupina LAS Lastovica odločila, da izbere vodilnega partnerja izmed svojih članov, s pomočjo informativnega zbiranje ponudb.

Dne 09.10.2015, je Občina Hoče-Slivnica, v imenu vseh treh občin LAS Lastovica, poslala skupno Povabilo k oddaji ponudbe za izvajanje nalog vodilnega partnerja LAS Lastovica za obdobje 2014-2020, trem organizacijam. Mariborska razvojna agencija je dne 13.10.2015, poslala ponudbo za izvajanje nalog vodilnega partnerja LAS Lastovica.

Na Ustanovni seji Lokalne akcijske skupine LAS Lastovica, je bil postopek zbiranja informativnih ponudb predstavljen in tudi rezultati zbiranja ponudb. Ugotovljeno je bilo, da je bila Mariborska razvojna agencija najugodnejši ponudnik. Na podlagi referenc predstavnikov MRA in predstavitvi na sami seji, je predsedujoči Ustanovne seje Skupščine predlagal, da se za vodilnega partnerja LAS Lastovica izbere Mariborska razvojna agencija.

Člani Skupščine LAS Lastovica, so na Ustanovni skupščini LAS Lastovica, 29.10.2015, soglasno potrdili Mariborsko razvojno agencijo za vodilnega partnerja.

Kadrovske, finančne in upravne sposobnosti vodilnega partnerja

Mariborska razvojna agencija je bila ustanovljena leta **1993**, kot neprofitna razvojna ustanova, s strani takratne Občine Maribor, z namenom zagotavljanja pogojev za uresničevanje razvojnih pobud projekta »Maribor jutri«. Relativno hitro se je izkazal interes za nadaljevanje projektne dela. Tako je zavod uspešno kandidiral in izvajal projekte v širšem javnem interesu, namenjene spodbujanju malega gospodarstva, ki so zaznamovali delovanje in poslanstvo Mariborske razvojne agencije, kot jo poznamo danes.

Kadrovske kapacitete

Na Mariborski razvojni agenciji je 20 zaposlenih. Od tega 16 za nedoločen čas in 4 za določen čas. Preko leta se prijavi tudi na programe Javnih del, tako da ima čez leto, v povprečju 4-5 zaposlenih preko programa javnih del. Ima lastno računovodstvo, pravno službo in administrativno-tehnično pomoč.

Izkušnje in znanje

Mariborska razvojna agencija, kot regionalna razvojna agencija pokriva območje celotne regije Podravje (41 občin). Na območju regije deluje na zelo različnih področjih, od spodbujanja regionalnega razvoja, spodbujanja in mreženja podjetij znotraj Evropske podjetniške mreže in sodelovanja v čezmejnih projektih ter vodenja regijskih shem (Regijska garancijska shema in Regijska štipendijska shema), izvaja Program spodbujanja konkurenčnosti Maribor s širšo okolico (9 občin). V sodelovanju z občinami in drugimi partnerji pripravljajo in koordinirajo razvojne projekte, ki presegajo meje regije.

Izkušnje:

1. Vodenje in upravljanje Lokalne akcijske skupine TOTI LAS od leta 2008 (vzpostavitev LAS - izvedba vseh aktivnosti in postopkov ter priprava dokumentov za vzpostavitev LAS, vodenje in izvajanje vseh aktivnosti upravljalca LAS)
2. Priprava projektnih predlogov, koordinacija in vodenje projektov ter poročanje v okviru programa LEADER (pripravljeni in uspešno izvedeni 4 skupni projekti za celotno območje TOTI LAS; pomoč pri pripravi, izvajanju in poročanju 13 projektov drugih izvajalcev)
3. Priprava strateških dokumentov:
  - a. Priprava dokumenta Lokalna razvojna strategija TOTI LAS za obdobje 2008-2013
  - b. Priprava dokumenta Strategija razvoja Občine Selnica ob Dravi
  - c. Priprava Strategije razvoja MO Maribor
  - d. Priprava dokumentov Regionalni razvojni program za obdobje 2004-2006, Regionalni razvojni program za obdobje 2007-2013, Regionalni razvojni program za obdobje 2014-2020
4. Vodenje sekretariatov oz. drugih programskih shem:

- a. Izvajanje Programa spodbujanja konkurenčnosti Maribor s širšo okolico (priprava programa, vodenje tehničnega sekretariata, priprava in izvajane določenih razpisov)
- b. Vodenje tehničnega sekretariata v okviru programa Phare CBC program 2000 - Sklad za male projekte. Izvajali smo aktivnosti nadzora nad izvajanjem projektov ter nudili strokovno pomoč koristnikom sredstev pri projektnih aktivnostih.
- c. V okviru programa Phare CBC SLO/A je MRA vodila tehnični sekretariat donacijske sheme Obmejna regija na poti digitalizacije (Cross Border Region Goes Digital). Izvajali smo aktivnosti asistence pri pripravi in izvedbi razpisa, vodili postopke razpisa, nudilo pomoč potencialnim prijaviteljem, PR aktivnosti, vsebinska in finančna poročila, za območje 5 regij.

Finančna sposobnost

MRA je javni zavod, ustanovljen s strani MO Maribor, v postopku je formalizacija solastništva ostalih občin, med njimi tudi občin LAS Lastovica. Za svoje delovanje pridobiva sredstva preko projektnih aktivnosti, za redno delovanje s strani MO Maribor in za izvajanje nalog RRA s strani Občin Zg. Podravja in MGRT ter preko vodenja finančnih shem in programov.

Naloge vodilnega partnerja:

Vodilni partner je bil izbran izmed članov LAS Lastovica in potrjen na Ustanovi seji Skupščine LAS Lastovica.

Vodilni partner zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah ter opravlja sledeče naloge v zvezi z delovanjem LAS:

- organizira delovanje LAS, skrbi za dokumentacijo in arhiv LAS,
- nudi organom LAS prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ti potrebujejo za svoje delovanje,
- na svojem poslovnem naslovu gostuje poslovni naslov LAS, tako da zagotavlja naslov za sprejem pošte za LAS in tudi sprejema pošto za LAS,
- informira člane LAS o svojem delu,
- pripravi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS in ju posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem ter Skupščini LAS v potrditev,
- pripravi letni načrt aktivnosti LAS in ga posreduje Upravnemu odboru LAS v sprejem ter Skupščini LAS v potrditev,
- sodeluje pri pripravi in izvedbi prijave na razpis za izbor in potrditev Lokalnih akcijskih skupin,
- zagotavlja in ažurno upravlja spletno stran LAS, na kateri objavlja splošne akte in dokumente LAS, javne pozive LAS, rezultate javnih pozivov z informacijami o sofinanciranih projektih in druge informacije, namenjene večji informiranosti subjektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS,
- zagotavlja javnost delovanja LAS in opravlja dejavnosti stikov z javnostjo,
- pripravi dokumente za delovanje LAS, v katerih mora določiti člane posameznega organa LAS in jih javno objavi na spletni strani LAS,
- upravlja transakcijski račun LAS.

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi s Strategijo lokalnega razvoja:

- sodeluje pri pripravi Strategije lokalnega razvoja in jo promovira,
- pripravlja in distribuira promocijsko gradivo, s katerim predstavlja Strategijo lokalnega razvoja,
- izvaja informiranje, animacijo in motivacijo prebivalcev ter drugih subjektov iz območja LAS, jih spodbuja k sodelovanju na javnih pozivih LAS in k drugim oblikam sodelovanja pri izvajanju Strategije lokalnega razvoja,
- zagotavlja informacije vsem zainteresiranim na območju LAS o delovanju LAS in o Strategiji lokalnega razvoja,
- zagotavlja vse potrebne informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja Strategije lokalnega razvoja,
- predlaga Upravnemu odboru LAS in Skupščini LAS spremembo Strategije lokalnega razvoja, če oceni, da je to potrebno,

- do 31. marca za preteklo leto pripravi letno poročilo o izvajanju Strategije lokalnega razvoja, kjer navede tudi podatke o doseganju ciljev strategije in o izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto, in ga posreduje pristojnemu skladu oziroma organu in
- pripravlja letne načrte aktivnosti za potrebe pridobivanja sredstev za delovanje LAS in za animacijo in jih pravočasno posreduje pristojnemu organu oziroma skladu.

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z javnimi pozivi LAS:

- upoštevajoč splošne akte LAS in druge predpise pripravi javne pozive LAS in razpisno dokumentacijo – za zbiranje predlogov, vključno z opredelitvijo meril za izbiro,
- v imenu upravnega odbora poskrbi za fizično objavo javnih pozivov LAS in razpisne dokumentacije za sofinanciranje projektov / operacij na spletni strani LAS,
- skrbi za izvedbo javnih pozivov LAS, za izdelavo s tem povezane dokumentacije in za nemoteno delovanje Ocenjevalne komisije in
- na javnih pozivih izbrane projekte posreduje v potrditev pristojnemu organu oziroma skladu.

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z izvajanjem projektov na območju LAS:

- v sodelovanju z drugimi organi LAS, predvsem Ocenjevalno komisijo in Upravnim odborom, zagotavlja skladnost s strategijo lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, pri izbiri operacij z njihovo prednostno razvrstitvijo teh operacij glede na njihov prispevek k doseganju ciljev in ciljnih vrednosti te strategije,
- skrbi za krepitev subjektov na območju LAS za razvoj in izvajanje projektov, vključno s spodbujanjem zmogljivosti njihovega upravljanja projektov, tako da jim nudi strokovno svetovanje in podporo pri pripravi, upravljanju in vodenju projektov,
- zbira projektne ideje, ki jih predlagajo člani LAS in drugi subjekti iz območja LAS, ter jih pomaga razvijati,
- pripravlja in vodi projekte LAS povezane s sodelovanjem LAS z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- spremlja izvajanje projektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS, kar zajema tudi spremljanje mejnikov in ciljev projektov, izvajanje nadzora nad njihovo izvedbo in financiranjem,
- informira izvajalce projektov o njihovih pravicah in obveznostih, vključno z obveznostmi po zadnjem izplačilu sredstev,
- izvaja nadzor nad izvajanjem projektov pred in po izplačilu sredstev,
- zagotavlja varen elektronski predal za prejem elektronske pošte za LAS in kvalificirano elektronsko potrdilo za oddajo vlog in zahtevkov,
- uredi dostop do informacijskih sistemov ustreznih skladov pred vlaganjem vlog in zahtevkov za izplačilo,
- zagotavlja posredovanje vlog in zahtevkov za izplačilo v skladu s pravili ustreznega sklada in
- pred posredovanjem zahtevkov ustreznemu skladu za povračilo stroškov preveri, če so upoštevana pravila označevanje, upravičenost stroškov in skladnost s Strategijo lokalnega razvoja ter operativnimi programi.

Vodilni partner opravlja tudi sledeče druge naloge:

- sodeluje z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- sodeluje z državnimi organi, revizijskimi in nadzornimi organi,
- opravlja druge naloge, določene v splošnih aktih LAS ali s sklepi organov LAS, ki so povezane z izvajanjem nalog po tej pogodbi ali z doseganjem namena LAS in
- opravlja druge naloge, ki se lahko naknadno določijo z dodatkom k tej pogodbi, ki postane njen sestavni del

Vodilni partner opravlja naloge v skladu s predpisi, z navodili in smernicami financerjev LAS, s skrbnostjo dobrega strokovnjaka, po pravilih stroke, po običajih in v predpisanih rokih. Vodilni partner izvaja naloge v najboljšem interesu LAS.

Vodilni partner nalog ne bo dal v izvrševanje svojemu podizvajalcu ali tretji osebi brez vnaprejšnjega soglasja LAS.

Konkretne aktivnosti vodilnega partnerja v posameznem koledarskem letu se lahko določijo z letnim načrtom aktivnosti LAS, ki ga sprejme Upravni odbor LAS in potrdi Skupščina LAS in je za vodilnega partnerja zavezujoč.

Preglednost delovanja vodilnega partnerja in izogibanje navzkrižja interesov:

Vodilni partner deluje pregledno in loči opravljanje nalog od ostalih svojih dejavnosti. Vodilni partner zagotavlja preglednost vseh postopkov. Zagotavlja ločen računovodski sistem oz. ustrezne računovodske kode za vse transakcije, opravljene v okviru transakcijskega računa za LAS.

Vodilni partner zagotavlja preglednost delovanja LAS ter sledljivost in nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev. Nadzornemu odboru LAS omogoča dostop do vseh listin in podatkov v zvezi z LAS, ki jih ta potrebuje za opravljanje svojega dela.

Usposobljenost vodilnega partnerja:

Vodilni partner mora biti ves čas izvajanja aktivnosti kadrovske, finančno in upravno sposoben voditi LAS in izvajati opredeljene naloge. Za potrebe izvajanja nalog zagotavlja kadrovske kapacitete v obsegu vsaj dveh zaposlitev za polni delovni čas oz. dveh PDM. Zagotavlja zadostne lastne finančne vire, da lahko nemoteno opravlja in financira naloge med posameznimi povračili stroškov. Razpolaga z ustreznimi poslovnimi prostori in opremo na svojem sedežu ter zagotavlja ustrezno usposobljenost kadrov za izvajanje nalog.

MRA je za prihodno perspektivo prevzel vodenje dveh lokalnih akcijskih skupin. Že iz tega vidika si bo vodilni partner prizadeval, da bo za te naloge zadolženo zadostno število ljudi, s čimer ne bo ogrožena kontinuiteta izvajanja te dejavnosti, vključno z nadomeščanjem v primeru odsotnosti. Na nalogah vodilnega partnerja ves čas delujeta dve osebi, aktivno pa se vključujejo še 3-4 dodatne osebe, še posebej v času večje intenzivnosti te dejavnosti. Finančno poslovanje MRA je stabilno, tudi v prihodnje se ne pričakuje odstopanj.

Usposobljenost LAS:

Tako sedanjí vodilni partner LAS kot tudi večina obstoječih članov LAS Lastovica je že v pretekli finančni perspektivi uspešno izvajala program LEADER. V partnerstvo se zelo aktivno vključujejo vsi trije sektorji. Interes vseh partnerjev je, da je partnerstvo učinkovito, da zasleduje zastavljene cilje in da uspešno izvede svojo strategijo. V delovanje LAS se aktivno vključujejo tudi občine. Partnerstvo želi izvajati projekte oz. operacije, vseskozi so tudi animirani za oblikovanje partnerstev, s katerimi bo operacije lažje izvesti. Vsi se zavedajo, da so finančni viri omejeni in da je sodelovanje neizbežno. Cilji so bili oblikovani in zastavljeni tako, da čimbolj zaobjemajo skupne interese in priložnosti območja. Ker pa se situacija nenehno spreminja, partnerstvo pričakuje, da bo treba cilje strategije sproti prilagajati nastali situaciji.

Kadrovske kapacitete

Osnovne kadrovske kapacitete za delovanje LAS zagotavlja vodilni partner. V timu 20 zaposlenih je dovolj znanja, da je mogoče zagotoviti tudi nadomeščanje v primeru izrednih situacij, odpovedi ipd. Čeprav je dejavnost vodenja LAS nekoliko specifična, pa je tim sodelujočih na teh aktivnostih dovolj obsežen, da je zagotovljeno tudi nadomeščanje morebitnih dolgotrajnih odsotnosti.

Finančni viri

Za financiranje izvajanja strategije LAS sta trenutno predvidena dva sklada v okviru pristopa CLLD, trenutno niso načrtovane nobene članarine ali donacije. V kolikor bodo predvideni dodatni viri, bo strategija ustrezno dopolnjena (udeležba LAS na drugih razpisih). Predfinanciranje operacij bodo prevzeli projektni partnerji. V primeru skupnih operacij bodo predfinanciranje pomagale zagotoviti občine.

Izkušnje in znanje so vključeni partnerji pridobivali že v prejšnji perspektivi, v tej perspektivi bo pozornost namenjena upoštevanju vseh formalnih zahtev, v izogib vračanju sredstev, kaznim ipd.

14.Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

Organi LAS Lastovica in opis nalog organov

Lokalna akcijska skupina LAS Lastovica, je na Ustanovni seji Lokalne akcijske skupine LAS Lastovica dne 29.10.2015 podpisala Pogodbo o ustanovitvi lokalno zasebnega partnerstva LAS Lastovica, v kateri so navedeni vsi organi LAS, njihove pristojnosti in obveznosti.

Organi LAS Lastovica so bili izvoljeni in potrjeni na Volilni skupščini LAS Lastovica z dne 14.01.2016.

Organi LAS Lastovica so: Skupščina, Predsednik in Podpredsednik LAS, Upravni odbor, Nadzorni odbor in Ocenjevalna komisija.

Skupščina LAS Lastovica

Člani LAS uresničujejo svoje pravice in dolžnosti na Skupščini.

Skupščina je hierarhično najvišji organ v LAS.

Skupščina je tripartitno sestavljena in sicer iz:

- predstavnikov javnega sektorja (občine, javni zavodi in druge javne institucije)
- predstavnikov ekonomskega sektorja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki, kmetje-podjetniki, zadruga in drugi gospodarsko-ekonomski subjekti)
- predstavnikov socialnega sektorja (fizične osebe, društva, kmetje, zveze nevladnih organizacij in drugi predstavniki civilne družbe).

Skupščina deluje na zasedanjih, ki so lahko redna ali izredna. V izrednih primerih lahko Skupščina opravi tudi korespondenčno zasedanje. Za udeležbo na seji skupščine člani LAS ne morejo zahtevati plačila.

Pristojnosti skupščine so:

- sodeluje pri pripravi in sprejme Strategijo lokalnega razvoja za programsko obdobje 2014-2020,
- na predlog Upravnega odbora potrdi spremembe Strategije lokalnega razvoja, sprejme akt o pravilih za ocenjevanje in izbiro projektov opredeljenih s Strategijo lokalnega razvoja,
- se seznanja z razdelitvijo sredstev LAS (sredstva za tekoče stroške in animacijo, sodelovanje in operacije/projekte)
- imenuje/voli organe LAS in odloča o njihovem prenehanju oz. razrešitvi, če ti delujejo v nasprotju s pogodbo o ustanovitvi, splošnimi akti LAS, sklepi organov LAS ali v nasprotju z nameni in interesi LAS,
- imenuje/voli Predsednika LAS in Podpredsednika LAS,
- imenuje/potrdi vodilnega partnerja,
- na predlog Upravnega odbora potrdi letni finančni načrt aktivnosti,
- se seznanja z letnim in finančnim poročilom o delu LAS,
- razpravlja in se seznanja z drugimi poročili Organov,
- razpravlja in se seznanja o finančnem poslovanju LAS,
- odloča o izključitvi člana iz LAS,
- odloča o odgovornosti članov Organov LAS,
- izreka sankcije v primeru izgube sredstev,
- dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od kar je izvedel ali bi lahko izvedel za sklep organa,
- odloča o predčasnem prenehanju LAS,
- ostale pristojnosti opredeljene v tej pogodbi ali drugih aktih LAS.

Predsednik in podpredsednik

Predsednik Upravnega odbora je po funkciji Predsednik LAS. Predsednik LAS je imenovan za dobo trajanja te pogodbe. Predsednik LAS je odgovoren za zakonitost delovanja LAS skladno s pogodbo o ustanovitvi in zakoni. Za svoje delo odgovarja Upravnemu odboru in Skupščini LAS.

Predsednik LAS opravlja naslednje naloge:

- zastopa in predstavlja LAS v pravnem prometu nasproti tretjim,
- podpisuje dokumente in listine v imenu LAS,
- sklicuje in vodi seje Upravnega odbora,
- skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora,
- podpiše pogodbo z vodilnim partnerjem,
- opravlja ostale naloge po navodilu Skupščine.

Podpredsednik opravlja naloge Predsednika in ima vse njegove pristojnosti v primeru, če je Predsednik odsoten, nedosegljiv, nezmožen za delo, če Predsedniku predčasno preneha mandat ali če ga Predsednik pooblasti za opravljanje svojih pristojnosti ali nalog.

Za svoje delo je Podpredsednik odgovoren Skupščini, Upravnemu odboru in Predsedniku.

Upravni odbor

Upravni odbor je v LAS najvišji organ upravljanja. Je tripartitno sestavljen. Šteje 5 članov in sicer:

- 3 člane iz javnega sektorja
- 1 član iz ekonomskega sektorja
- 1 član iz socialnega sektorja

Član Upravnega odbora je lahko le član ali predstavnik člana LAS. Mandat članov upravnega odbora je enak trajanju te pogodbe. Upravni odbor deluje na sejah. Na seji morajo biti prisotni vsaj člani dveh sektorjev, ki imajo skupaj več kot polovico vseh glasov. Upravni odbor odloča s sklepom, z večino glasov vseh članov. Odločitev je sprejeta, če so zanjo glasovali člani, ki imajo skupaj več kot 50 % vseh glasov. Javni sektor ima skupaj 48 % glasov, vsak predstavnik javnega sektorja 16 % glasov. Glas predstavnika ekonomskega sektorja šteje 26 % glasov. Glas predstavnika socialnega sektorja šteje 26 % glasov. Upravni odbor opravlja naloge, ki mu jih naloži Skupščina in naloge, ki spadajo v njegovo delovno področje. Pristojnosti Upravnega odbora so:

- skrbi za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov LAS z veljavno zakonodajo, kar zajema tudi ugotavljanje in preprečevanje tveganj, ki ogrožajo delovanje LAS,
- skrbi za izvajanje sklepov skupščine,
- odloča o razdelitvi in porabi vseh sredstev LAS,
- v imenu LAS objavlja javne pozive za sofinanciranje projektov ter po potrebi tudi druge javne pozive/razpise,
- na podlagi ocenitve O cenjevalne komisije potrjuje projekte za sofinanciranje in jih predloži v končno potrditev zadevnemu skladu,
- predlaga in potrjuje projekte, ki jih lahko izvaja LAS,
- sprejme letni načrt aktivnosti in ga pošlje Koordinacijskemu odboru CLLD v potrditev,
- spremlja doseganje mejnikov in ciljev projektov in ima pregled nad izvajanjem projektov tudi po izplačilu sredstev,
- sprejme predlog letnega poročila o izvedenih projektih in aktivnostih v preteklem letu in ga posreduje skupščini v seznanitev,
- potrdi letno poročilo o izvajanju SLR, ki ga pripravi vodilni partner LAS,
- predlaga spremembe ustanovne pogodbe in pripravo drugih splošnih aktov LAS,
- iz liste članov ocenjevalne komisije imenuje in razrešuje 3 člane ocenjevalne komisije za ocenjevanje projektov, prispelih na posamezni javni poziv za nabor projektov,
- po potrebi imenuje druge občasne organe,

- predlaga skupščini prenehanje LAS,
- zagotavlja učinkovito in sprotno posvetovanje z vsemi zainteresiranimi člani LAS,
- druge naloge, določene s pogodbo o ustanovitvi, drugimi splošnimi akti ali predpisi in druge naloge po potrebi.

Upravni odbor je odgovoren, da vse naloge iz svoje pristojnosti opravi strokovno in s skrbnostjo dobrega gospodarja. Za svoje delo je odgovoren skupščini.

Ko bo Upravni odbor odločal o izboru operacij za sofinanciranje, bo zasedal v polni zasedbi. Tako bo zagotovljeno, da bosta ekonomski in socialni sektor imela več kot 50 % glasov (upoštevanje določbe (b) tretjega odstavka 34.člena Uredbe 1303/2013/EU.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor LAS skrbi za zakonitost, pravilnost in transparentnost poslovanja organov LAS in vodilnega partnerja. Za svoje delo odgovarja Skupščini. Člane nadzornega odbora in predsednika nadzornega odbora imenuje/voli skupščina. Nadzorni odbor šteje 3 člane.

Nadzorni odbor ima sledeče pristojnosti:

- nadzira finančno in materialno poslovanje LAS,
- nadzoruje namenskost in smotrnost porabe sredstev LAS
- nadzira delo Predsednika, Podpredsednika in Upravnega odbora,
- nadzira delo vodilnega partnerja,
- nadzira gospodarnost poslovanja LAS,
- na zahtevo Predsednika ali Upravnega odbora poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti posameznega posla LAS ali delovanja vodilnega partnerja,
- najmanj enkrat letno o svojem delu poroča Skupščini,
- pred sprejemom letnega poročila o delu in finančnega poročila LAS, poda Skupščini svoje mnenje o obeh poročilih,
- daje Upravnemu odboru soglasje k letnemu načrtu aktivnosti LAS,
- opravlja druge naloge, določene s pogodbo o ustanovitvi, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi.

Nadzorni odbor je odgovoren, da vse naloge iz svoje pristojnosti opravi strokovno in s skrbnostjo dobrega gospodarja. Za svoje delo je odgovoren skupščini.

Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija ima 9 članov, ki so vpisani na listi članov komisije za ocenjevanje.

Člana imenuje/voli na listo članov ocenjevalne komisije skupščina.

Ob vsakokratnem javnem pozivu za nabor projektov za financiranje iz sredstev LAS, Upravni odbor imenuje iz liste 3 člane, ki bodo ocenili prispеле projektne predlog. Upravni odbor imenuje tudi predsednika tako imenovane komisije. Pri imenovanju članov Ocenjevalne komisije Upravni odbor upošteva strokovno usposobljenost: ekonomsko/pravno/tehnično/upravno usposobljenost.

Komisija deluje na sejah.

Vsak član komisije je pri svojem delu neodvisen in njegova ocena projektov je enakopravna z ocenama ostalih članov.

Pristojnosti in delo ocenjevalne komisije

Pristojnosti komisije:

- ocenjevanje projektov, prispelih na javni poziv za izbor projektov
- sestava liste projektov po vrstnem redu višine ocenitve (točk)
- poročanje o ocenjevanju projektov upravnemu odboru in predlaganje sofinanciranja projektov.

Vsak član ocenjevalne komisije oceni vse projektne predloge v skladu z aktom/pravilnikom o izboru projektov.

15. Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij

Postopek za izbor operacij bo potekal v 3 fazah:

- Objava javnega poziva za izbor operacij
- Zbiranje vlog, pregledovanje administrativne ustreznosti vlog, po potrebi poziv za dopolnitev vlog
- Ocenjevanje vlog, skladno z navedenimi splošnimi pogoji in merili

15.1. Postopek izvedbe javnega poziva

Pravna podlaga za javni poziv je potrjena Strategija lokalnega razvoja za programsko obdobje 2014-2020. Osnutek javnega poziva za financiranje projektov je sestavni del potrjene SLR.

Osnutek javnega poziva obravnava Upravni odbor. Po potrditvi na Upravnem odboru se javni poziv za izbor operacij objavi na spletni strani LAS Lastovica, spletni strani občin, v lokalnih glasilih, vodilni partner pa informacijo o objavi javnega poziva pošlje po elektronski pošti članom LAS.

LAS Lastovica bo predvidoma objavil 3 javne pozive ter po potrebi dodatnega, v primeru ostankov oz. dodatka za uspešnost. Upravni odbor lahko določi drugačno dinamiko objave javnih pozivov. Javni poziv je praviloma odprt 1 mesec.

Javni poziv za nabor projektnih idej vsebuje naslednje podatke:

- ime LAS v imenu katerega vodilni partner objavi javni poziv,
- namen javnega poziva,
- predmet sofinanciranja,
- okvirno vrednost razpoložljivih sredstev za sofinanciranje,
- navedbo oblike, obsega sofinanciranja in upravičenih stroškov,
- pogoje, ki jih mora izpolnjevati prijavitelj in njegovi morebitni partnerji,
- pogoje, ki jih mora izpolnjevati predlog operacije za sofinanciranje,
- časovni okvir izvedbe operacije za sofinanciranje,
- obveznosti upravičencev do sofinanciranja,
- sankcije zaradi neizpolnjevanja obveznosti upravičencev do sofinanciranja,
- merila za izbiro operacij za sofinanciranje
- najnižje število točk, ki jih mora doseči prijava, da se lahko sofinancira,
- način izbora operacij, ki se bodo sofinancirale,
- rok za vložitev prijave, ki ne sme biti krajši od enega meseca od objave javnega poziva,
- način vložitve in morebitne dopolnitve prijave,
- opis postopka obravnave in ocenjevanja prijav,
- navedbo celotne razpisne dokumentacije, ki zajema najmanj obrazec za prijavo, vzorec pogodbe o sodelovanju med prijaviteljem in partnerjem, vzorec pogodbe o sofinanciranju operacije in opremo ovojnice,
- rok v katerem bodo prijavitelji obveščeni o izidu javnega poziva in
- kontaktne podatke za pridobitev dodatnih informacij o javnem pozivu.

15.2. Postopek izbora in potrjevanje operacij

Odpiranje prejetih vlog na javni poziv bo potekalo v roku osmih dni od dneva zaprtja razpisa na naslovu poslovne enote vodilnega partnerja LAS. Vloge se odpirajo in ocenjujejo po vrstnem redu prispetja. Odpiranje vlog ni javno.

Vloge odpira 3-članska Ocenjevalna komisija, ki jo je imenoval Upravni odbor LAS.

Pregled vlog in ocenjevanje bo potekalo v dveh korakih:

1. Pregled administrativne popolnosti vloge

Ocenjevalna komisija pregleda administrativno popolnost vloge in pisno pozove prijavitelje, katerih vloge niso bile popolne, k njihovi dopolnitvi. V pozivu k dopolnitvi, se določi rok za dopolnitev, ki ne sme biti krajši od osmih delovnih dni, od datuma posredovanja poziva za dopolnitev.

Pozivi za dopolnitev vlog se pošiljajo po elektronski pošti na elektronski naslov, ki je naveden v vlogi (prijavitelj v vlogi izrecno soglaša s prejemom poziva za dopolnitev vloge na elektronski naslov).

Prijavitelji dopolnitve pošljejo po redni pošti, priporočeno na naslov, naveden v pozivu.

Nepopolne vloge, ki jih prijavitelji v navedenem roku ne dopolnijo, se s sklepom Ocenjevalne komisije zavržejo.

Ocenjevalna komisija pripravi pisno poročilo o pregledu vlog.

2. Pregled in ocenitev vlog glede na splošne pogoje in merila:

Vloge, ki so popolne, bo Ocenjevalna komisija obravnavala v skladu s splošnimi pogoji in merili. V primeru, da operacija ni skladna z obveznimi splošnimi pogoji, se taka operacija s sklepom Ocenjevalne komisije zavrne ter izloči iz nadaljnjega ocenjevanja.

Za izbiro operacij Ocenjevalna komisija izdelala poročilo o rezultatih ocenjevanja, obrazložitev ocen in predlog operacij za sofinanciranje, ki ga predloži Upravnemu odboru.

Upravni odbor na podlagi poročila Ocenjevalne komisije izbere operacije za sofinanciranje.

15.3. Delo ocenjevalne komisije

Člane na listo Ocenjevalne komisije je izvolila Skupščina LAS. Upravni odbor izmed članov Ocenjevalne komisije za vsak poziv imenuje 3 člane, ki izvedejo ocenjevanje.

Ocenjevalna komisija izvede postopek ocenjevanja v skladu z navodili in metodologijo, ki je sestavni del Strategije lokalnega razvoja LAS. Metodologija se lahko spremeni samo s spremembo strategije.

Pred pričetkom postopka ocenjevanja, se ocenjevalci z Izjavo o nepristranskosti in zaupnosti pisno zavežejo, da s prijavitelji niso sorodstveno in/ali interesno povezani, da bodo informacije, podatke in dokumente varovali skrbno (kot »zaupne informacije«) ter da bodo zaupne informacije uporabljali le v namene ocenjevanja in jih ne bodo razkrivali tretji stranki. Prav tako se zavežejo, da bodo originale dokumentov po zaključenem postopku ocenjevanja vrnil in ne bodo zadržali nobene kopije dokumentov v pisni, elektronski ali katerikoli obliki.

Prispele vloge pregleduje in ocenjuje Ocenjevalna komisija. Naloga ocenjevalcev je pregled vlog in izdelava ocene projektne vloge, skladno s predpisano metodologijo. Ocenjevalci ocenjujejo s pomočjo ocenjevalnega lista, ki ga na koncu podpišejo.

Ocenjevalci ločeno in za vsako vlogo izpolnijo ocenjevalni list ter ocenijo po vseh merilih, določenih v metodologiji. Ocenjevalci podajo pisno utemeljitev ocene.

Vodilni partner pripravi skupen seznam ocenjenih vlog, na podlagi ocenjevalnih listov in ga posreduje v končno obravnavo članom Ocenjevalne komisije. Komisija pripravi seznam vlog na javni poziv, ki dosežejo postavljen prag minimalnega števila točk, po vrstnem redu višine prejetih točk, do porabe sredstev za posamezni javni poziv.

Ocenjevalna komisija pripravi poročilo o svojem delu, ter ga skupaj s seznamom projektnih vlog posreduje Upravnemu odboru v obravnavo.

15.4.Merila za ocenjevanje

Ocenjevalna komisija oceni projekte glede:

Zap. št.	SPLOŠNI POGOJI	DA/NE
1.	Vloga je prispela v roku, določenim z javnim pozivom in je pravilno označena ter zaprta	Če ne, zavrni
2.	Vloga je v celoti izpolnjena in je na predpisanem obrazcu	Če ne, dopolniti
3.	Vloga je predložena v 1 tiskanem izvorniku in v elektronski obliki	Če ne, dopolniti
4.	Vloga vsebuje vse elemente obrazca (vsebinski in finančni del) – prijavnica je v celoti izpolnjena in podpisana (izvirnik) in vsebuje vse izjave	Če ne, dopolniti
5.	Operacija je skladna s Strategijo lokalnega razvoja in prednostnimi vsebinami javnega poziva	Če ne, zavrni
6.	Operacija je skladna s cilji sklada ESRR/EKSRP	Če ne, zavrni
7.	Operacija se izvaja na območju LAS (v natančno navedenih urbanih naselji, v primeru sklada ESRR)	Če ne, zavrni
8.	Operacija se še ni pričela izvajati	Če ne, zavrni
9.	Operacija se bo izvajala v času, opredeljenem v javnem pozivu	Če ne, zavrni
10.	Operacija ima zaprto finančno konstrukcijo	Če ne, zavrni
11.	Prijavitelj izpolnjuje ekonomsko-finančne pogoje oz. spodobnosti ponudnika / Operacija ima zagotovljene lastne finančne vire za izvedbo operacije v celoti	Če ne, zavrni
12.	Upravičeni stroški operacije se ne financirajo iz drugih javnih ali zasebnih sredstev (prepoved dvojnega financiranja)	Če ne, zavrni
13.	Operacija je v skladu z veljavno zakonodajo in so zanjo izdana vsa relevantna soglasja ali dovoljenja (kjer je to potrebno)	Če ne, zavrni

V kolikor je vloga v točkah 2, 3 in/ali 4 označena z NE, se zahteva dopolnitev. V kolikor je označena z NE v katerikoli od drugih točk, se zavrne.

Vloge, ki so popolne oz. se ustrezno dopolnijo, se presojujejo z vidika meril (2. faza ocenjevanja vlog).

Merila		Možno število točk
Izvedljivost operacije:	Cilji so jasno opredeljeni, aktivnosti so izvedljive v predvidenem terminskem načrtu ter vodijo k doseganju konkretnih rezultatov	10
	Cilji so opredeljeni, aktivnosti in rezultati so navedeni, vendar površno in ne zagotavljajo logičnega sosledja	5
	Cilji, aktivnosti in rezultati so navedeni, vendar ne izkazujejo logičnega sosledja in posledično načrtovanih rezultatov	0
Prispevek k doseganju ciljev in kazalnikov SLR	Operacija neposredno vpliva na doseganje ciljev in vsaj 2 kazalnika SLR	10
	Operacija neposredno vpliva na doseganje ciljev in vsaj 1 kazalnik SLR	5
	Operacija neposredno vpliva na doseganje ciljev	3
Trajnost operacije	Rezultati operacije zagotavljajo nadaljnjo izvajanje aktivnosti operacije ali omogočajo izvajanje novih operacij (npr. zagotovljeno upravljanje skupnih kapacitet, zagotovljeno trženje skupnih produktov in storitev,...)	10

	Rezultati operacije zagotavljajo nadaljnjo izvajanje aktivnosti (oblikovane metode in orodja, promocijski material,...)	5
	Operacija je namenjena osveščanju in izobraževanju javnosti	3
	Rezultati operacije ne zagotavljajo trajnosti	0
Teritorialna pokritost	Operacija se izvaja na območju vseh treh občin	5
	Operacija se izvaja na območju dveh občin	3
	Operacija se izvaja na območju ene občine	1
Partnerstvo	Pri operaciji sodelujejo vsaj 4 partnerji (prijavitelj in vsaj 3 partnerji), različnih sektorjev, člani v vertikalni verigi	10
	Pri operaciji sodelujejo 2 ali 3 partnerji (prijavitelj in vsaj 2 partnerja), različnih sektorjev, člani v vertikalni verigi	8
	Pri operaciji sodelujejo 2 ali 3 partnerji (prijavitelj + 1 partner), iz istega sektorja, ni vertikalne verige	5
	Operacija ne predvideva partnerstva (prijavitelj)	0
Prispevek k horizontalnim ciljem	Operacija prispeva k uresničevanju 4 horizontalnih ciljev	5
	Operacija prispeva k uresničevanju 3 horizontalnih ciljev	3
	Operacija prispeva k uresničevanju 2 horizontalnih ciljev	2
	Operacija prispeva k uresničevanju 1 horizontalnega cilja	0
Ustvarjanje novih delovnih mest	Operacija jasno zagotavlja vsaj eno novo delovno mesto za polni delovni čas, za obdobje najmanj 3 let po zaključku operacije (tudi samozaposlitev)	10
	Operacija zagotavlja ohranjanje obstoječega delovnega mesta	7
	Operacija ponuja možnost ustvarjanja delovnega mesta ali samozaposlitve	5
	Operacija ne predvideva novega delovnega mesta	0
Vpliv na okolje	Načrtovane aktivnosti neposredno varujejo oz. izboljšujejo stanje okolja	10
	Načrtovane aktivnosti posredno varujejo oz. izboljšujejo stanje okolja	5
	Načrtovane aktivnosti nimajo nobenega vpliva na okolje oz. ni razviden vpliv	0
Enake možnosti – ranljive ciljne skupine	Operacija vključuje vsaj dve ranljivi ciljni skupini	10
	Operacija vključuje vsaj eno ranljivo ciljno skupino	5
	Operacija ne vključuje ranljivih skupin in rezultati niso relevantni za ranljive skupine	0
Razvoj novih programov, produktov	V okviru operacije bo nastalo več novih produktov, programov ali storitev	10
	V okviru operacije bo nastal vsaj en novi produkt, program ali storitev	8
	Operacija omogoča nadgradnjo obstoječih produktov, programov ali storitev	5
	Operacija ne predvideva novih produktov, programov ali storitev	0
Inovativnost	Operacija je inovativna in ustvarja novo dodano vrednost na območju (uporaba novih metod, pristopov in programov, uvajanje novih storitev in proizvodov, uvajanje novih znanj...),	10
	Operacija je delno inovativna (vsebina operacije ni nova,	5

	se pa izvaja na drugačen način ali vključuje nove ciljne skupine)	
	Operacija ni inovativna	0
Enakost med spoloma	Operacija spodbuja enakost med spoloma	3
	Operacija je nevtralna glede na spole.	0
		103

15.5. Postopek obravnave vlog

Upravni odbor LAS obravnava poročilo Ocenjevalne komisije in seznam operacij, ki so predlagane za sofinanciranje. V postopku obravnave, lahko Upravni odbor LAS zahteva vpogled v posamične vloge ali zahteva od Ocenjevalne komisije dodatna pojasnila.

Upravni odbor LAS, na podlagi poročil in predloga seznama operacij za sofinanciranje Ocenjevalne komisije, odloči o izboru operacij za sofinanciranje, pri čemer se mora za veljavnost takšne odločitve zagotoviti, da najmanj 50 % glasov prispevajo interesne skupine, ki niso javni sektor. Vodilni partner posreduje potrjene operacije v obravnavo in potrditev pristojnemu organu.

Upravni odbor LAS, z Obvestilom o izboru oz. neizboru obvesti prijavitelje glede izbire oz. neizbire operacije. Prijavitelj ima v osmih (8) dneh od prejema sklepa o odločitvi glede izbire oz. neizbire operacije, pravico vložiti pritožbo oz. ugovor na Upravni odbor LAS.

V svoji pritožbi mora natančno opredeliti in utemeljiti razloge, zaradi katerih je pritožba vložena. V kolikor želi prijavitelj po prejemu sklepa glede izbire oz. neizbire operacije, vpogled v svoj ocenjevalni list, mora podati pisno prošnjo Upravnemu odboru LAS. Možen je vpogled v skupne ocene po posameznem merilu prijavljene operacije ob prisotnosti predsednika LAS, pri čemer dokumenta ni dovoljeno kopirati ali fotografirati.

Upravni odbor na 1. stopnji sprejme odločitev, ki je posredovana vlagatelju. V kolikor le-ta ni zadovoljen z odločitvijo, ima petnajst (15) dni po prejemu odločitve možnost pritožbe na drugi stopnji. Drugostopenjski organ je Skupščina, ki poda dokončno odločitev, na katero ni možne pritožbe. Vsi pritožbeni postopki za dotično operacijo morajo biti končani pred predložitvijo operacij v potrditev ARSKTRP in MGRT.

Predmet pritožbe ne morejo biti postavljeni pogoji in temeljna merila za ocenjevanje. Podatki o odobrenih operacijah se objavijo na spletni strani LAS po zaključku postopka izbora operacij.

15.6. Projekti LAS Lastovice

V skladu z Uredbo CLLD lahko LAS Lastovica pripravi, prijavi v financiranje in izvede tudi lastne projekte. To so vsi projekti sodelovanja in posamezni skupni projekti, ki se izvajajo na območju celotnega LASa oz. vplivajo na območje celotnega LASa.

Projekti LAS se pripravijo tako, da upravni odbor sprejme sklep o pripravi projekta LAS. V sklepu zadolži projektno skupino ali posameznika (vodilnega partnerja) za pripravo projektnega predloga, ki mora biti v skladu s cilji SLR. Ko Upravni odbor potrdi projektni predlog, ga pošlje zadevnemu skladu v potrditev in financiranje.

Vsa ostala določila glede trajanja projekta in (ne)upravičenosti stroškov so enaka kot pri ostalih projektih.

V primeru, če bo projekt vključeval tudi naložbo, bo LAS v vlogi za financiranje določil osebo javnega prava (eno od občin), ki postane lastnik naložbe.

15.7. Navzkrižje interesov

V vsakdanjem življenju so se izoblikovale različne norme glede urejanja t. i. konflikta (nasprotja) interesov, ki se pojavlja kot okoliščina, kjer se kaže nezakonit zasebni vpliv posameznika na potek odločanja o pravicah, obveznostih in pravnih koristih. Gre torej za pristranskost in neobjektivnost pri odločanju oziroma urejanju javnih stvari, kar predstavlja izrazito organizacijsko in institucionalno tveganje za nastanek korupcije in drugih nezakonitih ravnanj v organizacijah oziroma institucijah.. V LAS Lastovici bomo spoštovali določila Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, tako, da **se bodo iz postopkov odločanja o izbiri projektov za financiranje izločili vsi**, ki bi bili s prijaviteljem

in/ali partnerjem zasebni ali poslovno povezani in bi iz tega lahko nastalo navzkrižje interesov. Z namenom zagotavljanja transparentnosti se bodo člani organov podpisali izjavo o nepristranskosti, ki bo potrjevala njihovo neodvisnost pri odločanju. S to izjavo potrdijo, da niso zasebno ali poslovno povezani s prijaviteljem na javni poziv ali partnerjem v operaciji ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov.

Ocenjevalna komisija je 9 članska zato, da lahko Upravni odbor izbere člane za ocenitev tako, da se izogne konfliktu interesov.

16. Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem

IZRAČUN SREDSTEV LAS LASTOVICA:

Opomba: Občina Hoče – Slivnica je del problemskega območja Maribor s širšo okolico.

A) SREDSTVA EKSRP

Formula za izračun sredstev EKSRP:

Finančni okvir = (število prebivalcev x vrednost točke (=10,00€)) + (površina LAS x vrednost točke (=550,00€)) + (razvitost občin x vrednost točke)

Občina	Št. preb.	Vred. točke	Znesek v €	Povr. v km ²	Vred. točke	Znesek v €	Koef. razv.	Znesek v €	Skupaj v €
Hoče – Slivnica	11.262	10,00	112.620	53,7	550,00	29.535	0,99	70.000	212.155
Miklavž	6.445	10,00	64.450	12,5	550,00	6.875	1,05	60.000	131.325
Starše	4.079	10,00	40.790	34	550,00	18.700	0,9	90.000	149.490
Skupaj	21.786	10,00	217.860	100,20	550,00	55.110	/	220.000	492.970

Izračun:

$(21.786 \times 10,00€) + (100,20 \text{ km}^2 \times 550,00€) + (1 \times 60.000,00€ + 1 \times 70.000,00€ + 1 \times 90.000,00€)$
 $= 217.860,00€ + 55.110,00€ + 220.000,00€ = 492.970,00,00€$

Dodatek za problemsko območje: $492.970,00€ \times 0,15$ (15 %) = **73.945,50€**

Sredstva EKSRP bodo namenjena celotnemu območju LAS.

Sredstva za problemsko območje v okviru sklada EKSRP višini 73.945,50 € bodo namenjena operacijam na območju Občine Hoče-Slivnica.

Skupaj finančni okviru za EKSRP: 566.915,50 €

B) SREDSTVA ESRR

Formula za izračun sredstev ESRR: FIKSNI DEL + VARIABILNI DEL

Izračun fiksnega dela: $242.000 + (242.000 \times \text{število urbanih območij v središčih v somestju} \times 0,20 + 242.000 \times \text{število medobčinskih središč} \times 0,3 + 242.000 \times \text{število regionalnih središč} \times 0,10)$

Izračun variabilnega dela: $138.000 + (138.000 \times \text{število funkcionalnih urbanih območij} \times 0,10 + 138.000 \times \text{število drugih urbanih območij} \times 0,30)$

IZRAČUN FIKSNEGA DELA ESRR:

LAS Lastovica na svojem območju nima naselja, ki bi po Uredbi CLLD lahko predstavljala osnovo za izračun fiksnega dela. Zato je bil v mesecu januarju 2016 med TOTI LAS in LAS Lastovica sprejet dogovor, ki ga je potrdila tudi MO Maribor s podpisanim pismom o nameri. V mesecu julij 2016 je bil med obema LAS sprejet sporazum, s katerim je bila formalizirana delitev fiksnega dela sredstev ESRR med TOTI LAS in LAS Lastovica. Razdelitev je razvidna iz spodnje tabele.

Razdelitev fiksnega dela med LAS Lastovica in TOTI LAS na podlagi števila prebivalcev LAS (na podlagi pisma o nameri Mestne občine Maribor in Sporazuma med TOTI LAS in LAS Lastovica):

LAS	Število prebivalcev	Razdelitev
TOTI LAS	21.297	119.626,63
LAS Lastovica	21.786	122.373,37
skupaj	43.083	242.000,00

Izračun glede na navodila MGRT:

fiksni del za TOTI LAS: $242 * 21.297 / 43.083 = 119.626,63 \text{ €}$

fiksni del za LAS Lastovica: $242.000 * 21.786 / 43.083 = 122.373,37 \text{ €}$

Fiksni del za LAS LASTOVICA: 122.373,37 €

IZRAČUN VARIABILNEGA DELA ESRR:

Skupaj naselja (8): Miklavž, Starše, Marjeta, Spodnje Hoče, Zgornje Hoče, Slivnica, Orehova vas in Rogoza.

V problememskem območju Maribor s širšo okolico je Občina Hoče – Slivnica, v kateri se nahaja 5 urbanih naselij: Spodnje Hoče, Zgornje Hoče, Slivnica, Orehova vas in Rogoza.

Izven problemskega območja so ostala tri urbana naselja: Miklavž, Starše in Marjeta.

Glede na to, da je od 8 naselij 5 naselij na problememskem območju, 3 pa ne, se variabilni del izračuna:

-za problememsko območje: $(138.000 \times 5/8 + 138.000 \times 5 \times 0,3) \times 1,2 = (86.250,00 + 207.000,00) \times 1,2 = 293.250 \times 1,2 = 351.900,00 \text{ €}$ (dodatek za problememsko območje je 58.650,00€)

-za neproblememsko območje: $(138.000 \times 3/8 + 138.000 \times 3 \times 0,3) = (51.750,00 + 124.200,00) = 175.950,00 \text{ €}$

Variabilni del za LAS LASTOVICA (391.900,00 + 175.950,00): **527.850,00 €**

Dodatna sredstva ESRR za problememsko območje predstavlja pribitek v višini 20 % na osnovo, ki bi sicer pripadala 5 naseljem, kar znaša **58.650€**.

SKUPAJ FINANČNI OKVIR ESRR: 122.373,37 + 527.850,00 = 650.223,37 €

SKUPAJ VSA SREDSTVA LAS LASTOVICA: 566.915,50 € + 650.223,37 € = 1.217.138,87 €.

Sredstva v okviru sklada ESRR bodo namenjena urbanim naseljem v okviru LAS: Miklavž, Starše, Marjeta, Spodnje Hoče, Zgornje Hoče, Slivnica, Orehova vas in Rogoza.

Dodatna sredstva za problememsko območje iz sklada ESRR bodo uporabljena v opredeljenih urbanih naseljih LAS Lastovica na problememskem območju: Spodnje Hoče, Zgornje Hoče, Slivnica, Orehova vas in Rogoza. Na območju ni mestnih občin z mestnimi naselji, kjer sofinanciranje iz ESRR ni dovoljeno.

•Razdelitev sredstev po posameznem skladu

Podukrep	Sklad	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Pripravljalna podpora	EKSRP	9.315,54	0,77
	ESPR		
	ESRR	10.684,46	0,88
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	557.599,96	45,81
	ESPR		
	ESRR	487.396,55	40,04
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	/	
	ESPR	/	
	ESRR	/	
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	/	
	ESPR	/	
	ESRR	152.142,36	12,50
Skupaj		1.217.138,87	100,00

	EKSRP (EU + SLO) (v EUR)	ESRR (EU + SLO) (v EUR)	ESPR (EU + SLO) (v EUR)	Skupaj (v EUR)
Prispevek sklada	566.915,50	650.223,37	/	1.217.138,87
Lastna soudeležba	174.326,52	213.655,88	/	387.982,40
Skupaj (v EUR)	741.242,02	863.879,25		1.605.121,27

Opomba: Lastna soudeležba je narejena pod določenimi predpostavkami, na katere pa ob pripravi strategije nimamo vpliva, zato se bo ta znesek v prihodnje zagotovo spremenil.

V tabelah smo opredelili vire financiranja v okviru CLLD. Trenutno se ne predvideva drugih virov financiranja, v kolikor bo LAS za izvajanje strategije pridobil dodatna sredstva, bodo finančne tabele popravljene v okviru sprememb SLR. LAS prav tako trenutno ne predvideva članarin ali donacij.

•Načrtovana dinamika črpanja sredstev za posamezne podukrepe po letih

Podukrep	Sklad (EU+SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP		87.821,99	107.337,99	90.610,00	108.731,99	72.488,00	61.614,79	28.995,20
	ESRR		76.764,96	93.823,84	79.201,93	95.042,33	63.361,55	53.857,32	25.344,62
	ESPR								
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP								
	ESRR								
	ESPR								
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP								
	ESRR	3.260,19	21.734,62	21.734,62	21.734,62	21.734,62	21.734,62	21.734,62	18.474,45
	ESPR								
Skupaj		3.260,19	186.321,57	222.896,45	191.546,55	225.508,94	157.584,17	137.206,73	72.814,27

•Načrtovana razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Tematsko področje	Sklad (EU+SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ustvarjanje delovnih mest	EKSRP		17.564,40	21.467,60	18.122,00	21.746,40	14.497,60	12.322,96	5.799,04
	ESRR		38.382,48	46.911,92	39.600,97	47.521,16	31.680,78	26.928,66	12.672,31
	ESPR								
Razvoj osnovnih storitev	EKSRP		35.128,80	42.935,20	36.244,00	43.492,80	28.995,20	24.645,92	11.598,08
	ESPR								
Varstvo okolja in ohranjanje narave	EKSRP		8.782,20	10.733,80	9.061,00	10.873,20	7.248,80	6.161,48	2.899,52
	ESRR		19.958,89	24.394,20	20.592,50	24.711,01	16.474,00	14.002,90	6.589,60
	ESPR								
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih ciljnih skupin	EKSRP		26.346,59	32.201,39	27.183,00	32.619,59	21.746,40	18.484,43	8.698,56
	ESRR		18.423,59	22.517,72	19.008,46	22.810,16	15.206,77	12.925,76	6.082,71
	ESPR								
Skupaj		0	164.586,95	201.161,83	169.811,93	203.774,32	135.849,55	115.472,11	54.339,82

- Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Podukrep	EKSRP (v %)	ESRR (v %)	ESPR (v %)
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	do 85 %	80 %	/
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	/	/	/
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	/	100 %	/

17.Priloge

- 1.Seznam članov LAS;
- 2.Pogodba o ustanovitvi LAS;
- 3.Osnutek javnega poziva za izbor operacij iz naslova podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«;
- 4.Pogodba z vodilnim partnerjem LAS;
- 5.Indikativna lista operacij sodelovanja LAS, ki bodo sofinancirane s sredstvi ESRR in
- 6.Elektronska verzija SLR.